

KOMISJA
EUROPEJSKA

Bruksela, dnia XXX r.
[...] (2021) XXX draft

SENSITIVE*
UNTIL ADOPTION

KOMUNIKAT KOMISJI

**Wytyczne w sprawie pomocy państwa na ochronę klimatu i środowiska oraz cele
związane z energią na 2022 r.**

* Distribution only on a 'Need to know' basis - Do not read or carry openly in public places. Must be stored securely and encrypted in storage and transmission. Destroy copies by shredding or secure deletion. Full handling instructions <https://europa.eu/db43PX>

KOMUNIKAT KOMISJI

Wytyczne w sprawie pomocy państwa na ochronę klimatu i środowiska oraz cele związane z energią na 2022 r.

1.	WPROWADZENIE	6
2.	ZAKRES I DEFINICJE	8
2.1	Zakres stosowania	8
2.2	Środki pomocy objęte niniejszymi wytycznymi	9
2.3	Struktura wytycznych	10
2.4	Definicje	10
3.	OCENA ZGODNOŚCI W ŚWIELE ART. 107 UST. 3 LIT. C) TRAKTATU	26
3.1	Przesłanka pozytywna: pomoc musi ułatwiać rozwój działalności gospodarczej	27
3.1.1	Określenie działalności gospodarczej, którą środek ułatwia, oraz jej pozytywnych skutków dla ogółu społeczeństwa, a także – w stosownych przypadkach – jej znaczenia dla konkretnych obszarów polityki Unii	27
3.1.2	Efekt zachęty	27
3.1.3	Brak naruszenia jakiegokolwiek istotnego przepisu prawa Unii	29
3.2	Przesłanka negatywna: środek pomocy nie może wpływać niekorzystnie na warunki wymiany handlowej w zakresie sprzecznym ze wspólnym interesem ..	29
3.2.1	Zminimalizowanie zakłóceń konkurencji i wymiany handlowej	29
3.2.1.1	Konieczność pomocy	29
3.2.1.2	Adekwatność	31
3.2.1.2.1	Adekwatność wśród alternatywnych instrumentów polityki	31
3.2.1.2.2	Adekwatność wśród różnych instrumentów pomocy	32
3.2.1.3	Proporcjonalność	33
3.2.1.3.1	Kumulacja	35
3.2.1.4	Przejrzystość	35
3.2.2	Unikanie nadmiernego negatywnego wpływu na konkurencję i handel	36
3.3	Zestawienie pozytywnych skutków pomocy z negatywnymi skutkami dla konkurencji i wymiany handlowej	38
4.	KATEGORIE POMOCY	39
4.1	Pomoc na rzecz redukcji i usuwania emisji gazów cieplarnianych, w tym poprzez wsparcie energii ze źródeł odnawialnych	39
4.1.1	Uzasadnienie	39
4.1.2	Zakres oraz wspierana działalność	39
4.1.3	Zminimalizowanie zakłóceń konkurencji i wymiany handlowej	40
4.1.3.1	Konieczność pomocy	40
4.1.3.2	Adekwatność	41
4.1.3.3	Kwalifikowalność	41

4.1.3.4	Konsultacje publiczne	42
4.1.3.5	Proporcjonalność	44
4.1.4	Unikanie nadmiernego negatywnego wpływu na konkurencję i handel oraz bilansowanie	46
4.2	Pomoc na rzecz poprawy charakterystyki energetycznej i efektywności środowiskowej budynków	49
4.2.1	Uzasadnienie pomocy	49
4.2.2	Zakres oraz wspierana działalność	50
4.2.3	Efekt zachęty	51
4.2.4	Zminimalizowanie zakłóceń konkurencji i wymiany handlowej	51
4.2.4.1	Adekwatność	51
4.2.4.2	Proporcjonalność	52
4.2.5	Unikanie nadmiernego negatywnego wpływu na konkurencję i handel oraz bilansowanie	52
4.3	Pomoc na ekologicznie czystą mobilność	54
4.3.1	Pomoc na zakup i leasing ekologicznie czystych pojazdów i ekologicznie czystego sprzętu do obsługi oraz na doposażenie pojazdów	54
4.3.1.1	Uzasadnienie pomocy	54
4.3.1.2	Zakres stosowania i wspierane działania	55
4.3.1.3	Efekt zachęty	55
4.3.1.4	Zminimalizowanie zakłóceń konkurencji i wymiany handlowej	56
4.3.1.4.1	Adekwatność	56
4.3.1.4.2	Proporcjonalność	56
4.3.1.5	Unikanie nadmiernego negatywnego wpływu na konkurencję i handel oraz bilansowanie	57
4.3.2	Pomoc na rozwój infrastruktury służącej do ładowania lub tankowania paliwa	59
4.3.2.1	Uzasadnienie pomocy	59
4.3.2.2	Zakres stosowania i wspierane działania	60
4.3.2.3	Zminimalizowanie zakłóceń konkurencji i wymiany handlowej	60
4.3.2.3.1	Konieczność pomocy	60
4.3.2.3.2	Adekwatność	60
4.3.2.3.3	Proporcjonalność	61
4.3.2.4	Unikanie nadmiernego negatywnego wpływu na konkurencję i handel oraz bilansowanie	62
4.4	Pomoc na efektywną gospodarkę zasobami i wspieranie przejścia na gospodarkę o obiegu zamkniętym	64
4.4.1	Uzasadnienie pomocy	64
4.4.2	Zakres oraz wspierana działalność	65
4.4.3	Efekt zachęty	66
4.4.4	Zminimalizowanie zakłóceń konkurencji i wymiany handlowej	67
4.4.4.1	Konieczność pomocy	67
4.4.4.2	Adekwatność	67

4.4.4.3	Proporcjonalność	68
4.4.5	Unikanie nadmiernego negatywnego wpływu na konkurencję i handel.....	70
4.5	Pomoc na zapobieganie zanieczyszczeniom innym niż powodowane przez gazy cieplarniane lub ich ograniczanie.....	70
4.5.1	Uzasadnienie pomocy	70
4.5.2	Zakres stosowania i wspierane działania	71
4.5.3	Efekt zachęty	72
4.5.4	Zminimalizowanie zakłóceń konkurencji i wymiany handlowej.....	72
4.5.4.1	Konieczność pomocy	72
4.5.4.2	Proporcjonalność	73
4.5.5	Unikanie nadmiernego negatywnego wpływu na konkurencję i handel.....	74
4.6	Pomoc na remediację zanieczyszczonych terenów, odnowę siedlisk przyrodniczych i ekosystemów oraz na rozwiązania w zakresie bioróżnorodności i rozwiązania oparte na zasobach przyrody	75
4.6.1	Uzasadnienie pomocy	75
4.6.2	Zakres stosowania i wspierane działania	75
4.6.3	Efekt zachęty	76
4.6.4	Proporcjonalność	77
4.7	Pomoc w postaci obniżek podatków lub opłat parafiskalnych	78
4.7.1	Pomoc w postaci obniżek podatków na ochronę środowiska lub opłat parafiskalnych	78
4.7.1.1	Uzasadnienie pomocy	78
4.7.1.2	Zakres oraz wspierana działalność	78
4.7.1.3	Zminimalizowanie zakłóceń konkurencji i wymiany handlowej.....	79
4.7.1.3.1	Konieczność	79
4.7.1.3.2	Adekwatność	79
4.7.1.3.3	Proporcjonalność	79
4.7.2	Pomoc na ochronę środowiska w postaci obniżek podatków lub opłat parafiskalnych	80
4.7.2.1	Uzasadnienie pomocy	80
4.7.2.2	Zakres oraz wspierana działalność	80
4.7.2.3	Efekt zachęty	80
4.7.2.4	Proporcjonalność	81
4.7.2.5	Unikanie nadmiernego negatywnego wpływu na konkurencję i handel	81
4.8	Pomoc na rzecz bezpieczeństwa dostaw energii elektrycznej	82
4.8.1	Uzasadnienie pomocy	82
4.8.2	Zakres oraz wspierana działalność	82
4.8.3	Pomoc musi ułatwiać rozwój działalności gospodarczej	82
4.8.3.1	Ułatwianie rozwoju niektórych rodzajów działalności gospodarczej ..	82
4.8.3.2	Efekt zachęty	83
4.8.4	Zminimalizowanie zakłóceń konkurencji i wymiany handlowej.....	83

4.8.4.1	Konieczność	83
4.8.4.2	Adekwatność	85
4.8.4.3	Kwalifikowalność.....	85
4.8.4.4	Konsultacje publiczne	86
4.8.4.5	Proporcjonalność	87
4.8.5	Unikanie nadmiernego negatywnego wpływu na konkurencję i handel oraz bilansowanie	88
4.9	Pomoc na infrastrukturę energetyczną.....	90
4.9.1	Uzasadnienie pomocy	90
4.9.2	Zakres	91
4.9.3	Zminimalizowanie zakłóceń konkurencji i wymiany handlowej.....	92
4.9.3.1	Konieczność i adekwatność	92
4.9.3.2	Proporcjonalność pomocy	93
4.9.4	Unikanie nadmiernego negatywnego wpływu na konkurencję i handel oraz bilansowanie	93
4.10	Pomoc na systemy ciepłownicze lub chłodnicze	94
4.10.1	Uzasadnienie pomocy	94
4.10.2	Zakres oraz wspierana działalność	94
4.10.3	Konieczność i adekwatność	94
4.10.4	Proporcjonalność środka pomocy	95
4.10.5	Unikanie nadmiernego negatywnego wpływu na konkurencję i handel oraz bilansowanie	95
4.11	Pomoc w postaci ulg w opłatach za energię elektryczną dla odbiorców energochłonnych	96
4.11.1	Uzasadnienie pomocy	96
4.11.2	Zakres: Opłaty, które mogą być objęte ulgami	96
4.11.3	Zminimalizowanie zakłóceń konkurencji i wymiany handlowej.....	97
4.11.3.1	Kwalifikowalność.....	97
4.11.3.2	Proporcjonalność środka pomocy	98
4.11.3.3	Forma pomocy państwa	98
4.11.3.4	Audyty energetyczne i systemy zarządzania.....	99
4.11.3.5	Przepisy przejściowe	99
4.12	Pomoc na zamknięcie zakładów wykorzystujących węgiel, torf i łupki bitumiczne	99
4.12.1	Pomoc na wcześniejsze zamknięcie	100
4.12.1.1	Uzasadnienie pomocy	100
4.12.1.2	Zakres oraz wspierana działalność	100
4.12.1.3	Efekt zachęty	100
4.12.1.4	Konieczność i adekwatność	101
4.12.1.5	Proporcjonalność	101
4.12.1.6	Unikanie nadmiernego negatywnego wpływu na konkurencję i handel	102

4.12.2	Pomoc na pokrycie kosztów wyjątkowych	102
4.12.2.1	Uzasadnienie pomocy	102
4.12.2.2	Zakres oraz wspierana działalność	102
4.12.2.3	Konieczność i adekwatność	103
4.12.2.4	Efekt zachęty i proporcjonalność	103
4.12.2.5	Unikanie nadmiernego negatywnego wpływu na konkurencję i handel	104
4.13	Pomoc na badania lub usługi doradcze w zakresie ochrony środowiska i kwestii związanych z energią	104
4.13.1	Zakres oraz wspierana działalność	104
4.13.2	Efekt zachęty	104
4.13.3	Proporcjonalność	105
5.	OCENA	105
6.	SPRAWOZDANIA I MONITOROWANIE	107
7.	STOSOWANIE	107
8.	PRZEGLĄD	108

1. WPROWADZENIE

1. Komisja nadała najwyższy priorytet polityczny Europejskiemu Zielonemu Ładowi, którego celem jest przekształcenie Unii w sprawiedliwe i prosperujące społeczeństwo o nowoczesnej, zasobooszczędnej i konkurencyjnej gospodarce, w której nikt nie zostanie pominięty. Ambitne cele klimatyczne Komisji potwierdzono w 2019 r. w komunikacie pt. „Europejski Zielony Ład”¹, w którym określono cel polegający na osiągnięciu do 2050 r. zerowego poziomu emisji gazów cieplarnianych netto. Aby wprowadzić Unię na zrównoważoną, realistyczną i ostrożną ścieżkę osiągnięcia neutralności klimatycznej do 2050 r., Komisja zaproponowała także ograniczenie emisji gazów cieplarnianych do 2030 r. o co najmniej 55 % w porównaniu z poziomem z 1990 r.² Te ambitne cele zawarto w Europejskim prawie o klimacie³.
2. Ponadto po zatwierdzeniu przez Radę Europejską w grudniu 2020 r. celu zakładającego ograniczenie emisji do 2030 r. o 55 %⁴ Komisja przyjęła w [lipcu] 2021 r. pakiet wniosków ustawodawczych „Gotowi na osiągnięcie celu 55 proc.”, aby wesprzeć osiągnięcie tego celu⁵ i skierować UE na drogę do neutralności klimatycznej do 2050 r.
3. Osiągnięcie celów w zakresie neutralności klimatycznej, przystosowania się do zmiany klimatu, efektywnego gospodarowania zasobami, a w szczególności efektywności energetycznej, obiegu zamkniętego, zerowego poziomu emisji zanieczyszczeń i odbudowy bioróżnorodności oraz towarzyszącej im transformacji ekologicznej będzie wymagało dużego wysiłku i odpowiedniego wsparcia. Aby osiągnąć cel określony w komunikacie pt. „Europejski Zielony Ład”, konieczne będą znaczące inwestycje, w tym w odnawialne źródła energii. Według szacunków Komisji, aby osiągnąć nowe, bardziej ambitne cele wyznaczone w zakresie klimatu, energii i transportu na okres do 2030 r., konieczne będą dodatkowe inwestycje w wysokości 350 mld EUR rocznie w porównaniu z poziomami w latach 2011–2020 oraz kolejne 130 mld EUR rocznie na pozostałe cele środowiskowe oszacowane wcześniej⁶. Skala tego wyzwania inwestycyjnego wymaga racjonalnej pod względem kosztów mobilizacji zarówno sektora prywatnego, jak i publicznego. Będzie to dotyczyło wszystkich sektorów, a zatem całej gospodarki Unii.
4. Polityka konkurencji, a w szczególności zasady pomocy państwa, ma do odegrania ważną rolę w umożliwianiu i wspieraniu Unii w realizacji jej celów polityki w zakresie Zielonego Ładu. W komunikacie pt. „Europejski Zielony Ład” wyraźnie wskazano, że zasady pomocy państwa zostaną poddane przeglądowi, aby odzwierciedlały te cele polityczne, przyczyniały się do racjonalnej pod względem kosztów i sprawiedliwej transformacji w kierunku neutralności klimatycznej oraz ułatwiały wycofywanie paliw kopalnych, w szczególności tych najbardziej zanieczyszczających, zapewniając

¹ Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady Europejskiej, Rady, Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów „Europejski Zielony Ład”, COM/2019/640 final.

² Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów „Ambitniejszy cel klimatyczny Europy do 2030 r. – Inwestowanie w przyszłość neutralną dla klimatu z korzyścią dla obywateli”, COM/2020/562 final.

³ [Odniesienie prawne należy wstawić po przyjęciu przez współprawodawców].

⁴ <https://www.consilium.europa.eu/media/47337/1011-12-20-euco-conclusions-pl.pdf>

⁵ [Odniesienie należy wstawić po przyjęciu pakietu przez kolegium].

⁶ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52020SC0098&from=EN>

jednocześnie równe warunki działania na rynku wewnętrznym. Niniejsze wytyczne są wynikiem tego przeglądu.

5. W celu zapobiegania sytuacjom, w których pomoc państwa skutkuje lub grozi zakłóceniem konkurencji na rynku wewnętrznym i wpływa na handel między państwami członkowskimi, art. 107 ust. 1 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej ustanawia zakaz pomocy państwa. W niektórych przypadkach taka pomoc może być jednak zgodna z rynkiem wewnętrznym na podstawie art. 107 ust. 2 i 3 Traktatu.
6. Państwa członkowskie są zobowiązane do zgłaszania pomocy państwa zgodnie z art. 108 ust. 3 Traktatu, z wyjątkiem środków spełniających warunki określone w rozporządzeniu w sprawie wyłączeń grupowych przyjętym przez Komisję na podstawie art. 1 rozporządzenia Rady (UE) 2015/1588⁷.
7. Niniejsze wytyczne zawierają wskazówki na temat sposobu, w jaki Komisja będzie oceniać zgodność środków pomocy na ochronę środowiska, w tym ochronę klimatu, i na cele związane z energią podlegających wymogowi zgłoszenia na podstawie art. 107 ust. 3 lit. c) Traktatu. Wszelkie odniesienia do „ochrony środowiska” zawarte w niniejszych wytycznych należy rozumieć jako odniesienia do ochrony środowiska, w tym ochrony klimatu.
8. Zgodnie z art. 107 ust. 3 lit. c) Traktatu środek pomocy można uznać za zgodny z rynkiem wewnętrznym, jeżeli spełnione są dwie przesłanki – jedna pozytywna i jedna negatywna. Przesłanka pozytywna polega na tym, że pomoc musi ułatwiać rozwój działalności gospodarczej. W myśl przesłanki negatywnej pomoc nie może zmieniać warunków wymiany handlowej w zakresie sprzecznym ze wspólnym interesem.
9. Chociaż ogólnie przyjmuje się, że rynki konkurencyjne zwykle okazują się efektywne pod względem cen, produkcji i wykorzystania zasobów, ingerencja państwa może być konieczna w celu ułatwienia rozwoju niektórych rodzajów działalności gospodarczej, które w przypadku braku pomocy nie rozwijałyby się w ogóle lub ich rozwój przebiegałby w innym tempie lub na innych warunkach. Tym samym ta ingerencja przyczynia się do inteligentnego, trwałego wzrostu gospodarczego sprzyjającego włączeniu społecznemu.
10. W kontekście ochrony środowiska ekologiczne efekty zewnętrzne, niedoskonałości informacji i błędy koordynacji oznaczają, że przy podejmowaniu decyzji dotyczących konsumpcji, inwestycji i produkcji uczestnicy rynku mogą nie uwzględniać w pełni kosztów i korzyści działalności gospodarczej pomimo interwencji regulacyjnych. Te niedoskonałości rynku, tj. sytuacje, w których rynki pozostawione same sobie prawdopodobnie nie wygenerują efektywnych rezultatów, nie zawsze prowadzą do optymalnego dobrobytu konsumentów i ogółu społeczeństwa, skutkując niewystarczającymi poziomami ochrony środowiska względem działalności gospodarczej prowadzonej bez wsparcia państwa.

⁷ Rozporządzenie Rady (UE) 2015/1588 z dnia 13 lipca 2015 r. w sprawie stosowania art. 107 i 108 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej do niektórych kategorii horyzontalnej pomocy państwa (Dz.U. L 248 z 24.9.2015, s. 1).

2. ZAKRES I DEFINICJE

2.1 Zakres stosowania

11. Niniejsze wytyczne mają zastosowanie do pomocy państwa przyznawanej w celu ułatwiania rozwoju działalności gospodarczej w sposób, który poprawia ochronę środowiska, jak również do działalności w sektorze energetycznym, która podlega postanowieniom Traktatu, w zakresie, w jakim takie środki pomocy są objęte sekcją 2.2 niniejszych wytycznych. Mają zatem zastosowanie również do tych sektorów, które podlegają przepisom szczegółowym Unii dotyczącym pomocy państwa, chyba że te przepisy szczegółowe Unii stanowią inaczej lub zawierają przepisy dotyczące pomocy na ochronę środowiska lub pomocy w sektorze energetycznym mające zastosowanie do tego samego środka, w którym to przypadku nadrzędny charakter mają szczegółowe przepisy sektorowe. Niniejsze wytyczne mają nadrzędny charakter w stosunku do pkt 17 lit. b) wytycznych w sprawie sektora lotnictwa⁸ w odniesieniu do środków pomocy na ochronę środowiska przyznawanych dużym portom lotniczym obsługującym rocznie ponad 5 mln pasażerów, bez uszczerbku dla przyszłych zmian tych wytycznych.
12. Niniejsze wytyczne nie mają zastosowania do:
- a) projektowania i produkcji ekologicznych produktów, maszyn lub środków transportu, których eksploatacja zakłada wykorzystanie mniejszych ilości zasobów naturalnych, ani do działań podejmowanych w zakładach lub innych jednostkach produkcyjnych w celu poprawy bezpieczeństwa lub higieny pracy⁹;
 - b) pomocy państwa na działalność badawczą, rozwojową i innowacyjną, podlegającej regułom określonym w komunikacie Komisji „Zasady ramowe dotyczące pomocy państwa na działalność badawczą, rozwojową i innowacyjną”¹⁰;
 - c) pomocy państwa na zwiększenie bioróżnorodności objętej innymi zasadami pomocy państwa (a mianowicie zasadami dotyczącymi usług świadczonych w ogólnym interesie gospodarczym¹¹, zasadami pomocy państwa w sektorze

⁸ Komunikat Komisji – Wytyczne dotyczące pomocy państwa na rzecz portów lotniczych i przedsiębiorstw lotniczych (Dz.U. C 99 z 4.4.2014, s. 3).

⁹ Pomoc na ochronę środowiska jest zasadniczo mniej zakłócająca i skuteczniejsza, jeśli przyznaje się ją konsumentowi/użytkownikowi ekologicznych produktów, a nie producentowi/wytwórcy tych produktów. Pozostaje to bez uszczerbku dla możliwości przyznawania przez państwa członkowskie pomocy na ochronę środowiska przedsiębiorstwom w celu podniesienia poziomu ochrony środowiska w ramach ich działalności produkcyjnej.

¹⁰ Komunikat Komisji – Zasady ramowe dotyczące pomocy państwa na działalność badawczą, rozwojową i innowacyjną (Dz.U. C 198 z 27.6.2014, s. 1).

¹¹ Komunikat Komisji – Zasady ramowe Unii Europejskiej dotyczące pomocy państwa w formie rekompensaty z tytułu świadczenia usług publicznych (Dz.U. C 8 z 11.1.2012, s. 15).

rolnym i leśnym¹² lub w sektorach produkcji podstawowej w zakresie rybołówstwa i akwakultury¹³);

d) pomocy państwa na rzecz energetyki jądrowej.

13. Pomocy na ochronę środowiska i cele związane z energią nie można przyznawać przedsiębiorstwom znajdującym się w trudnej sytuacji zgodnie z definicją zawartą w wytycznych Komisji dotyczących pomocy państwa na ratowanie i restrukturyzację przedsiębiorstw niefinansowych znajdujących się w trudnej sytuacji¹⁴.
14. Przy ocenie pomocy na rzecz przedsiębiorstwa, na którym ciąży obowiązek zwrotu pomocy wynikający z wcześniejszej decyzji Komisji uznającej pomoc za niezgodną z prawem i z rynkiem wewnętrznym, Komisja uwzględni kwotę pomocy nadal pozostającą do zwrotu¹⁵.

2.2 Środki pomocy objęte niniejszymi wytycznymi

15. Komisja zidentyfikowała szereg kategorii środków z zakresu ochrony środowiska i na cele związane z energią, w przypadku których pod pewnymi warunkami pomoc państwa może być zgodna z rynkiem wewnętrznym na podstawie art. 107 ust. 3 lit. c) Traktatu:
- a) pomoc na rzecz redukcji i usuwania emisji gazów cieplarnianych, w tym poprzez wsparcie energii ze źródeł odnawialnych;
 - b) pomoc na rzecz poprawy efektywności energetycznej i środowiskowej budynków;
 - c) pomoc na zakup i leasing ekologicznie czystych środków transportu (wykorzystywanych w transporcie lotniczym, drogowym, kolejowym, żegludze śródlądowej oraz morskim i przybrzeżnym transporcie pasażerskim i towarowym), pomoc na wyposażenie środków transportu umożliwiające zakwalifikowanie ich jako ekologicznie czystych pojazdów oraz pomoc na ekologicznie czysty sprzęt do obsługi;
 - d) pomoc na rozbudowę infrastruktury służącej do ładowania lub tankowania paliwa w bezemisyjnych i ekologicznie czystych pojazdach;
 - e) pomoc na efektywną gospodarkę zasobami i wspieranie przejścia na gospodarkę o obiegu zamkniętym;

¹² Wytyczne Unii Europejskiej w sprawie pomocy państwa w sektorach rolnym i leśnym oraz na obszarach wiejskich w latach 2014–2020 (Dz.U. C 204 z 1.7.2014, s. 1).

¹³ Komunikat Komisji – Wytyczne do analizy pomocy państwa w sektorze rybołówstwa i akwakultury (Dz.U. C 217 z 2.7.2015, s. 1).

¹⁴ Komunikat Komisji – Wytyczne dotyczące pomocy państwa na ratowanie i restrukturyzację przedsiębiorstw niefinansowych znajdujących się w trudnej sytuacji (Dz.U. C 249 z 31.7.2014, s. 1).

¹⁵ Zob. wyrok Sądu Pierwszej Instancji z dnia 13 września 1995 r., TWD/Komisja, sprawy połączone T-244/93 i T-486/93, ECLI:EU:T:1995:160, pkt 56. Zob. także komunikat Komisji –Zawiadomienie Komisji w sprawie odzyskiwania pomocy państwa niezgodnej z prawem i z rynkiem wewnętrznym C/2019/5396 (Dz.U. C 247 z 23.7.2019, s. 1).

- f) pomoc na zapobieganie zanieczyszczeniom innym niż powodowane przez gazy cieplarniane lub na ich ograniczanie;
- g) pomoc na remediację zanieczyszczonych terenów, odnowę siedlisk przyrodniczych i ekosystemów, ochronę lub przywrócenie bioróżnorodności oraz rozwiązania oparte na zasobach przyrody służące przystosowaniu się do zmiany klimatu;
- h) pomoc w postaci obniżek podatków lub opłat parafiskalnych;
- i) pomoc na rzecz bezpieczeństwa dostaw energii elektrycznej;
- j) pomoc na infrastrukturę energetyczną;
- k) pomoc na systemy ciepłownicze i chłodnicze;
- l) pomoc w postaci ulg w opłatach za energię elektryczną dla odbiorców energochłonnych;
- m) pomoc na zamknięcie działalności związanej z węglem, torfem i łupkami bitumicznymi;
- n) pomoc na badania lub usługi doradcze w zakresie ochrony środowiska i kwestii związanych z energią.

2.3 Struktura wytycznych

- 16. W rozdziale 3 określono kryteria zgodności, które mają ogólne zastosowanie do poszczególnych kategorii pomocy objętych niniejszymi wytycznymi. Sekcja 3.2.1.3.1 dotycząca kumulacji ma zastosowanie do wszystkich kategorii pomocy objętych niniejszymi wytycznymi. W rozdziale 4 określono szczegółowe kryteria zgodności, które mają zastosowanie do środków pomocy objętych poszczególnymi sekcjami tego rozdziału. Zastosowanie mają kryteria zgodności określone w rozdziale 3, o ile w szczegółowych sekcjach specjalnych rozdziału 4 nie określono bardziej szczegółowych przepisów.
- 17. Warunki określone w niniejszych wytycznych mają zastosowanie do programów pomocy i pomocy indywidualnej, zarówno opartej na programie pomocy, jak i przyznawanej ad hoc, o ile nie postanowiono inaczej.

2.4 Definicje

- 18. Do celów niniejszych wytycznych stosuje się poniższe definicje:
 - 1) „pomoc *ad hoc*” oznacza pomoc przyznaną poza programem pomocy;
 - 2) „intensywność pomocy” oznacza kwotę pomocy brutto wyrażoną jako odsetek kosztów kwalifikowalnych. Do obliczania intensywności pomocy należy stosować kwoty przed potrąceniem podatku lub innych opłat. W przypadkach gdy pomoc udzielana jest w innej formie niż dotacja, jako kwotę pomocy przyjmuje się ekwiwalent dotacji brutto stanowiącej pomoc. Wysokość pomocy

wypłacanej w kilku ratach należy obliczać na dzień jej przyznania. Jako stopę procentową stosowaną do dyskontowania i obliczenia kwoty pomocy w ramach pożyczki uprzywilejowanej należy stosować stopę referencyjną mającą zastosowanie w momencie przyznania pomocy. Intensywność pomocy oblicza się dla każdego beneficjenta;

- 3) „obszary objęte pomocą” oznaczają obszary, które w chwili przyznawania pomocy są wyznaczone na zatwierdzonej mapie pomocy regionalnej w zastosowaniu art. 107 ust. 3 lit. a) i c) Traktatu;
- 4) „bilansowanie” w odniesieniu do energii elektrycznej oznacza bilansowanie zdefiniowane w art. 2 pkt 10 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/943¹⁶;
- 5) „podmiot odpowiedzialny za bilansowanie” oznacza podmiot odpowiedzialny za bilansowanie zdefiniowany w art. 2 pkt 14 rozporządzenia (UE) 2019/943;
- 6) „bioróżnorodność” oznacza bioróżnorodność zdefiniowaną w art. 2 pkt 15 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2020/852¹⁷;
- 7) „biopaliwa” oznaczają biopaliwa zdefiniowane w art. 2 pkt 33 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/2001¹⁸;
- 8) „biogaz” oznacza biogaz zdefiniowany w art. 2 pkt 28 dyrektywy (UE) 2018/2001;
- 9) „biopłyny” oznaczają biogaz zdefiniowany w art. 2 pkt 32 dyrektywy (UE) 2018/2001;
- 10) „biomasa” oznacza ulegającą biodegradacji frakcję produktów, odpadów lub pozostałości pochodzenia biologicznego zdefiniowaną w art. 2 pkt 24 dyrektywy (UE) 2018/2001;
- 11) „paliwa z biomasy” oznaczają paliwa z biomasy zdefiniowane w art. 2 pkt 27 dyrektywy (UE) 2018/2001;
- 12) „mechanizm zdolności wytwórczych” oznacza środek mający na celu zapewnienie bezpieczeństwa dostaw energii elektrycznej zdefiniowany w rozporządzeniu (UE) 2019/943;
- 13) „wychwytywanie i składowanie dwutlenku węgla” lub „CCS” oznacza zbiór technologii służących do wychwytywania dwutlenku węgla (CO₂) emitowanego z zakładów przemysłowych wykorzystujących paliwa kopalne lub biomasę,

¹⁶ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/943 z dnia 5 czerwca 2019 r. w sprawie rynku wewnętrznego energii elektrycznej (Dz.U. L 158 z 14.6.2019, s. 54).

¹⁷ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2020/852 z dnia 18 czerwca 2020 r. w sprawie ustanowienia ram ułatwiających zrównoważone inwestycje, zmieniające rozporządzenie (UE) 2019/2088 (Dz.U. L 198 z 22.6.2020, s. 13).

¹⁸ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/2001 z dnia 11 grudnia 2018 r. w sprawie promowania stosowania energii ze źródeł odnawialnych (Dz.U. L 328 z 21.12.2018, s. 82).

w tym z elektrowni i zakładów produkujących energię z odpadów [lub wychwytywania go bezpośrednio z powietrza], transportowania go do składowiska i zatłaczania CO₂ do odpowiednich podziemnych formacji geologicznych do celów trwałego składowania CO₂;

- 14) „wychwytywanie i utylizacja dwutlenku węgla” lub „CCU” oznacza zbiór technologii służących do wychwytywania CO₂ emitowanego z zakładów przemysłowych wykorzystujących paliwa kopalne lub biomasę, w tym z elektrowni i zakładów produkujących energię z odpadów [lub wychwytywania go bezpośrednio z powietrza], i transportowania go do miejsca zużycia lub utylizacji CO₂;
- 15) „równoważnik CO₂” stanowi jednostkę miary stosowaną do porównywania emisji z różnych gazów cieplarnianych na podstawie ich współczynnika globalnego ocieplenia¹⁹ poprzez przeliczenie ilości innych gazów na równoważną ilość dwutlenku węgla o takim samym współczynniku globalnego ocieplenia;
- 16) „usuwanie CO₂” oznacza działania antropogeniczne polegające na usuwaniu CO₂ z atmosfery i trwałym składowaniu go w rezerwuarach geologicznych, lądowych lub oceanicznych, lub w produktach. Obejmuje to istniejące i potencjalne antropogeniczne wzmocnienie pochłaniaczy biologicznych lub geochemicznych oraz bezpośrednie wychwytywanie z powietrza i składowanie, ale nie obejmuje naturalnego pochłaniania CO₂, które nie jest bezpośrednio spowodowane działalnością człowieka;
- 17) „system certyfikatów” lub „system zobowiązań dostawców” oznacza system, w którym następuje tworzenie wartości w związku z dostarczaniem towarów lub świadczeniem usług w drodze certyfikacji tych towarów lub usług i nałożenia na dostawców lub konsumentów obowiązku zakupu certyfikatów;
- 18) „ekologicznie czyste wyposażenie do obsługi naziemnej” oznacza wyposażenie wykorzystywane w działalności usługowej wspomagającej transport lotniczy, o zerowej emisji bezpośredniej CO₂ (w spalinach);
- 19) „ekologicznie czyste wyposażenie terminalowe” oznacza wyposażenie wykorzystywane do załadunku, rozładunku i przeładunku towarów i intermodalnych jednostek ładunkowych oraz do przemieszczania ładunków na terenie terminalu, o zerowej emisji bezpośredniej CO₂ (w spalinach);
- 20) „ekologicznie czysty pojazd” oznacza:
 - a) pojazd drogowy kategorii M1, M2 lub N1 zgodny z definicją „ekologicznie czystego pojazdu” określoną w art. 4 pkt 4 lit. a) dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/1161²⁰;

¹⁹ Zdefiniowanego w ostatnim sprawozdaniu z oceny Międzyrządowego Zespołu ds. Zmian Klimatu.

²⁰ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/1161 z dnia 20 czerwca 2019 r. zmieniająca dyrektywę 2009/33/WE w sprawie promowania ekologicznie czystych i energooszczędnych pojazdów transportu drogowego (Dz.U. L 188 z 12.7.2019, s. 116).

- b) pojazd drogowy kategorii M3, N2 lub N3 zgodny z następującymi definicjami:
- do dnia 31 grudnia 2025 r. – w przypadku pojazdów objętych rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/1242²¹: definicją „niskoemisyjnego pojazdu ciężkiego” określoną w art. 3 pkt 12 tego rozporządzenia;
 - do dnia 31 grudnia 2025 r. – w przypadku pojazdów nieobjętych rozporządzeniem (UE) 2019/1242: definicją „ekologicznie czystego pojazdu” określoną w art. 4 pkt 4 lit. b) dyrektywy (UE) 2019/1161;
 - od dnia 1 stycznia 2026 r.: definicją „zeroemisyjnego pojazdu ciężkiego” określoną w art. 4 pkt 5 dyrektywy (UE) 2019/1161;
- c) pojazd kategorii L (pojazdy dwu- lub trzykołowe lub czterokołowce) o emisjach CO₂ z rury wydechowej równych 0 g CO₂e/km obliczonych zgodnie z badaniem emisji określonym w art. 4 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 168/2013²²;
- d) statek żeglugi śródlądowej przeznaczony do transportu pasażerskiego lub towarowego o zerowej emisji bezpośredniej CO₂ (w spalinach); lub do dnia 31 grudnia 2025 r.:
- (i) statek żeglugi śródlądowej przeznaczony do transportu towarowego charakteryzujący się emisją bezpośrednią (w spalinach) CO₂ na tonokilometr (g CO₂/tkm), obliczoną (lub oszacowaną w przypadku nowych statków) z wykorzystaniem wskaźnika eksploatacyjnej efektywności energetycznej²³, na poziomie o 50 % niższym niż średnia wartość odniesienia dla emisji z CO₂ określona dla pojazdów ciężkich (podgrupa pojazdów 5-LH) zgodnie z art. 11 rozporządzenia (UE) 2019/1242;
 - (ii) statek żeglugi śródlądowej przeznaczony do transportu pasażerskiego, mający silnik hybrydowy lub dwupaliwowy pozyskujący co najmniej 50 % energii wykorzystywanej do normalnej eksploatacji z paliwa o zerowej emisji bezpośredniej CO₂ (w spalinach) lub z napędu typu plug-in;

²¹ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/1242 z dnia 20 czerwca 2019 r. określające normy emisji CO₂ dla nowych pojazdów ciężkich oraz zmieniające rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 595/2009 i (UE) 2018/956 oraz dyrektywę Rady 96/53/WE (Dz.U. L 198 z 25.7.2019, s. 202).

²² Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 168/2013 z dnia 15 stycznia 2013 r. w sprawie homologacji i nadzoru rynku pojazdów dwu- lub trzykołowych oraz czterokołowców (Dz.U. L 60 z 2.3.2013, s. 52).

²³ Wskaźnik eksploatacyjnej efektywności energetycznej określa się jako stosunek masy CO₂ emitowanej na jednostkę pracy przewozowej. Jest to reprezentatywna wartość efektywności energetycznej eksploatacji statku w określonym czasie, odzwierciedlająca ogólną strukturę działalności handlowej prowadzonej przez dany statek. Wytyczne dotyczące sposobu obliczania tego wskaźnika przedstawiono w opracowanym przez IMO dokumencie MEPC.1/Circ. 684.

- e) statek żeglugi morskiej i przybrzeżnej przeznaczony do transportu pasażerskiego lub towarowego, statek do operacji portowych lub działań pomocniczych, o zerowej emisji bezpośredniej CO₂ (w spalinach); lub do dnia 31 grudnia 2025 r.:
- (iii) mający silnik hybrydowy lub dwupaliwowy pozyskujący co najmniej 25 % energii wykorzystywanej do normalnej eksploatacji na morzu i w portach z paliwa o zerowej emisji bezpośredniej CO₂ (w spalinach) lub z napędu typu plug-in;
- (iv) osiągający wartość wskaźnika konstrukcyjnego efektywności energetycznej (EEDI) na poziomie 10 % poniżej wymagań EEDI obowiązujących na dzień 1 kwietnia 2022 r.²⁴ i będący w stanie funkcjonować z wykorzystaniem paliwa o zerowej emisji bezpośredniej CO₂ (w spalinach) lub paliw ze źródeł odnawialnych;
- f) statek żeglugi morskiej i przybrzeżnej przeznaczony do transportu towarowego, wykorzystywany wyłącznie do świadczenia usług przybrzeżnych i usług morskich bliskiego zasięgu mających na celu umożliwienie przesunięcia międzygałęziowego przewozów towarowych realizowanych obecnie drogą lądową na transport morski i charakteryzujący się emisją bezpośrednią CO₂ (w spalinach), obliczoną przy zastosowaniu wskaźnika konstrukcyjnego efektywności energetycznej (EEDI)²⁵ Międzynarodowej Organizacji Morskiej (IMO), o 50 % niższą niż średni poziom odniesienia wartości emisji CO₂ określony dla pojazdów ciężkich (podgrupa pojazdów 5-LH) zgodnie z art. 11 rozporządzenia (UE) 2019/1242;
- g) tabor kolejowy o zerowej emisji bezpośredniej CO₂ (w spalinach); lub tabor kolejowy o zerowej emisji bezpośredniej CO₂ w spalinach, gdy jest eksploatowany na torach wyposażonych w niezbędną infrastrukturę, i który wykorzystuje silnik konwencjonalny, gdy taka infrastruktura nie jest dostępna (elektryczno-spalinowy);
- h) statek powietrzny o certyfikowanej wartości metrycznej, która przekracza o co najmniej 10 % najnowsze normy ochrony środowiska Organizacji Międzynarodowego Lotnictwa Cywilnego (ICAO) zawarte w załączniku 16 do konwencji chicagowskiej²⁶, w tym wartości metryczne CO₂ dla statków powietrznych „nowego typu”, o których to wymogach mowa

²⁴ Wymagania EEDI zgodnie z ustaleniami Komitetu Ochrony Środowiska Morskiego Międzynarodowej Organizacji Morskiej na jego siedemdziesiątej piątej sesji. Statki, które należą do typów statków określonych w prawie 2 załącznika VI do Międzynarodowej konwencji o zapobieganiu zanieczyszczaniu morza przez statki (MARPOL), ale nie są uznawane za nowe statki na mocy tego prawidła, mogą osiągnąć wartość wskaźnika EEDI obliczoną dobrowolnie zgodnie z rozdziałem 4 załącznika VI do konwencji MARPOL i zweryfikować te obliczenia zgodnie z rozdziałem 2 załącznika VI do konwencji MARPOL.

²⁵ Wskaźnik konstrukcyjny efektywności energetycznej:
<http://www.imo.org/fr/MediaCentre/HotTopics/GHG/Pages/EEDI.aspx>.

²⁶ Konwencja o międzynarodowym lotnictwie cywilnym, podpisana w Chicago dnia 7 grudnia 1944 r.

w art. 9 ust. 2 rozporządzenia (UE) 2018/1139²⁷; lub alternatywnie, jeżeli zastępuje on statek powietrzny już przekraczający najnowsze normy ochrony środowiska ICAO w odniesieniu do hałasu i emisji dla statków powietrznych „nowego typu”, zawarte w załączniku 16 do konwencji chicagowskiej, o których to wymogach mowa w art. 9 ust. 2 rozporządzenia (UE) 2018/1139, statek powietrzny, który zapewnia poprawę pod względem poziomu ochrony środowiska o co najmniej 10 % w porównaniu z zastępowanym statkiem powietrznym;

- 21) „ekologicznie czysty sprzęt do obsługi” oznacza ekologicznie czyste wyposażenie terminalowe i ekologicznie czyste wyposażenie do obsługi naziemnej;
- 22) „kogeneracja” lub skojarzone wytwarzanie ciepła i energii elektrycznej oznacza kogenerację zdefiniowaną w art. 2 pkt 30 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2012/27/UE²⁸;
- 23) „zanieczyszczony teren” oznacza teren, na którym stwierdzono spowodowaną przez człowieka obecność materiałów lub substancji w takim stężeniu, że stanowi ono poważne zagrożenie dla zdrowia ludzi lub środowiska, biorąc pod uwagę obecne i zatwierdzone przyszłe przeznaczenie terenu;
- 24) „projekt demonstracyjny” oznacza projekt polegający na zademonstrowaniu technologii określonego rodzaju po raz pierwszy w Unii Europejskiej oraz stanowiący istotną innowację, która znacznie wybiega poza komercyjny stan techniki;
- 25) „cyfryzacja” oznacza przyjęcie technologii wykorzystywanych przez urządzenia lub systemy elektroniczne i umożliwiających zwiększenie funkcjonalności produktu, rozwój usług internetowych, unowocześnienie procesów lub przejście na modele biznesowe oparte na odchodzeniu od pośrednictwa w produkcji dóbr i świadczeniu usług, co w efekcie prowadzi do daleko idących zmian;
- 26) „unieszkodliwianie” oznacza unieszkodliwianie zdefiniowane w art. 3 pkt 19 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/98/WE²⁹;
- 27) „operator systemu dystrybucyjnego” oznacza operatora systemu dystrybucyjnego zdefiniowanego w art. 2 pkt 29 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/944;

²⁷ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/1139 z dnia 4 lipca 2018 r. w sprawie wspólnych zasad w dziedzinie lotnictwa cywilnego i utworzenia Agencji Unii Europejskiej ds. Bezpieczeństwa Lotniczego oraz zmieniające rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 2111/2005, (WE) nr 1008/2008, (UE) nr 996/2010, (UE) nr 376/2014 i dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/30/UE i 2014/53/UE, a także uchylające rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 552/2004 i (WE) nr 216/2008 i rozporządzenie Rady (EWG) nr 3922/91.

²⁸ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2012/27/UE z dnia 25 października 2012 r. w sprawie efektywności energetycznej, zmiany dyrektyw 2009/125/WE i 2010/30/UE oraz uchylecia dyrektyw 2004/8/WE i 2006/32/WE (Dz.U. L 315 z 14.11.2012, s. 1), zmieniona dyrektywą Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/2002 z dnia 11 grudnia 2018 r.

²⁹ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/98/WE z dnia 19 listopada 2008 r. w sprawie odpadów oraz uchylająca niektóre dyrektywy (Dz.U. L 312 z 22.11.2008, s. 3).

- 28) „system ciepłowniczy” lub „system chłodniczy” oznacza system ogrzewania lokalnego lub chłodzenia lokalnego zdefiniowany w art. 2 pkt 19 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2010/31/UE;
- 29) „systemy ciepłownicze i chłodnicze”, składające się z zakładów wytwarzania ciepła (zakładów produkcji energii cieplnej/chłodniczej), urządzeń do magazynowania i sieci dystrybucji energii cieplnej/chłodniczej (zarówno „pierwotnej” lub przesyłowej, jak i „wtórnej” sieci rurociągów dostarczających ciepło do konsumentów). Odniesienie do systemu ciepłowniczego należy interpretować jako systemy ciepłownicze lub chłodnicze, w zależności od tego, czy sieci dostarczają energię cieplną czy chłodniczą wspólnie czy oddzielnie;
- 30) „ekoinnowacja” oznacza wszystkie rodzaje działań innowacyjnych, w tym nowe procesy produkcji, nowe produkty lub usługi oraz nowe metody zarządzania lub prowadzenia działalności, których wynikiem lub celem jest znaczna poprawa ochrony środowiska i znaczne ograniczenie wpływu zanieczyszczeń na środowisko. Do celów niniejszej definicji za innowacje nie uważa się:
- a) działań prowadzących jedynie do niewielkich zmian lub ulepszeń w zakresie ochrony środowiska;
 - b) zwiększenia mocy produkcyjnych lub usługowych poprzez dodanie systemów produkcyjnych lub logistycznych bardzo podobnych do obecnie stosowanych;
 - c) zmian w zakresie praktyk handlowych, organizacji miejsca pracy lub stosunków zewnętrznych opartych na metodach organizacyjnych, z których przedsiębiorstwo już korzysta;
 - d) zmian strategii zarządzania;
 - e) połączeń ani przejęć;
 - f) zaprzestania stosowania danego procesu;
 - g) prostego zastąpienia lub podwyższenia kapitału;
 - h) zmian wynikających jedynie ze zmian cen czynników produkcji, dostosowania do potrzeb użytkownika, regularnych zmian sezonowych i innych zmian cyklicznych;
 - i) obrotu nowymi lub znacznie udoskonalonymi produktami;
- 31) „ekosystem” oznacza ekosystem zdefiniowany w art. 2 pkt 13 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2020/852;
- 32) „efektywność energetyczna” oznacza stosunek uzyskanych wyników, usług, towarów lub energii do wkładu energii;
- 33) „efektywny energetycznie system ciepłowniczy i chłodniczy” oznacza system ciepłowniczy lub chłodniczy zdefiniowany w art. 2 pkt 41 dyrektywy Parlamentu

Europejskiego i Rady 2012/27/UE, o którym mowa w art. 2 pkt 20 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/2001³⁰;

- 34) „energia ze źródeł odnawialnych” oznacza energię produkowaną przez zakłady wykorzystujące wyłącznie odnawialne źródła energii określone w art. 2 pkt 1 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/2001³¹, jak również część energii, wyrażoną jako wartość opałowa, produkowaną z odnawialnych źródeł energii w elektrowniach hybrydowych wykorzystujących także konwencjonalne źródła energii, i obejmuje również energię elektryczną ze źródeł odnawialnych wykorzystywaną do pompowania w elektrowniach szczytowo-pompowych podłączonych za licznikiem (zainstalowanych wspólnie lub jako dodatek do instalacji do wykorzystywania energii ze źródeł odnawialnych), ale nie obejmuje energii elektrycznej produkowanej w elektrowniach szczytowo-pompowych;
- 35) „infrastruktura energetyczna” oznacza wszelkie materialne urządzenia lub obiekty, które znajdują się na terytorium Unii lub łączą Unię z jednym państwem trzecim lub większą ich liczbą i należą do jednej z następujących kategorii:
- a) w przypadku energii elektrycznej:
 - (i) systemy przesyłowe i dystrybucyjne, przy czym „przesył” oznacza transport energii elektrycznej przez wzajemnie połączony system najwyższego napięcia i wysokiego napięcia w celu dostarczenia jej do odbiorców końcowych lub do dystrybutorów, ale nie obejmuje dostaw, a „dystrybucja” oznacza transport energii elektrycznej systemami dystrybucyjnymi wysokiego, średniego lub niskiego napięcia w celu dostarczenia jej do odbiorców, ale nie obejmuje dostaw;
 - (ii) wszelkie urządzenia lub instalacje istotne dla bezpiecznej, pewnej i efektywnej eksploatacji systemów, o których mowa w pkt (i), w tym systemy ochronne, monitorujące i sterujące dla wszystkich poziomów napięcia i podstawy;
 - (iii) w pełni zintegrowane elementy sieci oznaczają w pełni zintegrowane elementy sieci zdefiniowane w art. 2 pkt 51 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/944³²;
 - (iv) inteligentne sieci elektroenergetyczne, które oznaczają systemy i części składowe integrujące technologie informacyjno-komunikacyjne za pośrednictwem operacyjnych platform cyfrowych, systemów sterujących

³⁰ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2012/27/UE z dnia 25 października 2012 r. w sprawie efektywności energetycznej, zmiany dyrektyw 2009/125/WE i 2010/30/UE oraz uchylecia dyrektyw 2004/8/WE i 2006/32/WE (Dz.U. L 315 z 14.11.2012, s. 1), zmieniona dyrektywą Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/2002 z dnia 11 grudnia 2018 r.

³¹ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/2001 z dnia 11 grudnia 2018 r. w sprawie promowania stosowania energii ze źródeł odnawialnych (Dz.U. L 328 z 21.12.2018, s. 82).

³² Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/944 z dnia 5 czerwca 2019 r. w sprawie wspólnych zasad rynku wewnętrznego energii elektrycznej oraz zmieniająca dyrektywę 2012/27/UE (Dz.U. L 158 z 14.6.2019, s. 125).

i technologii czujników zarówno na poziomie przesyłu, jak i na poziomie dystrybucji, których celem jest stworzenie bardziej wydajnych i inteligentnych sieci przesyłu i dystrybucji energii elektrycznej, zwiększenie zdolności do integracji nowych form wytwarzania, magazynowania i poboru oraz ułatwiających tworzenie nowych modeli biznesowych i struktur rynku;

- (v) sieci przesyłowe energii morskiej, które oznaczają wszelkie urządzenia lub instalacje infrastruktury przesyłu lub dystrybucji energii elektrycznej, zdefiniowane w ppkt (i) powyżej, mające podwójną funkcję: połączenia międzysystemowe i przesył lub dystrybucja energii elektrycznej z morskich źródeł odnawialnych pochodzącej z morskich obiektów wytwarzania energii do co najmniej dwóch państw. Obejmuje to również wszelkie sąsiednie urządzenia lub instalacje mające zasadnicze znaczenie dla bezpiecznej, pewnej i efektywnej eksploatacji, w tym systemy ochronne, monitorujące i sterujące oraz niezbędne podstacje, jeżeli zapewniają one także interoperacyjność technologii oraz m.in. kompatybilność interfejsów między różnymi technologiami;

b) w przypadku gazu:

- (i) gazociągi przesyłowe i rurociągi dystrybucyjne do transportu gazu ziemnego, biogazu i odnawialnego gazu pochodzenia niebiologicznego należące do sieci, z wyłączeniem gazociągów wysokociśnieniowych wykorzystywanych do dystrybucji gazu ziemnego na etapie poszukiwawczo-wydobywczym;
- (ii) podziemne instalacje magazynowania przyłączone do gazociągów wysokociśnieniowych, o których mowa w ppkt (i);
- (iii) obiekty służące do odbioru, składowania i regazyfikacji lub rozprężania skroplonego gazu ziemnego (LNG) lub sprężonego gazu ziemnego (CNG);
- (iv) wszelkie urządzenia lub instalacje istotne dla pewnej, bezpiecznej i efektywnej eksploatacji systemu lub zapewniające dwukierunkową przepustowość, w tym tłocznie gazu;
- (v) inteligentne sieci gazowe, które oznaczają wszelkie z poniższych urządzeń lub instalacji mających na celu umożliwienie i ułatwienie włączenia odnawialnych i niskoemisyjnych gazów (w tym biometanu i wodoru) do sieci: cyfrowe systemy i części składowe integrujące technologie informacyjno-komunikacyjne, systemy sterujące i technologie czujników umożliwiające interaktywne i inteligentne monitorowanie, pomiary i kontrolę jakości produkcji, przesyłu, dystrybucji i poboru gazu w sieci gazowej i zarządzanie nimi. Ponadto inteligentne sieci mogą obejmować również urządzenia umożliwiające przepływy zwrotne z poziomu dystrybucji do poziomu przesyłu oraz związane z nimi niezbędne modernizacje istniejącej sieci;

c) w przypadku wodoru:

- (i) rurociągi przesyłowe do transportu wodoru pod wysokim ciśnieniem, a także rurociągi dystrybucyjne do lokalnej dystrybucji wodoru, zapewniające dostęp wielu użytkownikom sieci na przejrzystych i niedyskryminacyjnych zasadach;
- (ii) podziemne instalacje magazynowania przyłączone do rurociągów przesyłowych lub dystrybucyjnych wodoru wysokiego ciśnienia, o których mowa w ppkt (i);
- (iii) obiekty służące do rozdysponowania, odbioru, magazynowania oraz regazyfikacji lub rozprężania wodoru lub wodoru trwale obecnego w innych substancjach chemicznych w celu wprowadzania wodoru do sieci;
- (iv) wszelkie urządzenia lub instalacje istotne dla pewnej, bezpiecznej i efektywnej eksploatacji instalacji wodorowej lub zapewniające dwukierunkową przepustowość, w tym tłocznie gazu.

Wszelkie obiekty wymienione w ppkt (i), (ii), (iii) i (iv) mogą być nowo wybudowanymi obiektami lub obiektami przekształconymi („przebudowanymi”) z gazu ziemnego na wodór lub połączeniem tych dwóch rodzajów.

Obiekty wymienione w ppkt (i), (ii), (iii) i (iv), które są dostępne dla osób trzecich, kwalifikują się jako infrastruktura energetyczna;

d) w przypadku dwutlenku węgla:

- (i) rurociągi, z wyłączeniem sieci rurociągów kopalnianych, wykorzystywane do transportu dwutlenku węgla z większej liczby źródeł niż jedno, tj. instalacji przemysłowych (w tym elektrowni) wytwarzających dwutlenek węgla jako produkt spalania lub innych reakcji chemicznych z udziałem kopalnych i niekopalnych związków zawierających węgiel zgodnie z art. 3 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/31/WE³³, lub w celu wykorzystania dwutlenku węgla jako surowca lub zwiększenia wydajności procesów biologicznych;
- (ii) obiekty służące do skraplania i buforowego składowania dwutlenku węgla w celu dalszego transportu;
- (iii) infrastruktura w obrębie formacji geologicznej wykorzystywana do stałego geologicznego składowania dwutlenku węgla zgodnie z art. 3

³³ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/31/WE z dnia 23 kwietnia 2009 r. w sprawie geologicznego składowania dwutlenku węgla oraz zmieniająca dyrektywę Rady 85/337/EWG, dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady 2000/60/WE, 2001/80/WE, 2004/35/WE, 2006/12/WE, 2008/1/WE i rozporządzenie (WE) nr 1013/2006 (Dz.U. L 140 z 5.6.2009, s. 114).

dyrektywy 2009/31/WE oraz związane z nią instalacje powierzchniowe i zatłaczające;

- (iv) wszelkie urządzenia lub instalacje istotne dla prawidłowej, bezpiecznej i efektywnej eksploatacji systemu, w tym systemy ochronne, monitorujące i sterujące.

Obiekty wymienione w ppkt (i), (ii), (iii) i (iv), które są dostępne dla osób trzecich, kwalifikują się jako infrastruktura energetyczna;

- e) infrastruktura wykorzystywana do przesyłu lub dystrybucji energii cieplnej/pary wodnej/energii chłodniczej od wielu producentów/użytkowników, oparta na wykorzystaniu bezemisyjnej/niskoemisyjnej energii cieplnej/pary wodnej lub ciepła odpadowego z zastosowań przemysłowych;
- f) projekty będące przedmiotem wspólnego zainteresowania lub projekty będące przedmiotem wzajemnego zainteresowania zdefiniowane w art. 2 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 347/2013 oraz w art. 170 TFUE³⁴.
- g) inne kategorie infrastruktury, dotyczące infrastruktury, która umożliwia fizyczne lub bezprzewodowe połączenie między producentami i użytkownikami bezemisyjnej/niskoemisyjnej energii z wielu punktów dostępu i punktów wyjścia oraz która jest otwarta na dostęp osób trzecich nienależących do przedsiębiorstw będących właścicielami/zarządcami infrastruktury.

Obiekty wymienione w lit. a)–g), które są zbudowane dla jednego użytkownika możliwego do ustalenia w trakcie oceny *ex ante* lub małej grupy takich użytkowników i są dostosowane do ich potrzeb („infrastruktura specjalna”), nie kwalifikują się jako infrastruktura energetyczna;

- 36) „charakterystyka energetyczna” oznacza charakterystykę energetyczną budynku zdefiniowaną w art. 2 pkt 4 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2010/31/UE³⁵;
- 37) „oszczędność energii” oznacza oszczędność energii zdefiniowaną w art. 2 pkt 5 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2012/27/UE³⁶;

³⁴ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 347/2013 z dnia 17 kwietnia 2013 r. w sprawie wytycznych dotyczących transeuropejskiej infrastruktury energetycznej, uchylające decyzję nr 1364/2006/WE oraz zmieniające rozporządzenia (WE) nr 713/2009, (WE) nr 714/2009 i (WE) nr 715/2009 (Dz.U. L 115 z 25.4.2013, s. 39).

³⁵ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2010/31/UE z dnia 19 maja 2010 r. w sprawie charakterystyki energetycznej budynków (Dz.U. L 153 z 18.6.2010, s. 13).

³⁶ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2010/31/UE w sprawie efektywności energetycznej, zmiany dyrektyw 2009/125/WE i 2010/30/UE oraz uchylenia dyrektyw 2004/8/WE i 2006/32/WE (Dz.U. L 315 z 14.11.2012, s. 1).

- 38) „ochrona środowiska” oznacza każde działanie zmierzające do zaradzenia lub do zapobiegania zanieczyszczeniu lub innej szkodzie w fizycznym otoczeniu, ekosystemach lub zasobach naturalnych poprzez działalność człowieka, w tym w celu łagodzenia zmiany klimatu, działanie zmierzające do zmniejszenia ryzyka wystąpienia takiej szkody, do ochrony lub przywrócenia różnorodności biologicznej bądź prowadzące do bardziej efektywnego korzystania z zasobów naturalnych, w tym środki służące oszczędzaniu energii i korzystanie z odnawialnych źródeł energii i innych technik służących zmniejszeniu emisji gazów cieplarnianych i innych zanieczyszczeń, jak również przejście na modele gospodarki o obiegu zamkniętym w celu ograniczenia zużycia surowców pierwotnych i zwiększenia wydajności. Obejmuje to również działania, które wzmacniają zdolności przystosowawcze i minimalizują wrażliwość na skutki zmiany klimatu;
- 39) „podatek na ochronę środowiska” oznacza podatek, w przypadku którego szczególna podstawa opodatkowania ma wyraźnie negatywny wpływ na środowisko lub który nakłada się na niektóre działania, towary lub usługi w celu włączenia w ich cenę kosztów środowiskowych lub w celu zachęcenia producentów i konsumentów do działań mających korzystny wpływ na środowisko;
- 40) „wystarczalność zasobów” oznacza poziom zdolności wytwórczej uważany za odpowiedni do zaspokojenia poziomów zapotrzebowania w państwie członkowskim w każdym okresie, określony na podstawie konwencjonalnego wskaźnika statystycznego stosowanego przez organizacje uznawane przez instytucje Unii za odgrywające istotną rolę w tworzeniu jednolitego rynku energii elektrycznej, takie jak europejska sieć operatorów systemów przesyłowych energii elektrycznej (ENTSO-E);
- 41) „wytwórca” oznacza przedsiębiorstwo produkujące energię elektryczną do celów handlowych;
- 42) „wysokosprawna kogeneracja” oznacza wysokosprawną kogenerację zdefiniowaną w art. 2 pkt 34 dyrektywy 2012/27/UE;
- 43) „niezbilansowanie” oznacza różnice między wytwarzaniem, zużyciem i transakcjami handlowymi POB w danym okresie rozliczania niezbilansowania;
- 44) „rozliczanie niezbilansowania” oznacza mechanizm rozliczeń finansowych mający na celu odzyskanie kosztów bilansowania odnoszących się do odchyleń POB;
- 45) „okres rozliczania niezbilansowania” oznacza okres rozliczania niezbilansowania zdefiniowany w art. 2 pkt 15 rozporządzenia (UE) 2019/943;
- 46) „pomoc indywidualna” oznacza pomoc *ad hoc* lub pomoc podlegającą zgłoszeniu na podstawie programu pomocy;
- 47) „system przerywalności” oznacza środek na rzecz bezpieczeństwa dostaw energii elektrycznej, którego celem jest zapewnienie stabilnej częstotliwości w systemie

energetycznym lub rozwiązywanie krótkoterminowych problemów związanych z bezpieczeństwem dostaw, w tym poprzez przerywanie obciążenia;

- 48) „rozwiązanie oparte na zasobach przyrody” oznacza działanie mające na celu ochronę naturalnych lub zmodyfikowanych ekosystemów, zrównoważone zarządzanie nimi i ich odtwarzanie, które to działanie skutecznie i elastycznie zaradza wyzwaniom społecznym, zapewniając jednocześnie dobrostan ludzi i korzyści w zakresie różnorodności biologicznej;
- 49) „rezerwa sieciowa” oznacza środek na rzecz bezpieczeństwa dostaw energii elektrycznej, którego celem jest zrekompensowanie systemowej i długotrwałej niewydolności sieci przesyłowej lub sieci dystrybucji energii elektrycznej;
- 50) „zanieczyszczenia” oznaczają zanieczyszczenia zdefiniowane w art. 2 pkt 10 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2020/852;
- 51) „zanieczyszczający” oznacza podmiot, który pośrednio lub bezpośrednio szkodzi środowisku lub stwarza warunki prowadzące do takiej szkody³⁷;
- 52) „zanieczyszczenie” oznacza zanieczyszczenie zdefiniowane w art. 3 pkt 2 dyrektywy 2010/75/UE³⁸;
- 53) „zasada »zanieczyszczający płaci«” oznacza, że koszty działań mających na celu likwidację zanieczyszczeń powinien ponosić zanieczyszczający;
- 54) „przygotowanie do ponownego użycia” oznacza przygotowanie do ponownego użycia zdefiniowane w art. 3 pkt 16 dyrektywy 2008/98/WE;
- 55) „infrastruktura służąca do ładowania” oznacza stałą lub ruchomą infrastrukturę zasilającą energią elektryczną środki transportu lub ekologicznie czysty sprzęt do obsługi;
- 56) „odzysk” oznacza odzysk zdefiniowany w art. 3 pkt 15 dyrektywy 2008/98/WE;
- 57) „recykling” oznacza recykling zdefiniowany w art. 3 pkt 17 dyrektywy 2008/98/WE;
- 58) „projekt referencyjny” oznacza przykładowy projekt, który jest reprezentatywny dla przeciętnego projektu w kategorii beneficjentów kwalifikujących się do programu pomocy;
- 59) „infrastruktura służąca do tankowania paliwa” oznacza stałą lub ruchomą infrastrukturę umożliwiającą tankowanie paliw alternatywnych, o których mowa w art. 5 i 6 dyrektywy 2014/94/UE, w ekologicznie czystych lub bezemisyjnych środkach transportu lub ekologicznie czystym sprzęcie do obsługi;

³⁷ Zalecenie Rady z dnia 3 marca 1975 r. w sprawie alokacji kosztów i działań władz publicznych w zakresie ochrony środowiska (Dz.U. L 194 z 25.7.1975, s. 1).

³⁸ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2010/75/UE z dnia 24 listopada 2010 r. w sprawie emisji przemysłowych (zintegrowane zapobieganie zanieczyszczeniom i ich kontrola) (Dz.U. L 334 z 17.12.2010, s.17).

- 60) „odnowa” oznacza działania w zakresie zarządzania, które mają na celu przywrócenie poziomu funkcjonowania ekosystemu na terenach zdegradowanych, gdzie celem jest wznowienie i dalsze świadczenie usług ekosystemowych, a nie różnorodność biologiczna i integralność wyznaczonego naturalnego lub półnaturalnego ekosystemu referencyjnego;
- 61) „remediacja” oznacza działania w zakresie zarządzania, takie jak usuwanie lub detoksykacja zanieczyszczeń lub nadmiaru składników pokarmowych z gleby i wody, mające na celu usunięcie źródeł degradacji;
- 62) „odnawialne źródła energii” oznaczają energię ze źródeł odnawialnych lub energię odnawialną zdefiniowaną w art. 2 pkt 1 dyrektywy (UE) 2018/2001;
- 63) „odnawialne gazowe paliwa transportowe pochodzenia niebiologicznego” oznaczają odnawialne gazowe paliwa transportowe pochodzenia niebiologicznego zdefiniowane w art. 2 pkt 36 dyrektywy (UE) 2018/2001;
- 64) „efektywna gospodarka zasobami” oznacza zmniejszenie ilości surowców potrzebnych do wytworzenia jednostki produkcji lub zastąpienie surowców pierwotnych surowcami wtórnymi;
- 65) „odtwieranie” oznacza proces wspomagania odbudowy ekosystemu jako sposób chronienia różnorodności biologicznej i odporności ekosystemu. Odtwarzanie ekosystemów obejmuje środki wprowadzane w celu poprawy stanu ekosystemu oraz odtworzenia lub przywrócenia ekosystemu, jeżeli doszło do utraty tego stanu;
- 66) „ponowne użycie” oznacza ponowne użycie zdefiniowane w art. 3 pkt 13 dyrektywy 2008/98/WE;
- 67) „małe i średnie przedsiębiorstwo” („MŚP”) oznacza przedsiębiorstwo spełniające warunki określone w zaleceniu Komisji dotyczącym definicji mikroprzedsiębiorstw, małych i średnich przedsiębiorstw³⁹;
- 68) „mała spółka o średniej kapitalizacji” oznacza przedsiębiorstwo, które nie jest MŚP i którego liczba pracowników obliczona zgodnie z art. 3–6 załącznika I do rozporządzenia Komisji (UE) nr 651/2014⁴⁰ nie przekracza 499, a którego roczny obrót nie przekracza 100 mln EUR lub którego roczny bilans nie przekracza 86 mln EUR. Kilka podmiotów będzie uznawanych za jedno przedsiębiorstwo, jeśli spełniony jest którykolwiek z warunków wymienionych w art. 3 pkt 3 załącznika I do rozporządzenia (UE) nr 651/2014;
- 69) „gotowość budynków do obsługi inteligentnych sieci” oznacza zdolności budynków lub modułów budynków do dostosowywania ich funkcjonowania do

³⁹ Zalecenie Komisji z dnia 6 maja 2003 r. dotyczące definicji mikroprzedsiębiorstw, małych i średnich przedsiębiorstw (Dz.U. L 124 z 20.5.2003, s. 36).

⁴⁰ Rozporządzenie Komisji (UE) nr 651/2014 z dnia 17 czerwca 2014 r. uznające niektóre rodzaje pomocy za zgodne z rynkiem wewnętrznym w zastosowaniu art. 107 i 108 Traktatu (Dz.U. L 187 z 26.6.2014, s. 1).

potrzeb użytkownika, w tym optymalizacji efektywności energetycznej i ogólnej charakterystyki użytkowej, oraz do dostosowywania się do sygnałów z sieci;

- 70) „standardowa odpowiedzialność za bilansowanie” oznacza odpowiedzialność związaną z bilansowaniem, niedyskryminującą żadnej technologii, z której żaden wytwórca nie jest zwolniony, jak określono w art. 5 rozporządzenia (UE) 2019/943;
- 71) „rozpoczęcie prac” oznacza pierwsze wiążące zobowiązanie (np. do zamówienia urządzeń lub rozpoczęcia budowy), które powoduje, że inwestycja staje się nieodwracalna. Zakupu gruntów oraz prac przygotowawczych, takich jak uzyskiwanie zezwoleń i wykonywanie wstępnych studiów wykonalności, nie uznaje się za rozpoczęcie prac. W przypadku przejęć „rozpoczęcie prac” stanowi moment nabycia aktywów bezpośrednio związanych z nabytym zakładem;
- 72) „rezerwa strategiczna” oznacza środek służący bezpieczeństwu dostaw energii elektrycznej, w ramach którego zdolność wytwórcza energii elektrycznej, taka jak wytwarzanie, magazynowanie lub reakcja popytu, jest utrzymywana poza rynkiem energii elektrycznej i zostaje rozdysponowana tylko w szczególnych okolicznościach;
- 73) „całkowity koszt własności” oznacza całkowity koszt nabycia i posiadania pojazdu przez cały okres jego eksploatacji, w tym koszty nabycia lub leasingu środka transportu, koszty paliwa, koszty utrzymania i napraw, koszty ubezpieczenia, koszty finansowe i podatki;
- 74) „operator systemu przesyłowego” oznacza operatora systemu przesyłowego zdefiniowanego w art. 2 pkt 35 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/944;
- 75) „środek transportu” oznacza każdy z poniższych elementów:
- a) pojazd drogowy kategorii M1, M2, N1, M3, N2, N3 lub L;
 - b) statek żeglugi śródlądowej lub statek żeglugi morskiej i przybrzeżnej przeznaczony do transportu pasażerskiego lub towarowego;
 - c) tabor kolejowy; lub
 - d) statek powietrzny;
- 76) „przetwarzanie” oznacza przetwarzanie zdefiniowane w art. 3 pkt 14 dyrektywy 2008/98/WE;
- 77) „minimalny unijny poziom opodatkowania” oznacza minimalny poziom opodatkowania przewidziany w przepisach Unii. W przypadku produktów

energetycznych i energii elektrycznej oznacza on minimalny poziom opodatkowania przewidziany w załączniku I do dyrektywy Rady 2003/96/WE⁴¹;

78) „norma unijna” oznacza:

- a) obowiązkową normę unijną określającą poziom, jaki indywidualne przedsiębiorstwa powinny osiągnąć w zakresie ochrony środowiska, z wyłączeniem norm lub celów ustalonych na poziomie unijnym, które są wiążące dla państw członkowskich, ale nie dla indywidualnych przedsiębiorstw;
- b) wynikający z dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2010/75/UE⁴² obowiązek stosowania najlepszych dostępnych technik (BAT) i zapewnienia, by poziomy emisji zanieczyszczeń nie były wyższe od poziomów tych emisji w przypadku stosowania BAT; w przypadkach, gdy poziomy emisji powiązane z BAT określono w aktach wykonawczych przyjętych na podstawie dyrektywy 2010/75/UE, poziomy te będą miały zastosowanie do celów niniejszych wytycznych; jeżeli poziomy te wyrażono, podając zakres, zastosowanie będzie miała dolna granica warunkująca osiągnięcie BAT;

79) „odpady” oznaczają odpady zdefiniowane w art. 3 pkt 1 dyrektywy 2008/98/WE;

80) „bezemisyjny środek transportu” oznacza:

- a) pojazd kategorii M1, M2 lub N1 o zerowej emisji w spalinach, jak określono zgodnie z rozporządzeniem Komisji (UE) 2017/1151⁴³;
- b) pojazd kategorii M3, N2 lub N3 zgodny z definicją bezemisyjnego pojazdu ciężkiego określoną w rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/1242⁴⁴;
- c) pojazd kategorii L zdefiniowanej w art. 4 rozporządzenia (UE) nr 168/2013 i obejmującej pojazdy dwu- lub trzykołowe lub czterokołowe, o poziomie

⁴¹ Dyrektywa Rady 2003/96/WE z dnia 27 października 2003 r. w sprawie restrukturyzacji wspólnotowych przepisów ramowych dotyczących opodatkowania produktów energetycznych i energii elektrycznej (Dz.U. L 283 z 31.10.2003, s. 51).

⁴² Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2010/75/UE z dnia 24 listopada 2010 r. w sprawie emisji przemysłowych (zintegrowane zapobieganie zanieczyszczeniom i ich kontrola) (Dz.U. L 334 z 17.12.2010, s.17).

⁴³ Rozporządzenie Komisji (UE) 2017/1151 z dnia 1 czerwca 2017 r. uzupełniające rozporządzenie (WE) nr 715/2007 Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie homologacji typu pojazdów silnikowych w odniesieniu do emisji zanieczyszczeń pochodzących z lekkich pojazdów pasażerskich i użytkowych (Euro 5 i Euro 6) oraz w sprawie dostępu do informacji dotyczących naprawy i utrzymania pojazdów, zmieniające dyrektywę 2007/46/WE Parlamentu Europejskiego i Rady, rozporządzenie Komisji (WE) nr 692/2008 i rozporządzenie Komisji (UE) nr 1230/2012 oraz uchylające rozporządzenie Komisji (WE) nr 692/2008 (Dz.U. L 175 z 7.7.2017, s. 1).

⁴⁴ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/1242 z dnia 20 czerwca 2019 r. określające normy emisji CO₂ dla nowych pojazdów ciężkich oraz zmieniające rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 595/2009 i (UE) 2018/956 oraz dyrektywę Rady 96/53/WE (Dz.U. L 198 z 25.7.2019, s. 202).

emisji CO₂ w spalinach wynoszącym 0 g ekwiwalentu CO₂/km, obliczonym zgodnie z badaniem emisji określonym w tym rozporządzeniu;

- d) statek żeglugi śródlądowej lub morskiej i statek żeglugi przybrzeżnej przeznaczony do transportu pasażerskiego lub towarowego o zerowej emisji bezpośredniej CO₂ (z rury wydechowej/w spalinach);
- e) tabor kolejowy o zerowej emisji bezpośredniej CO₂ (w spalinach);
- f) statek powietrzny o zerowej emisji bezpośredniej CO₂ (w spalinach).

3. OCENA ZGODNOŚCI W ŚWIELE ART. 107 UST. 3 LIT. C) TRAKTATU

- 19. W niniejszych wytycznych zawarto kryteria zgodności dla środków pomocy na ochronę klimatu, środowiska i cele związane z energią na podstawie art. 107 ust. 3 lit. c) Traktatu, które podlegają obowiązkowi zgłoszenia wynikającemu z art. 108 ust. 3 Traktatu.
- 20. Na podstawie art. 107 ust. 3 lit. c) Traktatu Komisja może uznać za zgodną z rynkiem wewnętrznym pomoc państwa przeznaczoną na ułatwianie rozwoju niektórych działań gospodarczych w Unii (przesłanka pozytywna), o ile taka pomoc nie wpływa niekorzystnie na warunki wymiany handlowej w zakresie sprzecznym ze wspólnym interesem (przesłanka negatywna).
- 21. W odniesieniu do pomocy, o której mowa w pkt 20, Komisja oceni, czy można ją uznać za zgodną z rynkiem wewnętrznym, analizując następujące aspekty:
 - a) Jeśli chodzi o pierwszą przesłankę (pozytywną), **pomoc na ochronę środowiska i cele związane z energią ułatwia rozwój działalności gospodarczej:**
 - (i) określenie działalności gospodarczej, którą środek ułatwia, oraz jej pozytywnych skutków dla ogółu społeczeństwa, a także – w stosownych przypadkach – jej znaczenia dla konkretnych obszarów polityki Unii (zob. sekcja 3.1.1);
 - (ii) efekt zachęty pomocy (zob. sekcja 3.1.2); oraz
 - (iii) brak naruszenia właściwych przepisów prawa Unii (zob. sekcja 3.1.3).
 - b) Jeśli chodzi o drugą przesłankę (negatywną), **pomoc na ochronę środowiska i cele związane z energią nie wpływa niekorzystnie na warunki wymiany handlowej w stopniu, który narusza wspólny interes:**
 - (i) potrzeba ingerencji państwa (zob. sekcja 3.2.1.1);
 - (ii) adekwatność pomocy (zob. sekcja 3.2.1.2);
 - (iii) proporcjonalność pomocy (pomoc ograniczona do minimum niezbędnego do osiągnięcia celu), w tym kumulacja (zob. sekcja 3.2.1.3);

- (iv) przejrzystość pomocy (zob. sekcja 3.2.1.4);
- (v) unikanie nadmiernych negatywnych skutków pomocy dla konkurencji i handlu (zob. sekcja 3.2.2); oraz
- (vi) zestawienie pozytywnych skutków pomocy ze skutkami negatywnymi (zob. sekcja 3.3).

3.1 Przesłanka pozytywna: pomoc musi ułatwiać rozwój działalności gospodarczej

3.1.1 Określenie działalności gospodarczej, którą środek ułatwia, oraz jej pozytywnych skutków dla ogółu społeczeństwa, a także – w stosownych przypadkach – jej znaczenia dla konkretnych obszarów polityki Unii

22. Przy zgłaszaniu pomocy państwa członkowskie muszą określić rodzaje działalności gospodarczej, które będą ułatwiane w wyniku udzielenia pomocy, oraz sposób wspierania rozwoju tych rodzajów działalności.
23. Pomoc, której celem jest zapobieganie negatywnemu wpływowi działalności gospodarczej na klimat lub środowisko lub ograniczenie tego wpływu, może ułatwić rozwój działalności gospodarczej poprzez zwiększanie zrównoważonego charakteru danej działalności gospodarczej. Pomoc ta może również zapewnić możliwość kontynuowania tej działalności w przyszłości bez powodowania niedopuszczalnych szkód w środowisku, a także wspierać tworzenie nowych rodzajów działalności gospodarczej i usług (wspieranie rozwoju tak zwanej „zielonej gospodarki”).
24. Państwa członkowskie muszą również opisać, czy i w jaki sposób pomoc przyczyni się do osiągnięcia celów unijnej polityki przeciwdziałania zmianie klimatu, polityki ochrony środowiska i polityki energetycznej, a w szczególności oczekiwane korzyści płynące z pomocy pod względem jej istotnego wkładu w ochronę środowiska, w tym w łagodzenie zmiany klimatu, lub w sprawne funkcjonowanie wewnętrznego rynku energii.

3.1.2 Efekt zachęty

25. Pomoc można uznać za ułatwiającą działalność gospodarczą tylko wtedy, gdy wywołuje ona efekt zachęty. Efekt zachęty występuje wówczas, gdy pomoc skłania beneficjenta do zmiany zachowania, zaangażowania się w dodatkową działalność gospodarczą lub w bardziej przyjazną środowisku działalność gospodarczą, której nie podjąłby bez przyznanej pomocy lub którą podjąłby w ograniczonym lub innym zakresie.
26. Pomoc nie może służyć pokrywaniu kosztów działalności, które beneficjent pomocy i tak by poniósł, i nie może rekompensować normalnego ryzyka biznesowego związanego z działalnością gospodarczą⁴⁵.

⁴⁵ Zob. wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 13 czerwca 2013 r., HGA i inni/Komisja, C-630/11 P do C-633/11 P, ECLI:EU:C:2013:387, pkt 104.

27. Dowiedzenie efektu zachęty wymaga określenia scenariusza faktycznego i prawdopodobnego scenariusza alternatywnego braku pomocy. Komisja zbada to na podstawie określenia ilościowego, o którym mowa w sekcji 3.2.1.3.
28. Komisja uznaje, że pomoc nie wywołuje efektu zachęty dla beneficjenta w tych przypadkach, w których rozpoczęcie prac nad projektem lub działaniem nastąpiło przed złożeniem przez beneficjenta pisemnego wniosku o przyznanie pomocy do organów krajowych. Jeżeli beneficjent rozpoczyna realizację projektu przed złożeniem wniosku o pomoc, pomocy przyznanej na taki projekt z zasady nie uważa się za zgodną z rynkiem wewnętrznym.
29. Wniosek o przyznanie pomocy może mieć różne formy, w tym na przykład formę oferty w ramach procedury przetargowej zgodnej z zasadami konkurencji. Każdy wniosek musi zawierać co najmniej nazwę wnioskodawcy, opis projektu lub działalności, w tym ich lokalizację, oraz kwotę pomocy niezbędną do realizacji projektu.
30. W niektórych wyjątkowych przypadkach pomoc może wywoływać efekt zachęty nawet w odniesieniu do projektów, które rozpoczęto przed złożeniem wniosku o przyznanie pomocy. W szczególności uznaje się, że pomoc wywołuje efekt zachęty w następujących sytuacjach:
- a) pomoc jest przyznawana automatycznie zgodnie z obiektywnymi i niedyskryminacyjnymi kryteriami oraz bez dalszej ingerencji ze strony państwa członkowskiego, a środek został przyjęty i jest w mocy, zanim nastąpiło rozpoczęcie projektu lub działalności objętych pomocą, z wyjątkiem kolejnych programów pomocy fiskalnej, w przypadku gdy działalność była już objęta poprzednimi programami w formie korzyści podatkowych;
 - b) przed rozpoczęciem prac organy krajowe opublikowały zawiadomienie o zamiarze ustanowienia proponowanego środka pomocy pod warunkiem zatwierdzenia środka przez Komisję, zgodnie z wymogami art. 108 ust. 3 Traktatu. Zawiadomienie to musi być udostępnione na publicznie dostępnej stronie internetowej lub w innym publicznie dostępnym medium charakteryzującym się porównywalną powszechnością i łatwością dostępu oraz musi wyraźnie określać rodzaj projektów, które państwo członkowskie proponuje uznać za kwalifikowalne, i moment, od którego państwo członkowskie zamierza uznawać takie projekty za kwalifikowalne. Nie wolno nadmiernie ograniczać proponowanej kwalifikowalności. Beneficjent musiał poinformować organ przyznający pomoc przed rozpoczęciem prac, że proponowany środek pomocy uznano za warunek podjęcia decyzji inwestycyjnych. Jeżeli państwo członkowskie opiera się na takim zawiadomieniu w celu wykazania efektu zachęty, musi w ramach zgłoszenia pomocy państwa przedstawić kopię zawiadomienia oraz link do strony internetowej, na której zostało ono opublikowane, lub odpowiedni dowód jego powszechnej dostępności;
 - c) pomoc operacyjna przyznawana istniejącym instalacjom do produkcji ekologicznej, w przypadku której nie następuje „rozpoczęcie prac”, ponieważ nie ma znaczącej nowej inwestycji. W takich przypadkach efekt zachęty można wykazać poprzez zmianę sposobu eksploatacji instalacji na przyjazny dla

środowiska zamiast alternatywnego, tańszego sposobu eksploatacji, który jest mniej przyjazny dla środowiska.

31. Komisja uważa, że pomoc przyznana tylko na pokrycie kosztu dostosowania się do norm unijnych w zasadzie nie ma efektu zachęty. Efekt zachęty może występować z reguły jedynie w przypadku pomocy wykraczającej poza normy unijne. W przypadkach, w których przyjęto już odpowiednią normę unijną, lecz jeszcze ona nie obowiązuje, pomoc może mieć jednak efekt zachęty, gdy motywuje do realizacji inwestycji przed wejściem danej normy w życie (zob. sekcje 4.2.3 i 4.5.3).

3.1.3 *Brak naruszenia jakiegokolwiek istotnego przepisu prawa Unii*

32. Jeśli wspierana działalność lub środek pomocy lub związane z nim warunki (w tym model finansowania środka, jeśli stanowi on jego nieodłączny element) wiążą się z naruszeniem właściwych przepisów prawa Unii, pomocy nie można uznać za zgodną z rynkiem wewnętrznym. Może to mieć miejsce na przykład, jeżeli pomoc podlega klauzulom uzależniającym ją bezpośrednio lub pośrednio od pochodzenia produktów lub sprzętu, takim jak wymóg zakupu przez beneficjenta produktów wyprodukowanych w kraju.

3.2 **Przesłanka negatywna: środek pomocy nie może wpływać niekorzystnie na warunki wymiany handlowej w zakresie sprzecznym ze wspólnym interesem**

3.2.1 *Zminimalizowanie zakłóceń konkurencji i wymiany handlowej*

3.2.1.1 Konieczność pomocy

33. Proponowany środek pomocy państwa musi być ukierunkowany na sytuację, w której może on spowodować istotne zmiany, które nie mogą nastąpić tylko w wyniku działania rynku, np. w postaci usuwania niedoskonałości rynku dzięki projektom lub działalnościom, na które przyznano pomoc. Chociaż ogólnie przyjmuje się, że rynki konkurencyjne zwykle okazują się efektywne pod względem rozwoju działalności gospodarczej, cen, produkcji i wykorzystania zasobów w razie wystąpienia niedoskonałości rynku, publiczna interwencja w formie pomocy państwa może spowodować poprawę efektywnego funkcjonowania rynków i w związku z tym przyczynić się do rozwoju działalności gospodarczej w zakresie, w jakim rynek sam w sobie nie okaże się efektywny. Państwo członkowskie powinno zidentyfikować niedoskonałości rynku uniemożliwiające osiągnięcie wystarczającego poziomu ochrony środowiska lub efektywnego wewnętrznego rynku energii. Główne niedoskonałości rynku związane z ochroną środowiska i energetyką, które mogą uniemożliwiać osiągnięcie optymalnego rezultatu i skutkować brakiem efektywności, są następujące:

- a) negatywne efekty zewnętrzne: są one najbardziej powszechne w przypadku środków pomocy na ochronę środowiska i powstają, kiedy nie zostanie określona odpowiednia cena zanieczyszczenia, tj. gdy dane przedsiębiorstwo nie ponosi pełnych kosztów zanieczyszczenia. W takim przypadku przedsiębiorstwa działające we własnym interesie mogą nie mieć wystarczających zachęt do uwzględniania negatywnych efektów zewnętrznych swojej działalności gospodarczej ani przy wyborze dotyczącym zastosowania konkretnej technologii, ani przy podejmowaniu decyzji o poziomie produkcji. Innymi słowy, koszty

ponoszone przez przedsiębiorstwo nie stanowią pełnego odzwierciedlenia kosztów ponoszonych przez konsumentów i ogół społeczeństwa. W rezultacie nie istnieją wystarczające zachęty mogące skłonić takie przedsiębiorstwa do ograniczenia poziomu wytwarzanych zanieczyszczeń lub podjęcia indywidualnych środków na rzecz ochrony środowiska;

- b) pozytywne efekty zewnętrzne: fakt, że część korzyści z inwestycji przypadnie uczestnikom rynku innym niż inwestor może skłonić przedsiębiorstwa do ograniczenia inwestycji. Pozytywne efekty zewnętrzne mogą wystąpić np. w przypadku inwestycji w ekoinnowacje, stabilność systemu, nowe i innowacyjne technologie produkcji energii ze źródeł odnawialnych oraz innowacyjne środki reagowania na popyt bądź w przypadku infrastruktury energetycznej lub środków dotyczących bezpieczeństwa dostaw energii elektrycznej przynoszących korzyści wielu państwom członkowskim lub szerszej grupie konsumentów;
- c) asymetria informacji: zwykle powstaje ona na rynkach, na których występują różnice w ilości informacji dostępnych po jednej ze stron rynku i informacji dostępnych po drugiej stronie rynku. Mogłoby to na przykład mieć miejsce w sytuacji, kiedy zewnętrznym inwestorom finansowym brakuje informacji dotyczących prawdopodobnej rentowności i ryzyka projektu. Może się to również zdarzyć w przypadku infrastruktury transgranicznej, kiedy jedna ze stron współpracy dysponuje ograniczonymi informacjami w porównaniu z drugą stroną. Chociaż ryzyko lub niepewność same w sobie nie prowadzą do wystąpienia niedoskonałości rynku, problem asymetrii informacji jest związany ze stopniem takiego ryzyka i niepewności. I ryzyko, i niepewność są zasadniczo większe w przypadku inwestycji w dziedzinie ochrony środowiska, cechujących się zwykle dłuższymi okresami amortyzacji. Prowadzi to do większej koncentracji na horyzoncie krótkoterminowym, do czego dodatkowo mogą przyczynić się warunki finansowania takich inwestycji, w szczególności w przypadku MŚP;
- d) błędy koordynacji: mogą one uniemożliwić opracowanie projektu lub jego skuteczne zaplanowanie ze względu na rozbieżne interesy inwestorów i różne zachęty, które na nich oddziałują, tak zwane sprzeczne zachęty, koszty zawierania umów lub ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej, niepewność co do rezultatów współpracy i efektów sieciowych, np. nieprzerwanych dostaw energii elektrycznej. Te błędy koordynacji mogą powstawać np. w relacjach między właścicielem budynku i najemcą w odniesieniu do rozwiązań z zakresu energooszczędności. Błędy koordynacji mogą ulec dodatkowemu pogorszeniu w wyniku problemów informacyjnych, zwłaszcza związanych z asymetrią informacji. Błędy koordynacji mogą także wynikać z konieczności osiągnięcia pewnej masy krytycznej, zanim rozpoczęcie projektu stanie się atrakcyjne pod względem komercyjnym, co może stanowić szczególnie istotny aspekt (transgranicznych) projektów infrastrukturalnych.

34. Samo występowanie niedoskonałości rynku w określonym kontekście nie jest jednak wystarczającym dowodem konieczności pomocy państwa. Mogą już istnieć inne rozwiązania polityczne i środki mające na celu skorygowanie niektórych spośród zidentyfikowanych niedoskonałości rynku. Przykładami są regulacje sektorowe,

obowiązkowe normy unijne w zakresie zanieczyszczeń, zobowiązania w zakresie dostaw, mechanizmy cenowe, takie jak unijny system handlu uprawnieniami do emisji (EU ETS), i podatki od emisji dwutlenku węgla. Dodatkowe środki, w tym pomoc państwa, mogą służyć do eliminacji tylko rezydualnych niedoskonałości rynku, tj. tych, które pozostają mimo zastosowania takich innych rozwiązań politycznych i środków. Ważne jest również wykazanie, jak pomoc państwa wzmacnia inne rozwiązania polityczne i środki stosowane w celu skorygowania tej samej niedoskonałości rynku. Uzasadnienie konieczności pomocy państwa jest zatem słabsze, jeśli stoi w sprzeczności z innymi rozwiązaniami politycznymi odnoszącymi się do tych samych niedoskonałości rynku. Państwo członkowskie powinno zatem również określić wszelkie istniejące rozwiązania polityczne i środki, które są już ukierunkowane na zidentyfikowane luki w przepisach lub niedoskonałości rynku.

35. Komisja uzna, że pomoc jest niezbędna, jeśli państwo członkowskie wykaże, że pomoc jest faktycznie ukierunkowana na rezydualne niedoskonałości rynku, uwzględniając również wszelkie inne istniejące już rozwiązania polityczne i środki w celu zaradzenia niektórym z określonych niedoskonałości rynku.
36. W przypadku gdy pomocy państwa udziela się na projekty lub działania, które pod względem zastosowanych technologii, poziomu ryzyka i wielkości są podobne do tych, które już zrealizowano w Unii na warunkach rynkowych, Komisja będzie zasadniczo zakładać, że nie niedoskonałość rynku nie występuje, i będzie wymagać dalszych dowodów i uzasadnienia potrzeby pomocy państwa.
37. Aby wykazać konieczność pomocy, państwo członkowskie musi wykazać, że projekt lub, w przypadku programów, projekt referencyjny nie zostałby zrealizowany bez pomocy. Komisja oceni to na podstawie określenia ilościowego, o którym mowa w sekcji 3.2.1.3, lub na podstawie szczegółowej, popartej dowodami analizy przedstawionej przez państwo członkowskie, wykazującej konieczność pomocy.

3.2.1.2 Adekwatność

38. Proponowany środek pomocy musi być adekwatnym instrumentem polityki, aby osiągnąć zamierzony cel pomocy, co oznacza, że nie może istnieć instrument polityki i pomocy stwarzający mniej zakłóceń konkurencji, który pozwalałby osiągnąć te same wyniki.

3.2.1.2.1 Adekwatność wśród alternatywnych instrumentów polityki

39. Pomoc państwa to nie jedyny instrument polityki, z jakiego państwa członkowskie mogą korzystać, aby zachęcać do podniesienia poziomu ochrony środowiska lub zapewnienia efektywnego wewnętrznego rynku energii. Mogą być dostępne inne, bardziej adekwatne instrumenty, takie jak instrumenty rynkowe lub środki po stronie popytu obejmujące uregulowania prawne, zamówienia publiczne lub normalizację, jak również zwiększenie finansowania infrastruktury publicznej i ogólne środki fiskalne. Ważną rolę w podnoszeniu poziomu ochrony środowiska mogą także odegrać

instrumenty miękkie, takie jak dobrowolne oznakowanie ekologiczne oraz propagowanie technologii przyjaznych środowisku⁴⁶.

40. Różne środki służące skorygowaniu tej samej niedoskonałości rynku mogą stać w sprzeczności ze sobą nawzajem. Dzieje się tak w przypadku, gdy wprowadzono efektywny mechanizm rynkowy z myślą o uporaniu się konkretnie z problemem efektów zewnętrznych, taki jak np. EU ETS. Dodatkowy środek wsparcia mający skorygować tę samą niedoskonałość rynku zagraża osłabieniem skuteczności mechanizmu rynkowego. W związku z tym, jeżeli celem programu pomocy jest zaradzenie rezydualnym niedoskonałościom rynku, trzeba go opracować w taki sposób, aby nie osłabiać skuteczności mechanizmu rynkowego.
41. Zastosowanie zasady „zanieczyszczający płaci” w przepisach dotyczących ochrony środowiska służy zapewnieniu skorygowania niedoskonałości rynku związanej z negatywnymi efektami zewnętrznymi. Dlatego też pomoc państwa nie jest adekwatnym instrumentem i nie może być przyznawana w zakresie, w jakim zgodnie z obowiązującym prawem unijnym lub krajowym beneficjenta można uznać za odpowiedzialnego za zanieczyszczenie.

3.2.1.2.2 Adekwatność wśród różnych instrumentów pomocy

42. Pomoc państwa na ochronę środowiska i cele związane z energią może być przyznawana w różnych formach. Państwo członkowskie powinno jednak zapewnić, aby pomoc została przyznana w formie, która prawdopodobnie spowoduje najmniejsze zakłócenia w handlu i konkurencji.
43. Pod tym względem od państwa członkowskiego wymaga się wykazania, dlaczego inne, stwarzające potencjalnie mniej zakłóceń formy pomocy, takie jak: zaliczki zwrotne w przeciwieństwie do dotacji bezpośrednich, ulgi podatkowe w porównaniu z obniżkami podatków bądź formy pomocy oparte na instrumentach finansowych, takich jak instrumenty dłużne w porównaniu z instrumentami kapitałowymi, w tym np. pożyczki uprzywilejowane lub dotacje na spłatę odsetek, gwarancje państwa lub alternatywne formy udostępnienia finansowania na korzystnych warunkach, są mniej adekwatne.
44. Dobór instrumentu pomocy powinien odpowiadać niedoskonałości rynku, której skorygowaniu służy środek pomocy. W sytuacjach, w których faktyczne przychody są niepewne, np. w przypadku środków z zakresu oszczędności energii, najbardziej adekwatnym instrumentem może być zaliczka zwrotna.

⁴⁶ Zastosowanie etykiet środowiskowych i oświadczeń na produktach może być kolejnym środkiem umożliwiającym konsumentom/użytkownikom świadome podejmowanie decyzji o zakupie i zwiększającym zapotrzebowanie na ekologiczne produkty. Solidne etykiety środowiskowe i wiarygodne oświadczenia, jeżeli są dobrze zaprojektowane, uznawane, zrozumiałe, budzą zaufanie konsumentów i są przez nich uważane za stosowne, mogą stanowić silne narzędzie stymulowania i kształtowania zachowań (konsumentów) skutkujących bardziej ekologicznymi wyborami. Jednym z najskuteczniejszych sposobów, dzięki którym przedsiębiorstwa będą mogły wykazać się spełnianiem wysokich norm środowiskowych wobec konsumentów i zainteresowanych stron, będzie stosowanie cenionego systemu etykietowania/certyfikacji posiadającego jasno określone kryteria i poddanego zewnętrznej kontroli (przez stronę trzecią). W świetle powyższego Komisja nie włącza do niniejszych wytycznych zasad szczegółowych dotyczących pomocy na projektowanie i produkcję ekologicznych produktów.

45. Państwo członkowskie musi wykazać, że pomoc i sposób, w jaki jest ona zaprojektowana, są adekwatne do osiągnięcia celu środka, którego realizacji pomoc ma służyć.

3.2.1.3 Proporcjonalność

46. Pomoc uważa się za proporcjonalną, jeśli kwota pomocy przypadająca na beneficjenta jest ograniczona do minimum niezbędnego do przeprowadzenia działania lub projektu objętego pomocą.
47. Z reguły pomoc będzie uważana za ograniczoną do minimum niezbędnego do przeprowadzenia działania lub projektu objętego pomocą, jeśli jej wysokość odpowiada dodatkowemu kosztowi netto (luka w finansowaniu) potrzebnemu do osiągnięcia celu środka pomocy, w porównaniu ze scenariuszem alternatywnym braku pomocy. Dodatkowy koszt netto to różnica między przychodami i kosztami gospodarczymi (w tym inwestycyjnymi i operacyjnymi) projektu objętego pomocą a przychodami i kosztami alternatywnego projektu, który beneficjent pomocy zrealizowałby w sposób wiarygodny w razie braku pomocy.
48. Szczegółowa ocena dodatkowego kosztu netto nie będzie wymagana, jeżeli kwoty pomocy zostaną określone w drodze procedury przetargowej zgodnej z zasadami konkurencji, ponieważ zapewnia ona wiarygodne oszacowanie minimalnej pomocy wymaganej przez potencjalnych beneficjentów. W związku z tym Komisja uważa, że proporcjonalność pomocy jest zapewniona, jeżeli spełnione są następujące kryteria:
- a) procedura przetargowa jest konkurencyjna, mianowicie: jest otwarta, jasna, przejrzysta i niedyskryminacyjna, oparta na obiektywnych kryteriach, określonych *ex ante* zgodnie z celem środka i minimalizujących ryzyko przetargów strategicznych;
 - b) kryteria te są publikowane z wystarczającym wyprzedzeniem w stosunku do terminu składania wniosków, aby umożliwić efektywną konkurencję⁴⁷;
 - c) budżet lub wolumen związany z procedurą przetargową jest wiążącym ograniczeniem, ponieważ można oczekiwać, że nie wszyscy oferenci otrzymają pomoc;
 - d) oczekiwana liczba oferentów jest wystarczająca, aby zapewnić efektywną konkurencję; konstrukcja procesów przetargowych, w których liczba oferentów jest podczas wdrażania programu niewystarczająca, jest korygowana w celu przywrócenia efektywnej konkurencji w kolejnych procedurach przetargowych lub możliwie jak najszybciej;
 - e) unika się korekt *ex post* procedury przetargowej (takich jak późniejsze negocjacje dotyczące wyników przetargu lub racjonowanie), ponieważ mogą one osłabić efektywność rezultatu procedury.

⁴⁷ Zwykle wystarczającym okresem jest sześć tygodni. W przypadku procedur szczególnie złożonych lub nowatorskich może zaistnieć potrzeba wydłużenia tego okresu. W uzasadnionych przypadkach, np. przy prostych lub regularnych/ powtarzających się procedurach, odpowiedni może być krótszy okres.

49. Kryteria kwalifikacji w procedurze przetargowej zgodnej z zasadami konkurencji powinny być zasadniczo oparte na kwocie pomocy, o którą ubiega się wnioskodawca, wyrażonej w bezpośrednim lub pośrednim powiązaniu z wkładem w realizację celu środka (na przykład w kategoriach jednostki ochrony środowiska lub jednostki energii). W kilku wyjątkowych przypadkach może okazać się, że należy uwzględnić inne pozacenowe kryteria kwalifikacji (na przykład dodatkowe kryteria środowiskowe, technologiczne lub społeczne). W takich przypadkach tego rodzaju inne kryteria nie mogą stanowić więcej niż 25 % wagi wszystkich kryteriów kwalifikacji. Państwo członkowskie musi przedstawić powody uzasadniające proponowane podejście i zapewnić, aby było ono adekwatne do zamierzonego celu.
50. Jeżeli pomoc nie jest przyznawana w ramach procedury przetargowej zgodnej z zasadami konkurencji, dodatkowy koszt netto musi zostać określony poprzez porównanie rentowności scenariusza faktycznego i scenariusza alternatywnego. Aby w takich przypadkach określić lukę w finansowaniu, państwo członkowskie musi przedstawić określenie ilościowe, w odniesieniu do scenariusza faktycznego i wiarygodnego scenariusza alternatywnego, wszystkich głównych kosztów i przychodów, szacunkowy średni ważony koszt kapitału (WACC) beneficjentów w celu zdyskontowania przyszłych przepływów środków pieniężnych, a także wartość bieżącą netto w przypadku scenariusza faktycznego i scenariusza alternatywnego w całym okresie realizacji projektu. Państwo członkowskie musi przedstawić powody stanowiące uzasadnienie założeń przyjętych dla każdego aspektu określenia ilościowego oraz wyjaśnić i uzasadnić wszelkie zastosowane metodyki. Typowy dodatkowy koszt netto można oszacować jako różnicę między wartością bieżącą netto w przypadku scenariusza faktycznego i scenariusza alternatywnego w okresie trwania projektu referencyjnego. W przypadku pomocy indywidualnej obliczenia te należy przedstawić na poziomie szczegółowego biznesplanu projektu, a w przypadku programów pomocy – na podstawie co najmniej jednego projektu referencyjnego.
51. Scenariusz alternatywny może niekiedy mieć miejsce wówczas, gdy beneficjent nie prowadzi danej działalności lub inwestycji albo kontynuuje działalność bez zmian. Jeżeli dowody przemawiają za tym, że jest to najbardziej prawdopodobny scenariusz alternatywny, dodatkowy koszt netto można w przybliżeniu określić jako ujemną wartość bieżącą netto projektu w scenariuszu faktycznym bez pomocy w całym okresie realizacji projektu (tym samym pośrednio zakładając, że wartość bieżąca netto w scenariuszu alternatywnym wynosi zero). W szczególności może to dotyczyć projektów infrastrukturalnych.
52. W niektórych okolicznościach może być trudno w pełni określić korzyści i koszty dla beneficjenta, a tym samym trudność może sprawiać ilościowe określenie wartości bieżącej netto w scenariuszu faktycznym i alternatywnym. W tych przypadkach można zastosować alternatywne podejścia, jak opisano szczegółowo w rozdziale 4 w odniesieniu do poszczególnych rodzajów pomocy, na przykład dopuszczając pomoc tylko do ograniczonej wysokości kosztów kwalifikowalnych (czyli określając intensywność pomocy).
53. Jeżeli nie zostanie zastosowana procedura przetargowa zgodna z zasadami konkurencji, a przyszłe zmiany w kosztów i przychodów wiązać się będą z dużą niepewnością oraz występuje znaczna asymetria informacji, państwo członkowskie może być zobowiązane do wprowadzenia modeli rekompensaty, które nie opierają się wyłącznie na podejściu

ex ante. Modele te stanowią mianowicie połączenie podejść *ex ante* i *ex post* lub w ich ramach wprowadza się mechanizm wycofania lub monitorowania kosztów *ex post*, przy jednoczesnym utrzymaniu zachęt do tego, aby beneficjenci z czasem skutecznie ograniczyli do minimum ponoszone koszty i rozwinęli prowadzoną działalność.

3.2.1.3.1 Kumulacja

54. Pomoc może być przyznawana równolegle w ramach szeregu programów pomocy lub łączona z pomocą *ad hoc* lub *de minimis* w związku z tymi samymi kosztami kwalifikowalnymi, pod warunkiem że całkowita kwota pomocy na działalność lub projekt nie prowadzi do nadmiernej rekompensaty lub przekroczenia maksymalnej kwoty pomocy dopuszczalnej w ramach niniejszych wytycznych. Jeżeli państwo członkowskie dopuszcza możliwość kumulowania pomocy przyznanej w ramach jednego środka z pomocą przyznaną w ramach innych środków, wówczas musi wskazać – w odniesieniu do każdego środka z osobna – metodę wykorzystaną do zapewnienia zgodności z warunkami określonymi w tym punkcie.
55. Centralnie zarządzane finansowanie unijne, które nie znajduje się pod bezpośrednią ani pośrednią kontrolą państwa członkowskiego, nie stanowi pomocy państwa. Jeżeli takie finansowanie unijne łączy się z pomocą państwa, należy zapewnić, aby całkowita wysokość finansowania publicznego przyznanego w odniesieniu do tych samych kosztów kwalifikowalnych nie doprowadziła do nadmiernej rekompensaty.

3.2.1.4 Przejrzystość

56. Aby ograniczyć negatywne skutki poprzez zapewnienie konkurentom dostępu do odpowiednich informacji na temat wspieranych działań, zainteresowane państwo członkowskie musi zapewnić opublikowanie w prowadzonym przez Komisję module dotyczącym przejrzystości przyznawania pomocy państwa⁴⁸ lub na kompleksowej stronie internetowej dotyczącej pomocy państwa – na poziomie krajowym lub regionalnym – następujących informacji:
- a) pełny tekst zatwierdzonego programu pomocy lub decyzji o przyznaniu pomocy indywidualnej oraz przepisów wykonawczych do tego programu lub decyzji lub odpowiedni link do tych informacji;
 - b) informacje na temat każdej pomocy indywidualnej przyznanej *ad hoc* lub w ramach programu pomocy, zatwierdzonej na podstawie niniejszych wytycznych i przekraczającej 100 000 EUR.
57. Państwa członkowskie muszą zorganizować swoje kompleksowe strony internetowe dotyczące pomocy państwa, na których zamieszczane będą informacje wymagane w niniejszej sekcji, w sposób umożliwiający łatwy dostęp do tych informacji. Informacje muszą być publikowane w niezastrzeżonym formacie arkusza kalkulacyjnego, który umożliwia skuteczne przeszukiwanie danych, ich ekstrakcję,

⁴⁸ Baza danych dotycząca przejrzystości pomocy państwa. Wyszukiwanie publiczne dostępne pod adresem: <https://webgate.ec.europa.eu/competition/transparency/public?lang=pl>

pobieranie i łatwe publikowanie w internecie, na przykład w formacie CSV lub XML. Taka strona internetowa musi być dostępna bez ograniczeń dla ogółu społeczeństwa. Nie wolno wymagać wcześniejszej rejestracji użytkownika w celu uzyskania dostępu do strony internetowej.

58. W przypadku programów pomocy w formie korzyści podatkowych lub korzyści wynikających z opłat parafiskalnych warunki określone w pkt 56b) zostaną uznane za spełnione, jeżeli państwa członkowskie opublikują wymagane informacje dotyczące kwot pomocy indywidualnej w następujących przedziałach (w mln EUR):

0,1–0,5;

0,5–1;

1–2;

2–5;

5–10;

10–30;

30–60;

60–100;

100–250;

250 i więcej.

59. Informacje, o których mowa w pkt 56b), muszą zostać opublikowane w terminie 6 miesięcy od daty przyznania pomocy lub, w przypadku pomocy w formie korzyści podatkowych, w ciągu jednego roku od daty, do której wymagane jest złożenie deklaracji podatkowej⁴⁹. W przypadku pomocy niezgodnej z prawem, ale zgodnej z rynkiem wewnętrznym, państwa członkowskie będą zobowiązane zapewnić publikację tych informacji *ex post* w terminie sześciu miesięcy od dnia przyjęcia przez Komisję decyzji uznającej pomoc za zgodną z rynkiem wewnętrznym. Aby umożliwić egzekwowanie zasad pomocy państwa zgodnie z Traktatem, informacje te muszą być dostępne przez co najmniej 10 lat od dnia przyznania pomocy.
60. Komisja opublikuje na swojej stronie internetowej linki do stron internetowych dotyczących pomocy państwa, o których mowa w pkt 57.

3.2.2 Unikanie nadmiernego negatywnego wpływu na konkurencję i handel

61. W art. 107 ust. 3 lit. c) Traktatu umożliwiono Komisji uznanie pomocy przeznaczonej na ułatwianie rozwoju niektórych rodzajów działalności gospodarczej lub niektórych regionów gospodarczych za zgodną z rynkiem wewnętrznym, „o ile nie zmienia warunków wymiany handlowej w zakresie sprzecznym ze wspólnym interesem”.

⁴⁹ Jeżeli nie obowiązuje żaden formalny wymóg dotyczący deklaracji rocznych, dzień 31 grudnia roku, na który przyznano pomoc, będzie traktowany jako data przyznania pomocy do celów wprowadzania informacji.

62. Zastosowanie tej przesłanki negatywnej wymaga uprzedniego dokonania oceny zakłócającego wpływu przedmiotowej pomocy na warunki wymiany handlowej. Każdy środek pomocy z samej swojej natury spowoduje zakłócenie konkurencji i wpłynie na wymianę handlową między państwami członkowskimi, ponieważ wzmacnia pozycję konkurencyjną beneficjentów, nawet jeżeli dany środek pomocy jest konieczny, odpowiedni, proporcjonalny i przejrzysty.
63. Pomoc na cele ochrony środowiska będzie z samej swojej natury zwykle sprzyjać produktom i technologiom przyjaznym dla środowiska kosztem innych, powodujących większe zanieczyszczenia, i ten skutek pomocy nie będzie w zasadzie traktowany jako nadmierne zakłócenie konkurencji, ponieważ dotyczy niedoskonałości rynku, które sprawiają, że pomoc jest konieczna. Ponadto wsparcie dla produktów i technologii przyjaznych dla klimatu sprzyja osiągnięciu celów Europejskiego prawa o klimacie na lata 2030 i 2050. W przypadku środków na rzecz ochrony środowiska Komisja weźmie zatem pod uwagę ich zakłócający wpływ na konkurentów również prowadzących działalność w sposób przyjazny dla środowiska, nawet bez pomocy.
64. Komisja uważa, że programy otwarte dla szerszego grona potencjalnych beneficjentów mają mniej zakłócający wpływ na konkurencję niż wsparcie skierowane wyłącznie do ograniczonej liczby konkretnych beneficjentów, w szczególności jeżeli zakres środka pomocy obejmuje wszystkich konkurentów gotowych świadczyć tę samą usługę, dostarczać ten sam produkt lub zapewniać tę samą korzyść.
65. Pomoc państwa na cele ochrony środowiska i cele związane z energią może mieć niezamierzony efekt polegający na ograniczaniu korzyści rynkowych dla najbardziej efektywnych, innowacyjnych producentów, a zachęcaniu najmniej efektywnych do usprawnień, restrukturyzacji lub opuszczenia rynku. Może to również spowodować powstanie nieskutecznych barier dla wejścia na rynek bardziej wydajnych lub innowacyjnych potencjalnych konkurentów. W perspektywie długoterminowej takie zakłócenia mogą hamować innowacje, efektywność i proces przejścia na ekologicznie czystsze technologie. Ten zakłócający wpływ może być szczególnie istotny, gdy pomoc jest przyznawana na projekty, które przynoszą ograniczone korzyści przejściowe, ale na dłuższy czas blokują przejście na ekologicznie czystsze technologie, w tym na technologie konieczne do osiągnięcia średnio- i długoterminowych celów klimatycznych określonych w Europejskim prawie o klimacie. Może to dotyczyć na przykład wsparcia dla niektórych działalności wykorzystujących paliwa kopalne, które zapewniają krótkoterminową redukcję emisji gazów cieplarnianych, ale w perspektywie długoterminowej prowadzą do wolniejszej redukcji emisji. Przy założeniu, że wszystkie pozostałe warunki są jednakowe, im bliżej terminu realizacji inwestycji objętej pomocą, tym większe prawdopodobieństwo, że korzyści przejściowe mogą zostać zniwelowane przez ewentualne czynniki zniechęcające do bardziej ekologicznych technologii. Komisja uwzględni zatem w swojej ocenie te ewentualne krótko- i długoterminowe negatywne skutki dla konkurencji i wymiany handlowej.
66. Pomoc może również powodować zakłócenie konkurencji poprzez wzmocnienie lub utrzymanie znaczącej pozycji rynkowej beneficjenta. Nawet jeśli pomoc nie wzmacnia znaczącej pozycji rynkowej bezpośrednio, może wywierać taki wpływ pośrednio, zniechęcając istniejących konkurentów do ekspansji lub skłaniając ich do opuszczenia rynku bądź też zniechęcając nowych konkurentów do wejścia na rynek. Aspekt ten należy wziąć pod uwagę zwłaszcza wtedy, gdy środek wsparcia jest skierowany do

ograniczonej liczby konkretnych beneficjentów lub gdy operatorzy zasiedzieli zdobyli władzę rynkową przed liberalizacją rynku, jak ma to czasem miejsce na przykład na rynkach energii. Dotyczy to również procedur przetargowych zgodnych z zasadami konkurencji na rodzących się rynkach, kiedy istnieje ryzyko, że gracz o silnej pozycji rynkowej wygra większość przetargów i uniemożliwi wejście na rynek znaczącym nowym podmiotom.

67. Oprócz zakłóceń na rynkach produktowych pomoc może również oddziaływać na wybór sektora i lokalizacji. Takie zakłócenia mogą powstawać między państwami członkowskimi, kiedy przedsiębiorstwa konkurują ze sobą ponad granicami lub rozważają różne lokalizacje dla inwestycji. Pomoc mająca na celu ochronę działalności gospodarczej w jednym regionie lub przyciągnięcie jej z innych regionów w obrębie rynku wewnętrznego może powodować przeniesienie działalności lub inwestycji z jednego regionu do drugiego bez żadnego wpływu netto na środowisko. Komisja zweryfikuje, czy z pomocą nie wiążą się żadne wyraźnie negatywne skutki dla konkurencji i wymiany handlowej. Na przykład pomoc na cele ochrony środowiska i cele związane z energią, skutkująca jedynie zmianą lokalizacji aktywności gospodarczej bez podniesienia dotychczasowego poziomu ochrony środowiska w państwach członkowskich, nie zostanie uznana za zgodną z rynkiem wewnętrznym.

3.3 Zestawienie pozytywnych skutków pomocy z negatywnymi skutkami dla konkurencji i wymiany handlowej

68. W ramach ostatniego kroku Komisja zbilansuje stwierdzone negatywne skutki środka pomocy dla konkurencji i warunków wymiany handlowej z pozytywnymi skutkami planowanej pomocy dla wspieranej działalności gospodarczej, w tym z jej wkładem w ochronę środowiska i osiągnięcie celów polityki energetycznej, a w szczególności w przejście na działania zrównoważone pod względem ekologicznym oraz w osiągnięcie prawnie wiążących celów określonych w Europejskim prawie o klimacie.
69. W ramach tego procesu bilansowania Komisja zwróci szczególną uwagę na art. 3 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2020/852⁵⁰, w tym na zasadę „nie czyn poważnych szkód”, lub inne porównywalne metody. Ponadto w ramach oceny negatywnych skutków dla konkurencji i wymiany handlowej Komisja może w stosownych przypadkach uwzględnić negatywne efekty zewnętrzne działalności objętej pomocą, jeżeli takie efekty zewnętrzne mają negatywny wpływ na konkurencję i wymianę handlową między państwami członkowskimi w zakresie sprzecznym ze wspólnym interesem poprzez tworzenie lub pogłębianie niedoskonałości rynku, co dotyczy w szczególności tych efektów zewnętrznych, które mogą utrudniać osiągnięcie celów klimatycznych określonych w prawie Unii⁵¹.
70. Komisja uzna środek pomocy za zgodny z rynkiem wewnętrznym tylko wówczas, gdy pozytywne skutki przeważają nad skutkami negatywnymi. W przypadku gdy

⁵⁰ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2020/852 z dnia 18 czerwca 2020 r. w sprawie ustanowienia ram ułatwiających zrównoważone inwestycje, zmieniające rozporządzenie (UE) 2019/2088 (Dz.U. L 198 z 22.6.2020, s. 13).

⁵¹ Może to mieć miejsce również w przypadku, gdy pomoc zakłóca działanie instrumentów ekonomicznych wprowadzonych w celu internalizacji takich negatywnych efektów zewnętrznych (na przykład w wyniku wpływu na sygnały cenowe wysyłane w ramach EU ETS lub podobnego instrumentu).

proponowany środek pomocy nie przyczynia się do usunięcia odpowiednio określonej niedoskonałości rynku we właściwy i proporcjonalny sposób, na przykład ze względu na przejściowy charakter świadczenia i związane z nim długoterminowe zakłócenia, jak określono w pkt 65, negatywny zakłócający wpływ na konkurencję zwykle przewyższający pozytywne skutki środka. W takim przypadku Komisja prawdopodobnie uzna, że proponowany środek pomocy jest niezgodny z rynkiem wewnętrznym.

71. Środki bezpośrednio lub pośrednio obejmujące wsparcie na rzecz paliw kopalnych, w szczególności paliw kopalnych generujących najwięcej zanieczyszczeń, prawdopodobnie nie przyniosą pozytywnych skutków dla środowiska, a często mają one istotny negatywny wpływ, ponieważ mogą prowadzić do zwiększenia niekorzystnych ekologicznych efektów zewnętrznych na rynku. To samo dotyczy środków obejmujących nowe inwestycje w gaz ziemny, chyba że wykazano, iż nie występuje efekt blokady technologicznej. Zasadniczo spowoduje to, że pozytywne bilansowanie w przypadku takich środków będzie mało prawdopodobne, jak wyjaśniono bardziej szczegółowo w rozdziale 4.
72. Dalsze czynniki, które należy uwzględnić w celu określenia ogólnej równowagi niektórych kategorii programów pomocy w niektórych przypadkach, obejmują:
 - a) wymóg oceny *ex post* opisanej w rozdziale 5. W takich przypadkach Komisja może ograniczyć czas trwania programów (zwykle do czterech lat lub krótszego okresu), z możliwością późniejszego ponownego zgłoszenia ich przedłużenia;
 - b) wymóg – w przypadku braku procedury przetargowej zgodnej z zasadami konkurencji – indywidualnego zgłaszania projektów wsparcia o określonej wielkości lub charakteryzujących się określonymi cechami;
 - c) wymóg, aby środki pomocy podlegały ograniczeniu czasowemu.

4. KATEGORIE POMOCY

4.1 Pomoc na rzecz redukcji i usuwania emisji gazów cieplarnianych, w tym poprzez wsparcie energii ze źródeł odnawialnych

4.1.1 Uzasadnienie

73. Unia ustanowiła w swoich przepisach prawnych wiążące i ambitne cele dotyczące redukcji emisji gazów cieplarnianych na lata 2030 i 2050. [odniesienie do unijnego prawa o klimacie po jego przyjęciu]. Pomoc państwa może być konieczna, aby przyczynić się do osiągnięcia tych celów unijnych i powiązanych celów krajowych.

4.1.2 Zakres oraz wspierana działalność

74. W niniejszej sekcji określa się zasady dotyczące zgodności ze wspólnym rynkiem środków pomocy ukierunkowanych przede wszystkim na redukcję emisji gazów cieplarnianych, w tym pomocy na rzecz produkcji energii odnawialnej i niskoemisyjnej, pomocy na rzecz efektywności energetycznej, w tym wysokosprawnej kogeneracji, pomocy na rzecz wychwytywania, składowania i utylizacji dwutlenku węgla oraz pomocy na rzecz redukcji lub unikania emisji powstających w wyniku procesów przemysłowych. Niniejsza sekcja dotyczy również wsparcia na rzecz usuwania gazów

cieplarnianych ze środowiska. Nie dotyczy ona środków, których głównym celem nie jest redukcja lub usuwanie emisji gazów cieplarnianych. W przypadku gdy środek przyczynia się zarówno do redukcji emisji gazów cieplarnianych, jak i do zapobiegania zanieczyszczeniom innym niż emisje gazów cieplarnianych lub ich redukcji, zgodność środka będzie podlegała ocenie na podstawie niniejszej sekcji lub sekcji 4.5, w zależności od tego, który z tych dwóch celów ma większe znaczenie.

75. Niniejsza sekcja obejmuje również projekty infrastruktury specjalnej (w tym dotyczące wodoru oraz innych niskoemisyjnych gazów, a także CCS/CCU), które nie wchodzą w zakres definicji infrastruktury energetycznej.
76. Wsparcie dotyczące biopaliw, biopłynów, biogazu i paliw z biomasy można zatwierdzić wyłącznie w zakresie, w jakim paliwa objęte pomocą są zgodne z kryteriami zrównoważonego rozwoju i ograniczania emisji gazów cieplarnianych określonymi w dyrektywie (UE) 2018/2001 oraz w aktach wykonawczych lub delegowanych do tej dyrektywy.
77. Pośrednia zmiana użytkowania gruntów ma miejsce, gdy uprawa roślin do produkcji biopaliw, biopłynów i paliw z biomasy wypiera produkcję roślin na żywność i pasze. Taki dodatkowy popyt zwiększa presję na grunty i może prowadzić do rozszerzenia terenów rolniczych na obszary o wysokiej zawartości węgla, takie jak lasy, tereny podmokłe i torfowiska, powodując dodatkowe emisje gazów cieplarnianych. Z tego względu w dyrektywie (UE) 2018/2001 wprowadzono ograniczenie dotyczące biopaliw, biopłynów i paliw z biomasy na bazie żywności i paszy. Komisja uważa, że niektóre środki pomocy mogą przyczynić się do pogłębienia pośrednich negatywnych efektów zewnętrznych. Co do zasady Komisja będzie zatem co do zasady uznawać, że wsparcie dla biopaliw, biopłynów, biogazu i paliw z biomasy wykraczające poza pułapy określające ich kwalifikowalność, które uwzględnia się przy obliczaniu końcowego zużycia energii brutto ze źródeł odnawialnych w danym państwie członkowskim zgodnie z art. 26 tej dyrektywy, nie ma pozytywnych skutków, które przeważają nad skutkami negatywnymi środka. Ponadto Komisja sprawdzi, czy państwa członkowskie uwzględniły w projekcie swoich mechanizmów wsparcia konieczność uniknięcia zakłóceń na rynkach surowców w związku ze wsparciem na rzecz wytwarzania energii z biomasy, w szczególności biomasy leśnej.

4.1.3 *Zminimalizowanie zakłóceń konkurencji i wymiany handlowej*

4.1.3.1 Konieczność pomocy

78. Pkt 33, 34, 35 i 36 nie dotyczą środków na rzecz redukcji emisji gazów cieplarnianych. Państwo członkowskie musi określić środki z zakresu polityki, które już wprowadzono w celu redukcji emisji gazów cieplarnianych. Chociaż EU ETS i powiązane strategie i środki internalizują niektóre koszty emisji gazów cieplarnianych, mogą one jednak nie internalizować ich jeszcze w pełni.
79. Państwa członkowskie powinny wykazać, że pomoc jest potrzebna w odniesieniu do proponowanych działań zgodnie z wymogami pkt 37, uwzględniając powiązane koszty i przychody, w tym te związane z EU ETS i powiązanymi strategiami i środkami określonymi w pkt 78. Jeżeli państwo członkowskie wykaże, że pomoc jest potrzebna, wówczas Komisja zakłada, iż utrzymuje się rezydualna niedoskonałość rynku, którą

można skorygować dzięki pomocy na obniżenie emisyjności, chyba że posiada dowody wskazujące, że jest inaczej.

80. Państwa członkowskie powinny zapewnić, aby pomoc pozostała niezbędna przez okres realizacji programów, które trwają ponad jeden rok, co roku aktualizując analizy powiązanych z nimi kosztów i przychodów, lub – w przypadku programów o mniejszej częstotliwości przyznawania pomocy – przed przyznaniem pomocy zapewnić, aby pomoc pozostała niezbędna w przypadku każdej kwalifikowalnej kategorii beneficjentów. Jeżeli pomoc nie jest już wymagana w przypadku danej kategorii beneficjentów, kategorię tę należy usunąć przed przyznaniem dalszej pomocy⁵².

4.1.3.2 Adekwatność

81. Sekcja 3.2.1.2 nie dotyczy środków na rzecz redukcji emisji gazów cieplarnianych. Komisja zakłada, że pomoc państwa zasadniczo może być adekwatnym środkiem pozwalającym na osiągnięcie celów dotyczących obniżenia emisyjności, biorąc pod uwagę, że inne instrumenty polityki są zazwyczaj niewystarczające do osiągnięcia tych celów, i pod warunkiem że spełnione są wszystkie inne warunki zgodności. Biorąc pod uwagę skalę i pilny charakter wyzwania związanego z obniżeniem emisyjności, można stosować różne instrumenty, w tym dotacje bezpośrednie.

4.1.3.3 Kwalifikowalność

82. Można oczekiwać, że środki służące obniżeniu emisyjności ukierunkowane na konkretne rodzaje działalności, które konkurują z innymi niesubsydiowanymi rodzajami działalności, będą prowadzić do większych zakłóceń konkurencji w porównaniu ze środkami otwartymi dla wszystkich konkurujących ze sobą rodzajów działalności. Państwa członkowskie powinny zatem przedstawić powody uzasadniające środki, które nie obejmują wszystkich konkurujących ze sobą technologii i projektów – na przykład wszystkich projektów funkcjonujących na rynku energii elektrycznej lub wszystkich przedsiębiorstw wytwarzających produkty substytucyjne, które posiadają zdolność techniczną, aby skutecznie przyczynić się do redukcji emisji gazów cieplarnianych⁵³. Powody te powinny być oparte na obiektywnych przesłankach związanych na przykład z efektywnością, kosztami lub innymi istotnymi okolicznościami. Takie powody mogą, w stosownych przypadkach, opierać się na dowodach zebranych podczas konsultacji publicznych zgodnie z sekcją 4.1.3.4.
83. Komisja oceni powody przedstawione jako uzasadnienie i na przykład uzna, że bardziej ograniczona kwalifikowalność nie stanowi nadmiernego zakłócenia konkurencji, jeżeli:
- a) dany środek ukierunkowany jest na konkretny cel sektorowy lub technologiczny ustanowiony w przepisach Unii, czego przykładem jest

⁵² Nie miałyby to wpływu na uprawnienie do otrzymania pomocy już przyznanej (np. na podstawie umowy na 10 lat).

⁵³ Komisja co do zasady nie będzie wymagać transgranicznego otwarcia środków, chociaż może to pomóc złagodzić obawy związane z konkurencją.

program na rzecz energii ze źródeł odnawialnych lub efektywności energetycznej⁵⁴;

- b) środek ma na celu w szczególności wsparcie projektów demonstracyjnych;
 - c) środek ma na celu nie tylko rozwiązanie problemu obniżenia emisyjności, ale również jakości powietrza lub innych zanieczyszczeń;
 - d) państwo członkowskie przedstawi dowody na to, że kwalifikowalne sektory lub innowacyjne technologie mogą potencjalnie wnieść istotny wkład w ochronę środowiska i znaczące obniżenie emisyjności w dłuższej perspektywie, zwłaszcza pod względem opłacalności;
 - e) środek jest konieczny, aby osiągnąć dywersyfikację niezbędną do uniknięcia zwiększenia problemów związanych ze stabilnością sieci⁵⁵;
 - f) bardziej selektywne podejście może prowadzić do niższych kosztów osiągnięcia ochrony środowiska (na przykład dzięki ograniczeniu kosztów integracji z siecią) lub mniejszych zakłóceń konkurencji.
84. Państwa członkowskie powinny dokonywać przeglądu zasad kwalifikowalności i wszelkich powiązanych zasad, aby zagwarantować, że powody podane w celu uzasadnienia bardziej ograniczonej kwalifikowalności będą nadal obowiązywać w całym okresie obowiązywania każdego programu, tj. aby zagwarantować, że wszelkie ograniczenia kwalifikowalności nadal będą mogły być uzasadnione, gdy opracowane zostaną nowe technologie lub podejścia lub gdy dostępnych będzie więcej danych⁵⁶.
- #### 4.1.3.4 Konsultacje publiczne
85. Przed zgłoszeniem pomocy, o ile nie zachodzą należycie uzasadnione wyjątkowe okoliczności, państwa członkowskie muszą przeprowadzić konsultacje publiczne w sprawie środków, które należy zgłosić na podstawie niniejszej sekcji. Obowiązek przeprowadzenia konsultacji nie ma zastosowania w odniesieniu do zmian już zatwierdzonych środków, które to zmiany nie powodują zmiany ich zakresu ani kwalifikowalności, oraz przypadków, o których mowa w pkt 86. Aby ustalić, czy dany

⁵⁴ Kwalifikowalność w takim przypadku powinna być ograniczona zgodnie z odpowiednimi definicjami, o ile są one dostępne w prawodawstwie sektorowym. Na przykład programy ukierunkowane konkretnie na odnawialne źródła energii powinny być otwarte dla wszystkich technologii, które spełniają definicję „odnawialnych źródeł energii” zawartą w dyrektywie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/2001 z dnia 11 grudnia 2018 r. w sprawie promowania stosowania energii ze źródeł odnawialnych (Dz.U. L 328 z 21.12.2018, s. 8).

⁵⁵ W takim przypadku państwo członkowskie powinno wykazać, że najpierw podjęto odpowiednie kroki w ramach projektowania rynku i usług pomocniczych, aby narazić inwestorów na ryzyko związane z ograniczeniem produkcji i wynagrodzić wybory w zakresie lokalizacji i technologii, które wspierają stabilność sieci. W przypadku gdy państwo członkowskie stwierdzi utrzymujący się lokalny problem dotyczący bezpieczeństwa dostaw, którego nie można rozwiązać w perspektywie średnioterminowej poprzez poprawę struktury rynku lub wystarczające wzmocnienie sieci, należy opracować i ocenić środek służący rozwiązaniu tego problemu zgodnie z sekcją 4.8.

⁵⁶ Punkt ten nie narusza przepisów art. 4 rozporządzenia Komisji (WE) nr 794/2004 z dnia 21 kwietnia 2004 r. w sprawie wykonania rozporządzenia Rady (UE) 2015/1589 ustanawiającego szczegółowe zasady stosowania art. 108 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (Dz.U. L 140 z 30.4.2004, s. 1).

środek jest uzasadniony, mając na uwadze kryteria określone w niniejszych wytycznych, konieczne jest przeprowadzenie następujących konsultacji publicznych:

- a) w przypadku środków, w odniesieniu do których szacunkowa średnia roczna kwota pomocy, która ma zostać przyznana, wynosi ≥ 150 mln EUR rocznie, konsultacji publicznych trwających co najmniej 8 tygodni, obejmujących:
 - (i) kwalifikowalność;
 - (ii) metodę i szacunkową wysokość dotacji na tonę unikniętych emisji ekwiwalentu CO₂ (na każdy projekt referencyjny);
 - (iii) proponowane zastosowanie i zakres procedur przetargowych zgodnych z zasadami konkurencji oraz wszelkie proponowane wyjątki;
 - (iv) główne parametry procesu przydziału pomocy⁵⁷, w tym umożliwienie konkurencji między różnymi rodzajami beneficjentów⁵⁸;
 - (v) główne założenia leżące u podstaw określenia ilościowego stosowanego w celu wykazania efektu zachęty, konieczności i proporcjonalności;
 - (vi) w przypadku gdy można wspierać nowe inwestycje w wytwarzanie energii lub produkcję przemysłową z wykorzystaniem gazu ziemnego, proponowane zabezpieczenia zapewniające zgodność z unijnymi celami klimatycznymi (zob. pkt 110);
- b) w przypadku środków, w odniesieniu do których szacunkowa średnia roczna kwota pomocy, która ma zostać przyznana, wynosi < 150 mln EUR rocznie, konsultacji publicznych trwających co najmniej 4 tygodnie, obejmujących:
 - (i) kwalifikowalność;
 - (ii) proponowane zastosowanie i zakres procedur przetargowych zgodnych z zasadami konkurencji oraz wszelkie proponowane wyjątki;
 - (iii) w przypadku gdy można wspierać nowe inwestycje w wytwarzanie energii lub produkcję przemysłową z wykorzystaniem gazu ziemnego, proponowane zabezpieczenia zapewniające zgodność z unijnymi celami klimatycznymi (zob. pkt 110).

86. Konsultacje publiczne nie są wymagane w przypadku środków objętych zakresem pkt 85 lit. b), jeżeli stosowane są procedury przetargowe zgodne z zasadami konkurencji, a środek nie służy wsparciu inwestycji w wytwarzanie energii lub produkcję przemysłową opartych na paliwach kopalnych.

⁵⁷ Na przykład czas pomiędzy procedurą zgodną z zasadami konkurencji a okresem dostawy, zasady składania ofert, zasady ustalania cen.

⁵⁸ Na przykład, jeśli istnieją różne okresy obowiązywania umów, różne metodologie obliczania ilości kwalifikującej się mocy/produkcji pochodzącej z różnych technologii, różne metodologie obliczania lub wypłacania dotacji.

87. Kwestionariusze konsultacyjne muszą być publikowane na publicznie dostępnej stronie internetowej. Państwa członkowskie muszą opublikować odpowiedź na konsultacje, w której podsumują otrzymane uwagi i ustosunkują się do nich. Powinna ona obejmować wyjaśnienie sposobu, w jaki zminimalizowano ewentualne negatywne skutki dla konkurencji poprzez określenie zakresu lub kwalifikowalności proponowanego środka. W ramach zgłoszenia środków pomocy na podstawie niniejszej sekcji państwa członkowskie muszą podać link do swojej odpowiedzi na uwagi otrzymane w konsultacjach.
88. W wyjątkowych i należycie uzasadnionych przypadkach Komisja może rozważyć alternatywne metody konsultacji, pod warunkiem że poglądy zainteresowanych stron zostaną uwzględnione w (dalszym) wdrażaniu pomocy. W takich przypadkach może okazać się konieczne połączenie konsultacji z działaniami naprawczymi w celu zminimalizowania ewentualnego zakłócającego wpływu tego środka.

4.1.3.5 Proporcjonalność

89. Pomoc mającą na celu redukcję emisji gazów cieplarnianych zasadniczo należy przyznawać w procedurze przetargowej zgodnej z zasadami konkurencji, jak opisano w pkt 48 i 49.
90. Procedura przetargowa powinna być zasadniczo otwarta dla wszystkich kwalifikujących się beneficjentów, aby umożliwić racjonalny pod względem kosztów przydział pomocy i ograniczyć zakłócenia konkurencji. Procedura przetargowa może być jednak ograniczona do jednej lub kilku kategorii beneficjentów, jeżeli przedstawiono dowody, w tym wszelkie odpowiednie dowody zebrane podczas konsultacji publicznych, wskazujące na przykład, że:
- a) pojedyncza procedura otwarta dla wszystkich kwalifikujących się beneficjentów prowadziłyby do nieoptymalnych wyników lub nie pozwalały na osiągnięcie celów danego środka; uzasadnienie to może odnosić się do kryteriów zawartych w pkt 83;
 - b) poziomy wsparcia, jakiego według oczekiwań będą wymagać poszczególne kategorie beneficjentów, znacznie się różnią⁵⁹; w takim przypadku można zastosować oddzielne procedury przetargowe zgodne z zasadami konkurencji, tak aby konkurowały ze sobą kategorie beneficjentów o podobnych kosztach.
91. Jeżeli jedną procedurą przetargową zgodną z zasadami konkurencji zostanie objętych wiele kategorii beneficjentów, w stosunku do których można się spodziewać, że będą wymagać wsparcia na bardzo różnym poziomie, państwa członkowskie powinny rozważyć zaistnienie ewentualnej nadmiernej rekompensaty tańszych technologii. Komisja uwzględni to również w ocenie. W stosownych przypadkach mogą być wymagane pułapy ofert w celu ograniczenia maksymalnej oferty przedstawianej przez poszczególnych oferentów w poszczególnych kategoriach. Wszelkie pułapy ofert powinny być uzasadnione w odniesieniu do określenia ilościowego dla projektów referencyjnych, o których mowa w pkt 50–51.

⁵⁹ Na ogół ma to miejsce w przypadku, gdy różnice w kosztach przekraczają 15 %.

92. Wyjątki od wymogu przydzielania pomocy i określania poziomu pomocy w drodze procedury przetargowej zgodnej z zasadami konkurencji mogą być uzasadnione, jeżeli przedstawiono dowody, w tym dowody zebrane podczas konsultacji publicznych, z których wynika, że zastosowanie ma jeden z następujących przypadków:
- a) istnieje niewystarczająca potencjalna podaż dla zapewnienia konkurencji. W takim przypadku państwo członkowskie musi wykazać, że zwiększenie konkurencji w drodze ograniczenia budżetu lub rozszerzenia zakresu kwalifikowalności programu nie jest możliwe;
 - b) beneficjentami są małe projekty zdefiniowane w następujący sposób:
 - (i) w przypadku projektów dotyczących wytwarzania lub magazynowania energii elektrycznej – projekty poniżej pułapu określonego w art. 5 rozporządzenia (UE) 2019/943;
 - (ii) w przypadku zużycia energii elektrycznej – projekty o maksymalnym zapotrzebowaniu poniżej 400 kW;
 - (iii) w przypadku technologii wytwarzania ciepła i produkcji gazu – projekty o mocy zainstalowanej poniżej 400 kW.
93. W przypadku przyznawania pomocy indywidualnej bez procedury przetargowej zgodnej z zasadami konkurencji państwa członkowskie muszą uzasadnić proponowane poziomy pomocy w oparciu o indywidualny biznesplan dla konkretnego projektu, który ma być objęty pomocą, z uwzględnieniem wszystkich elementów wymienionych w pkt 50 i 51.
94. Państwa członkowskie mogą również przy ustalaniu kwoty pomocy i jej przydzielaniu korzystać z konkurencyjnych certyfikatów lub systemów zobowiązań dostawców, pod warunkiem że:
- a) popyt w systemie ustalono poniżej poziomu potencjalnej podaży;
 - b) cenę wykupu lub kary mającą zastosowanie do konsumenta lub dostawcy, który nie zakupił wymaganej liczby certyfikatów (tj. cenę, która stanowi maksimum, jakie zostałyby zapłacone za wsparcie) ustalono na wystarczająco wysokim poziomie, aby zachęcić do przestrzegania tego obowiązku. Cena kary powinna jednak opierać się na określeniu ilościowym, o którym mowa w pkt 50 i 51, aby uniknąć sytuacji, w której zbyt wysoki poziom prowadzi do nadmiernej rekompensaty.
95. Państwa członkowskie mogą również opracować systemy wsparcia ukierunkowane na obniżenie emisyjności w formie obniżek podatków lub opłat parafiskalnych. Zastosowanie procedury przetargowej zgodnej z zasadami konkurencji nie jest w przypadku takich programów obowiązkowe. Taka pomoc musi jednak być przyznawana zasadniczo w ten sam sposób wszystkim kwalifikującym się przedsiębiorstwom działającym w tym samym sektorze działalności gospodarczej, które są w takiej samej lub podobnej sytuacji faktycznej w odniesieniu do celów środka pomocy. Zgłaszające państwo członkowskie musi wprowadzić mechanizm corocznego monitorowania w celu sprawdzania, czy środek jest nadal konieczny.

96. Jeżeli pomoc przyznawana jest w formie pomocy operacyjnej lub obniżki podatków w celu wsparcia cen biopaliw, biopłynów lub biogazu i istnieje zobowiązanie co do kontyngentu lub dostawy, którego rzeczywistym skutkiem jest ustalenie odrębnej ceny rynkowej dla biopaliw, kwota pomocy nie może przekraczać różnicy między kosztami produkcji a ceną rynkową. Koszty produkcji mogą obejmować rozsądny zysk.
- 4.1.4 *Unikanie nadmiernego negatywnego wpływu na konkurencję i handel oraz bilansowanie*
97. Sekcje 3.2.2 i 3.3 nie dotyczą środków na rzecz redukcji emisji gazów cieplarnianych.
98. W przypadku każdego rodzaju beneficjenta lub projektu referencyjnego należy oszacować wysokość dotacji na tonę unikniętych emisji ekwiwalentu CO₂ oraz przedstawić założenia i metodykę obliczeń. W miarę możliwości w ramach tych działań należy dążyć do określenia redukcji emisji netto w wyniku danego działania, biorąc pod uwagę emisje wytworzone lub ograniczone w okresie jego trwania. Aby umożliwić porównanie kosztów różnych środków ochrony środowiska, należy zwykle przyjąć podobną metodykę w przypadku wszystkich środków promowanych przez państwo członkowskie⁶⁰.
99. Aby pomoc miała pozytywne skutki dla środowiska pod względem obniżenia emisyjności, nie może ona jedynie polegać na przenoszeniu emisji z jednego sektora do innego, tylko musi prowadzić do ogólnej redukcji emisji gazów cieplarnianych. Należy rozważyć krótko- i długoterminowe interakcje z wszelkimi innymi stosownymi politykami lub środkami, w tym z EU ETS.
100. Aby uniknąć ryzyka podwójnych dotacji i zapewnić weryfikację redukcji emisji gazów cieplarnianych, pomoc na obniżenie emisyjności działalności przemysłowej musi prowadzić do redukcji emisji bezpośrednio wynikających z tej działalności przemysłowej. Pomoc na poprawę efektywności energetycznej w działalności przemysłowej musi prowadzić do poprawy efektywności energetycznej działalności beneficjentów.
101. Aby zapobiec przydzielaniu środków budżetowych na projekty, które nie są realizowane, co potencjalnie mogłoby zablokować wejście na rynek nowych podmiotów, państwa członkowskie muszą wykazać, że zostaną podjęte racjonalne środki w celu zapewnienia, aby projekty, na które przyznano pomoc, zostały rzeczywiście zrealizowane, na przykład poprzez wyznaczenie jasnych terminów realizacji projektów, sprawdzenie wykonalności projektów w ramach kwalifikacji wstępnej do otrzymania pomocy, wymaganie od uczestników wpłacenia zabezpieczeń lub monitorowanie procesu opracowania i wykonania projektów.
102. Beneficjenci środka powinni być narażeni na ryzyko, do zarządzania którym mogą się przyczynić, na przykład na ryzyko związane z ograniczeniem produkcji energii ze

⁶⁰ Przydatny punkt odniesienia stanowią zasady dotyczące obliczania redukcji emisji gazów cieplarnianych, stosowane na potrzeby funduszu innowacyjnego unijnego systemu handlu uprawnieniami do emisji, dostępne pod adresem: https://ec.europa.eu/info/funding-tenders/opportunities/docs/2021-2027/innovfund/wp-call/call-annex_c_innovfund-lsc-2020-two-stage_en.pdf.

źródeł odnawialnych w związku z okresami nadmiernej produkcji lub niewystarczającego przesyłu.

103. Pomoc na obniżenie emisyjności może przybierać różne formy, w tym formę wstępnego finansowania za pomocą dotacji i umów dotyczących bieżących wypłat pomocy, takich jak kontrakty na transakcje różnicowe⁶¹. Pomoc, która pokrywa koszty związane głównie z eksploatacją, a nie z inwestycją, powinno się stosować tylko w przypadku, gdy państwo członkowskie wyraźnie wykaże, że jej wynikiem są decyzje operacyjne bardziej przyjazne dla środowiska.
104. Pomoc musi mieć na celu przeciwdziałanie nadmiernemu zakłóceniu skutecznego funkcjonowania rynków oraz, w szczególności, zachowanie skutecznej zachęty do działania i sygnałów cenowych. Na przykład beneficjenci powinni być nadal narażeni na wahania cen i ryzyko rynkowe, chyba że zagraża to osiągnięciu celu pomocy. W szczególności beneficjentów nie powinno się zachęcać do oferowania swojej produkcji poniżej kosztów krańcowych i umożliwiać im otrzymywania pomocy na produkcję w okresach, w których wartość rynkowa tej produkcji jest ujemna⁶².
105. Komisja przeprowadzi indywidualną ocenę środków, które obejmują projekty infrastruktury specjalnej. W swojej ocenie Komisja weźmie pod uwagę między innymi wielkość infrastruktury w stosunku do właściwego rynku, wpływ na prawdopodobieństwo dodatkowych inwestycji rynkowych, zakres, w jakim infrastruktura jest początkowo przeznaczona dla indywidualnego użytkownika lub grupy użytkowników, oraz kwestię, czy istnieje wiarygodny plan lub wiążące zobowiązanie do podłączenia do szerszej sieci, okres obowiązywania wszelkich odstępstw lub wyłączeń w stosowaniu przepisów dotyczących rynku wewnętrznego, strukturę właściwego rynku i pozycję beneficjentów na tym rynku.
106. Jeżeli na przykład infrastruktura początkowo łączy tylko ograniczoną liczbę użytkowników, można złagodzić zakłócający wpływ, jeżeli stanowi ona część planu rozwoju szerszej sieci unijnej w oparciu o następujące kryteria:
 - a) księgowość dotycząca infrastruktury powinna być oddzielona od księgowości dotyczącej wszelkiej innej działalności, a koszty dostępu i użytkowania powinny być przejrzyste;
 - b) pomoc powinna być uzależniona od otwarcia infrastruktury dla stron trzecich na sprawiedliwych, rozsądnych i niedyskryminacyjnych warunkach (w tym od

⁶¹ Na podstawie kontraktu na transakcje różnicowe beneficjent jest uprawniony do otrzymania płatności równej różnicy między ustalonym kursem wykonania a kursem odniesienia, takim jak cena rynkowa, na jednostkę produkcji. W ostatnich latach kontrakty te stosowano na potrzeby środków w zakresie wytwarzania energii elektrycznej, ale mogą one również obejmować kurs odniesienia związany z EU ETS – tj. kontrakty na transakcje różnicowe dotyczące dwutlenku węgla. Kontrakty na transakcje różnicowe mogą również obejmować zwroty od beneficjentów na rzecz podatników lub konsumentów za okresy, w których kurs odniesienia był wyższy niż kurs wykonania.

⁶² Zgodnie z wyłączeniem przewidzianym w art. 4. ust. 3 dyrektywy (UE) 2018/2001 małe instalacje wytwarzania energii elektrycznej ze źródeł odnawialnych mogą korzystać z bezpośredniego wsparcia cen, które pokrywa pełne koszty eksploatacji i nie wymaga od nich sprzedaży energii elektrycznej na rynku. Instalacje uznaje się za małe, jeżeli ich moc nie przekracza obowiązującego progu określonego w art. 5 rozporządzenia (UE) 2019/943.

publicznych zaproszeń do składania wniosków o przyłączenie na równoważnych warunkach), chyba że zagraża to osiągnięciu celu pomocy;

- c) może zaistnieć potrzeba zrównoważenia korzyści, jakie beneficjenci odnoszą do czasu wystąpienia takiego rozwoju na szerszą skalę, na przykład poprzez wniesienie wkładu w dalszą rozbudowę sieci
- d) może zaistnieć potrzeba ograniczenia korzyści uzyskanych przez wyspecjalizowanych użytkowników lub podzielenia się nimi z innymi uczestnikami.

107. Aby uniknąć podważania celu środka lub innych celów Unii w zakresie ochrony środowiska, nie wolno stosować zachęt do produkcji energii, która wyparłaby mniej zanieczyszczające formy energii. Na przykład w przypadku wspierania kogeneracji opartej na źródłach nieodnawialnych lub wspierania biomasy nie wolno stosować zachęt do produkcji energii elektrycznej lub ciepła tymi metodami w okolicznościach, w których oznaczałoby to ograniczenie odnawialnych źródeł energii niepowodujących zanieczyszczenia powietrza.

108. Pomoc na obniżenie emisyjności może powodować nadmiernie zakłócenie konkurencji, jeżeli prowadzi do przeniesienia inwestycji na bardziej ekologiczne rozwiązania alternatywne, które są już dostępne na rynku, lub jeżeli blokuje niektóre technologie, utrudniając rozwój rynku na szerszą skalę pod kątem bardziej ekologicznych rozwiązań i ich stosowania. W związku z tym Komisja sprawdzi również, czy środek pomocy nie stymuluje lub nie przedłuża okresu zużycia paliw kopalnych i energii pochodzących z paliw kopalnych⁶³, utrudniając tym samym rozwój bardziej ekologicznych rozwiązań alternatywnych i znacząco ograniczając ogólne korzyści dla środowiska wynikające z inwestycji. Państwa członkowskie powinny wyjaśnić, w jaki sposób zamierzają uniknąć tego ryzyka, w tym poprzez wiążące zobowiązania do stosowania głównie paliw odnawialnych lub niskoemisyjnych lub też do stopniowego wycofywania źródeł paliw kopalnych.

109. Komisja uważa, że niektóre środki pomocy mają negatywny wpływ na konkurencję i wymianę handlową, którego prawdopodobnie nie da się zrównoważyć. W szczególności niektóre środki pomocy mogą pogłębić niedoskonałości rynku, powodując jego niewydolność ze szkodą dla konsumentów i dobrobytu społecznego. Na przykład środki, które stanowią zachętę do nowych inwestycji w energetykę lub produkcję przemysłową opartą na najbardziej zanieczyszczających paliwach kopalnych, takich jak węgiel kamienny, olej napędowy, węgiel brunatny, ropa naftowa, torf i łupek bitumiczny, nasilają negatywne ekologiczne efekty zewnętrzne na rynku. Nie będą one uznawane za mające jakiegokolwiek pozytywne skutki dla środowiska ze względu na niezgodność tych paliw z celami klimatycznymi Unii.

110. Podobnie środki, które stanowią zachętę do nowych inwestycji w energetykę lub produkcję przemysłową opartą na gazie ziemnym, mogą prowadzić do redukcji emisji gazów cieplarnianych i innych zanieczyszczeń w krótkiej perspektywie, ale w dłuższej perspektywie do nasilenia negatywnych ekologicznych efektów zewnętrznych

⁶³ Dotyczy to również nośników energii, które nie powodują emisji spalin, ale których produkcja wiąże się z wysokimi emisjami.

w porównaniu z alternatywnymi inwestycjami. Aby inwestycje w gaz ziemny mogły być postrzegane jako mające pozytywne skutki dla środowiska, państwa członkowskie muszą wyjaśnić, w jaki sposób zapewnią, aby taka inwestycja przyczyniła się do osiągnięcia celu klimatycznego UE na 2030 r. i celu polegającego na osiągnięciu neutralności klimatycznej do 2050 r. W szczególności państwa członkowskie powinny wyjaśnić, w jaki sposób możliwe będzie uniknięcie efektu „lock-in” w przypadku produkcji energii w oparciu o gaz lub gazowych urządzeń produkcyjnych. Na przykład może to obejmować wiążące zobowiązania beneficjenta do wdrożenia technologii obniżania emisyjności, takich jak CCS/CCU, zastąpienia gazu ziemnego gazem odnawialnym lub niskoemisyjnym lub zamknięcia zakładu w terminie zgodnym z unijnymi celami klimatycznymi⁶⁴.

111. W przypadku stwierdzenia ryzyka dodatkowych zakłóceń konkurencji lub w przypadku szczególnie nowatorskich lub złożonych środków Komisja może nałożyć warunki, jak określono w pkt 72.
112. W przypadku środków pomocy indywidualnej lub programów pomocy, z których korzysta szczególnie ograniczona liczba beneficjentów lub beneficjent zasiedziały, państwa członkowskie powinny dodatkowo wykazać, że proponowany środek pomocy nie doprowadzi do zwiększenia władzy rynkowej.
113. O ile wszystkie pozostałe warunki zgodności zostaną spełnione, Komisja zazwyczaj uzna bilans środków na rzecz obniżenia emisyjności za pozytywny (tj. pozytywne skutki przeważają nad zakłóceniami na rynku wewnętrznym) w świetle ich wkładu w łagodzenie zmiany klimatu, które stanowi jeden z celów środowiskowych określonych w rozporządzeniu (UE) 2020/852, pod warunkiem że nie ma oczywistych przesłanek wskazujących na niezgodność z zasadą „nie czyn poważnych szkód”.

4.2 Pomoc na rzecz poprawy charakterystyki energetycznej i efektywności środowiskowej budynków

4.2.1 Uzasadnienie pomocy

114. Środki mające na celu poprawę charakterystyki energetycznej i efektywności środowiskowej budynków są ukierunkowane na negatywne efekty zewnętrzne dzięki tworzeniu indywidualnych zachęt do osiągania celów dotyczących oszczędności energii i redukcji emisji gazów cieplarnianych i zanieczyszczeń powietrza. W obszarze charakterystyki energetycznej i efektywności środowiskowej budynków oprócz ogólnych niedoskonałości rynku określonych w rozdziale 3 mogą wystąpić szczególne niedoskonałości rynku. Na przykład w przypadku renowacji budynków korzyści płynące ze środków na rzecz charakterystyki energetycznej i efektywności środowiskowej budynku odnosi zwykle nie tylko właściciel budynku zasadniczo

⁶⁴ Ponadto jeżeli projekt dotyczy inwestycji w instalację do wytwarzania energii lub produkcji przemysłowej z wykorzystaniem gazu ziemnego, koszty takiej instalacji zasadniczo nie kwalifikowałyby się do pomocy państwa zgodnie z niniejszą sekcją, ponieważ taką inwestycję uznaje się zazwyczaj za inwestycję alternatywną, która miałaby miejsce w przypadku braku pomocy. Do pomocy kwalifikowałyby się natomiast elementy dodatkowe, które przyczyniają się do ograniczenia emisji, takie jak CCS, lub dodatkowe koszty związane z kogeneracją.

ponoszący koszty renowacji, lecz także lokator. Komisja uważa zatem, że do promowania inwestycji mających na celu poprawę charakterystyki energetycznej i efektywności środowiskowej budynków pomoc państwa może być potrzebna.

4.2.2 Zakres oraz wspierana działalność

115. Pomoc można przyznawać na potrzeby poprawy efektywności energetycznej budynków.
116. Pomoc tą można połączyć z pomocą na rzecz niektórych lub wszystkich z poniższych środków:
- a) montaż na miejscu zintegrowanych instalacji energii odnawialnej, wytwarzających energię elektryczną, grzewczą lub chłodniczą;
 - b) montaż urządzeń do magazynowania energii wytworzonej przez znajdujące się na miejscu instalacje energii odnawialnej;
 - c) budowa i montaż infrastruktury służącej do ładowania, z której korzystają użytkownicy budynku, oraz powiązanej infrastruktury, takiej jak kanały przewodowe, w przypadku gdy parking znajduje się wewnątrz budynku albo tuż przy budynku;
 - d) montaż urządzeń służących cyfryzacji budynku na miejscu, w szczególności zwiększeniu gotowości budynków do obsługi inteligentnych sieci. Kwalifikujące się inwestycje mogą obejmować interwencje ograniczone do montażu pasywnej instalacji wewnątrz budynku lub okablowania strukturalnego w celu utworzenia sieci danych oraz, w razie potrzeby, części pomocniczej pasywnej sieci na terenie prywatnym poza budynkiem. Montaż instalacji lub okablowanie na potrzeby sieci danych poza terenem prywatnym są wykluczone;
 - e) inne inwestycje, które poprawiają charakterystykę energetyczną i efektywność środowiskową budynku, w tym inwestycje w dachy zielone i urządzenia do odzysku wód opadowych.
117. Pomoc można również przyznać na poprawę efektywności energetycznej urządzeń grzewczych lub chłodzących znajdujących się w budynku. Pomoc na poprawę efektywności energetycznej procesów produkcji oraz na urządzenia produkujące energię wykorzystywaną do napędzania maszyn nie wchodzi w zakres niniejszej sekcji, ale może wchodzić w zakres sekcji 4.1. Pomoc na urządzenia grzewcze lub chłodzące związane z systemami ciepłowniczymi uwzględniono w sekcji 4.10.
118. Pomoc musi powodować:
- a) w przypadku renowacji istniejących budynków – poprawę charakterystyki energetycznej budynku prowadzącą do zmniejszenia zapotrzebowania na energię pierwotną o co najmniej 20 % w porównaniu z sytuacją sprzed inwestycji. Na zasadzie odstępstwa, jeżeli dane udoskonalenie stanowi element etapowej renowacji, taka renowacja musi prowadzić do ogólnego zmniejszenia zapotrzebowania na

energię pierwotną o co najmniej 30 % w ciągu trzech lat w porównaniu z sytuacją sprzed inwestycji;

- b) w przypadku nowych budynków – poprawę charakterystyki energetycznej budynku prowadzącą do co najmniej 10 % oszczędności energii pierwotnej w porównaniu z progiem ustalonym w odniesieniu do wymogów dotyczących budynków o niemal zerowym zużyciu energii w krajowych środkach wdrażających dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady 2010/31/UE⁶⁵.

119. Pomoc na poprawę charakterystyki energetycznej budynków można również przyznać MŚP i małym spółkom o średniej kapitalizacji, które są dostawcami środków mających na celu poprawę charakterystyki energetycznej budynku, aby ułatwić zawieranie umów o poprawę efektywności energetycznej w rozumieniu art. 2 pkt 27 dyrektywy 2012/27/UE.

4.2.3 *Efekt zachęty*

120. Oprócz wymagań przedstawionych w sekcji 3.1.2 zastosowanie mają wymagania określone w pkt 121 i 122.

121. Komisja uważa, że pomoc dla projektów, w których okres zwrotu z inwestycji jest krótszy niż pięć lat, zasadniczo nie ma efektu zachęty. Państwo członkowskie może jednak przedstawić dowody wskazujące, że pomoc jest konieczna, aby spowodować zmianę zachowania, nawet w przypadku projektów o krótszym okresie zwrotu.

122. Pomoc na pokrycie kosztów dostosowania się do norm unijnych przyjętych, lecz jeszcze niewprowadzonych w życie będzie uważana za mającą efekt zachęty, jeżeli dana inwestycja zostanie zrealizowana i sfinalizowana co najmniej 18 miesięcy przed wejściem norm unijnych w życie.

4.2.4 *Zminimalizowanie zakłóceń konkurencji i wymiany handlowej*

4.2.4.1 *Adekwatność*

123. Oprócz wymagań przedstawionych w sekcji 3.2.1.2 zastosowanie mają wymagania określone w pkt 124.

124. Pomoc na ułatwianie zawierania umów o poprawę charakterystyki energetycznej może przyjąć formę pożyczki lub gwarancji dla dostawcy środków mających na celu poprawę charakterystyki energetycznej w ramach umowy o poprawę efektywności energetycznej lub formę produktu finansowego mającego na celu refinansowanie danego dostawcy (np. faktoring, forfaiting).

⁶⁵ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2010/31/UE z dnia 19 maja 2010 r. w sprawie charakterystyki energetycznej budynków (Dz.U. L 153 z 18.6.2010, s. 13).

4.2.4.2 Proporcjonalność

125. Koszty kwalifikowalne odpowiadają wyłącznie kosztom inwestycyjnym bezpośrednio związanym z osiągnięciem wyższego poziomu charakterystyki energetycznej lub efektywności środowiskowej.
126. Podstawowa intensywność pomocy nie może przekraczać 30 % kosztów kwalifikowalnych.
127. Jeżeli chodzi o pomoc przyznawaną na poprawę charakterystyki energetycznej istniejących budynków, intensywność pomocy można zwiększyć o 15 punktów procentowych, w przypadku gdy poprawa charakterystyki energetycznej budynku prowadzi do zmniejszenia zapotrzebowania na energię pierwotną o co najmniej 40 %.
128. Intensywność pomocy można zwiększyć o 20 punktów procentowych w przypadku pomocy przyznawanej małym przedsiębiorstwom lub o 10 punktów procentowych w przypadku pomocy przyznawanej średnim przedsiębiorstwom.
129. Intensywność pomocy można zwiększyć o 15 punktów procentowych w przypadku inwestycji mających miejsce na obszarach objętych pomocą, spełniających warunki art. 107 ust. 3 lit. a) Traktatu lub o 5 punktów procentowych w przypadku inwestycji mających miejsce na obszarach objętych pomocą, spełniających warunki art. 107 ust. 3 lit. c) Traktatu.
130. W wyjątkowych okolicznościach, w zależności od szczególnych cech środka, państwo członkowskie może również wykazać, w oparciu o analizę luk w finansowaniu, jak określono w pkt 47, 50 i 51, że wymagana jest wyższa kwota pomocy. Kwota pomocy nie może przekraczać luki w finansowaniu, jak określono w pkt 50 i 51.
131. Jeżeli pomoc przyznaje się po zakończeniu procedury przetargowej zgodnej z zasadami konkurencji, przeprowadzonej zgodnie z kryteriami określonymi w pkt 48 i 49, kwotę pomocy uznaje się za proporcjonalną.
132. Pomoc przyznawana w formie instrumentów finansowych nie podlega progom maksymalnej intensywności pomocy określonym w pkt 126–130. W przypadku gdy pomoc przyznawana jest w formie gwarancji, nie powinna ona przekraczać 80 % pożyczki bazowej. Spłata dokonywana przez właścicieli budynków na rzecz funduszu efektywności energetycznej lub energii ze źródeł odnawialnych bądź innego pośrednika finansowego musi być co najmniej równa nominalnej wartości pożyczki.

4.2.5 *Unikanie nadmiernego negatywnego wpływu na konkurencję i handel oraz bilansowanie*

133. Oprócz wymagań przedstawionych w sekcji 3.2.2 zastosowanie mają wymagania określone w pkt 134–136.
134. Środki, które zachęcają do nowych inwestycji w urządzenia opalane gazem ziemnym mające na celu poprawę efektywności energetycznej budynków, mogą prowadzić do obniżenia popytu na energię w krótkiej perspektywie, ale w dłuższej perspektywie zwiększać negatywne ekologiczne efekty zewnętrzne w porównaniu z alternatywnymi inwestycjami. Ponadto pomoc na montaż urządzeń opalanych gazem ziemnym może

powodować nadmiernie zakłócenie konkurencji, jeżeli prowadzi do przeniesienia inwestycji na bardziej ekologiczne rozwiązania alternatywne, które są już dostępne na rynku, lub jeżeli blokuje niektóre technologie, utrudniając rozwój rynku na szerszą skalę pod kątem bardziej ekologicznych rozwiązań i ich stosowania. Komisja uważa, że jest mało prawdopodobne, aby pozytywne skutki środków powodujących taki efekt blokady technologicznej przeważały nad ich skutkami negatywnymi. W ramach swojej oceny Komisja rozważy, czy urządzenia opalane gazem ziemnym zastępują urządzenia wytwarzające energię, które wykorzystują najbardziej zanieczyszczające paliwa kopalne, takie jak ropa naftowa czy węgiel.

135. Alternatywy dla urządzeń wytwarzających energię, które wykorzystują najbardziej zanieczyszczające paliwa kopalne (takie jak ropa naftowa czy węgiel), są już na rynku dostępne. W tym kontekście uznaje się, że pomoc na instalację energooszczędnych urządzeń wytwarzających energię wykorzystujących takie paliwa nie przynosi takich samych pozytywnych skutków jak pomoc na instalację bardziej ekologicznych urządzeń wytwarzających energię. Po pierwsze, marginalną poprawę w zakresie ograniczenia popytu na energię równoważy większa emisja dwutlenku węgla związana z wykorzystywaniem paliw kopalnych. Po drugie, przyznawanie pomocy na instalację urządzeń wytwarzających energię opalanych ropą lub węglem pociąga za sobą istotne ryzyko efektu blokady technologicznej w stosunku do technologii opartych na paliwach kopalnych i przenoszenia inwestycji na ekologicznie czystsze i bardziej innowacyjne alternatywy dostępne na rynku poprzez zmniejszenie popytu na nie. Takie działanie zniechęcałoby również do dalszego rozwijania rynku ekologicznie czystych, wytrzymujących próbę czasu technologii nieopartych na paliwach kopalnych. Komisja uważa zatem, że mało prawdopodobne jest, aby negatywny wpływ pomocy przeznaczonej na urządzenia wytwarzające energię opalane ropą lub węglem został zrównoważony.
136. Jeżeli pomoc przyznawana jest w formie dotacji, kapitału, gwarancji lub pożyczki dla funduszu na rzecz efektywności energetycznej lub funduszu energii odnawialnej bądź innego pośrednika finansowego, Komisja zweryfikuje, czy są ustanowione warunki gwarantujące, że fundusz na rzecz efektywności energetycznej lub energii ze źródeł odnawialnych bądź inni pośrednicy finansowi nie uzyskają żadnych nienależnych korzyści i stosują uzasadnioną komercyjnie strategię inwestycyjną w celu wdrożenia środka pomocy na rzecz charakterystyki energetycznej budynku. W szczególności spełnione muszą być następujące warunki:
- a) pośrednicy finansowi lub zarządzający funduszami muszą być wybierani w drodze otwartej, przejrzystej i niedyskryminacyjnej procedury przeprowadzanej zgodnie z obowiązującymi przepisami unijnymi i krajowymi;
 - b) są ustanowione warunki gwarantujące, że pośrednicy finansowi, w tym fundusze na rzecz efektywności energetycznej lub energii ze źródeł odnawialnych, są zarządzani na zasadach komercyjnych i zapewnią podejmowanie decyzji w sprawie finansowania w oparciu o zysk;
 - c) zarządzający funduszem na rzecz efektywności energetycznej lub energii ze źródeł odnawialnych bądź inni pośrednicy finansowi przenoszą korzyści w postaci wyższych kwot finansowania, niższych wymogów dotyczących zabezpieczenia, niższych opłat za udzielenie gwarancji lub niższych stóp

procentowych w jak największym stopniu na beneficjentów końcowych (właścicieli lub najemców budynków).

4.3 Pomoc na ekologicznie czystą mobilność

137. W sekcjach 4.3.1 i 4.3.2 przedstawiono warunki, na jakich pomoc państwa na rzecz ekologicznie czystej mobilności w sektorze pasażerskiego i towarowego transportu lotniczego, drogowego, kolejowego, wykorzystującego śródlądowe drogi wodne oraz morskiego i przybrzeżnego może ułatwiać rozwój działalności gospodarczej w sposób przyjazny dla środowiska, nie wpływając negatywnie na warunki wymiany handlowej w zakresie sprzecznym ze wspólnym interesem Unii.

4.3.1 Pomoc na zakup i leasing ekologicznie czystych pojazdów i ekologicznie czystego sprzętu do obsługi oraz na doposażenie pojazdów

4.3.1.1 Uzasadnienie pomocy

138. Aby urzeczywistnić prawnie wiążący unijny cel polegający na osiągnięciu neutralności klimatycznej do 2050 r., w komunikacie dotyczącym Zielonego Ładu określono cel polegający na ograniczeniu emisji w sektorze transportu do 2050 r. o co najmniej 90 % w porównaniu z poziomami z 1990 r. W komunikacie Komisji dotyczącym strategii na rzecz zrównoważonej i inteligentnej mobilności⁶⁶ potwierdzono cel określony w ramach Zielonego Ładu i wyznaczono różne cele pośrednie, aby wytyczyć drogę do osiągnięcia tego celu w poszczególnych sektorach poprzez obniżenie emisyjności zarówno poszczególnych rodzajów transportu, jak i całego łańcucha transportu⁶⁷.

139. Istniejące polityki mogą wprawdzie stwarzać zachęty do wprowadzania ekologicznie czystych pojazdów poprzez określanie wiążących celów dotyczących emisji CO₂ odnoszących się do nowej floty pojazdów drogowych producentów⁶⁸, poprzez internalizację klimatycznych i ekologicznych efektów zewnętrznych⁶⁹ lub poprzez zwiększanie popytu na pojazdy w drodze zamówień publicznych⁷⁰, jednak mogą one okazać się niewystarczające, aby w pełni zaradzić niedoskonałościom rynku mającym wpływ na dany sektor. Pomimo istniejącej polityki niektóre bariery na rynku i niedoskonałości rynku mogą pozostać nieuwzględnione, co dotyczy między innymi przystępności cenowej ekologicznie czystych pojazdów w porównaniu z pojazdami konwencjonalnymi, ograniczonej dostępności infrastruktury służącej do ładowania lub tankowania paliwa oraz istnienia ekologicznych efektów zewnętrznych. Państwa

⁶⁶ Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów „Strategia na rzecz zrównoważonej i inteligentnej mobilności – europejski transport na drodze ku przyszłości”, COM/2020/789 final.

⁶⁷ Te cele pośrednie polegają m.in. na tym, że do 2030 r. w użytku ma być co najmniej 30 mln bezemisyjnych samochodów osobowych i 80 000 bezemisyjnych samochodów ciężarowych, a do 2050 r. niemal wszystkie samochody osobowe, samochody dostawcze, autobusy, a także nowe pojazdy ciężkie mają być bezemisyjne.

⁶⁸ Rozporządzenie (UE) 2019/631 i rozporządzenie (UE) 2019/1242.

⁶⁹ Na przykład w drodze dyrektywy 1999/62/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 17 czerwca 1999 r. w sprawie pobierania opłat za użytkowanie niektórych typów infrastruktury przez pojazdy ciężarowe (Dz.U. L 187 z 20.7.1999, s. 42) i poprzez EU ETS.

⁷⁰ Na przykład w drodze dyrektywy (UE) 2019/1161.

członkowskie mogą zatem oferować pomoc odnoszącą się do tych rezydualnych niedoskonałości rynku oraz wspierającą rozwój ekologicznie czystej mobilności.

4.3.1.2 Zakres stosowania i wspierane działania

140. Pomoc można przyznawać na nabycie lub leasing nowych lub używanych ekologicznie czystych pojazdów w pasażerskim i towarowym transporcie lotniczym, drogowym, kolejowym, morskim i przybrzeżnym oraz żegludze śródlądowej, a także na nabycie i leasing ekologicznie czystego wyposażenia do obsługi naziemnej i ekologicznie czystego wyposażenia terminalowego.
141. Pomoc można również przyznawać na doposażenie środków transportu, co umożliwi zakwalifikowanie ich jako ekologicznie czystych pojazdów.

4.3.1.3 Efekt zachęty

142. Oprócz warunków przedstawionych w sekcji 3.1.2 zastosowanie mają warunki określone w pkt 143–147.
143. Państwo członkowskie musi przedstawić wiarygodny scenariusz alternatywny w przypadku braku pomocy. Scenariusz alternatywny odpowiada inwestycji o takim samym potencjale, okresie eksploatacji oraz, w stosownych przypadkach, innych istotnych parametrach technicznych jak inwestycja przyjazna środowisku. Jeżeli inwestycja dotyczy nabycia lub leasingu ekologicznie czystych pojazdów, scenariusz alternatywny polega zasadniczo na nabyciu lub leasingu pojazdów tej samej kategorii i o tej samej ładowności, spełniających co najmniej normy unijne, które zostałyby nabyte lub wzięte w leasing bez pomocy.
144. Kolejny scenariusz alternatywny może polegać na dalszej eksploatacji istniejącego pojazdu przez okres odpowiadający okresowi realizacji inwestycji przyjaznej dla środowiska. W takim przypadku należy uwzględnić zdyskontowane koszty konserwacji, napraw i modernizacji poniesione w tym okresie.
145. W niektórych przypadkach scenariusz alternatywny może polegać na późniejszej wymianie środka transportu, w którym to przypadku należy uwzględnić jego zdyskontowaną wartość i zrównoważyć różnicę w odpowiednim ekonomicznym okresie użytkowania sprzętu. Podejście to może być szczególnie istotne w przypadku środków transportu o dłuższym ekonomicznym okresie użytkowania, takich jak statki, pociągi i statki powietrzne.
146. W przypadku środków transportu będących przedmiotem umów leasingowych zdyskontowaną wartość leasingu sprzętu przyjaznego dla środowiska należy porównać ze zdyskontowaną wartością nabycia lub leasingu środka transportu mniej przyjaznego dla środowiska, który byłby używany w przypadku braku pomocy.
147. W nielicznych przypadkach inwestycje przyjazne dla środowiska mogą obejmować sprzęt stanowiący dodatek do już istniejącego pojazdu (np. instalacja układów oczyszczania spalin). W takim przypadku na koszty kwalifikowalne będą składać się całkowite koszty inwestycji.

4.3.1.4 Zminimalizowanie zakłóceń konkurencji i wymiany handlowej

4.3.1.4.1 Adekwatność

148. Oprócz wymagań przedstawionych w sekcji 3.2.1.2 zastosowanie mają wymagania określone w pkt 149 i 150.
149. Weryfikacja adekwatności wśród alternatywnych instrumentów polityki powinna uwzględniać potencjał innych niż pomoc państwa rodzajów interwencji w zakresie pobudzania rozwoju rynku ekologicznie czystej mobilności oraz ich oczekiwany wpływ w porównaniu z wpływem proponowanego środka. Ponadto w ocenie adekwatności pomocy należy uwzględnić wpływ alternatywnych środków służących osiągnięciu tego samego celu, takich jak system handlu emisjami lub obowiązki regulacyjne (w tym istnienie stref niskiej emisji w danym państwie członkowskim), oraz wpływ przepisów dotyczących zamówień publicznych, takich jak przepisy określone w dyrektywie (UE) 2019/1161.
150. Pomoc na zakup i leasing ekologicznie czystych pojazdów oraz na doposażenie środków transportu umożliwiające zakwalifikowanie ich jako ekologicznie czystych pojazdów, może być przyznawana w dowolnej formie, w tym w formie dotacji, pożyczek lub gwarancji. Państwo członkowskie musi uzasadnić wybór instrumentu pomocy i wyjaśnić, dlaczego stwarzające mniej zakłóceń instrumenty pomocy nie przyniosłyby równie skutecznych rezultatów.

4.3.1.4.2 Proporcjonalność

151. Pomoc nie może przekraczać kosztu koniecznego do ułatwiania rozwoju danego rodzaju działalności gospodarczej w sposób zwiększający poziom ochrony środowiska (tj. poprzez przejście z pojazdów konwencjonalnych na pojazdy ekologicznie czyste), w porównaniu ze scenariuszem alternatywnym braku pomocy. Pomoc państwa można uznać za proporcjonalną, gdy spełnione są warunki określone w pkt 152–159.
152. Dodatkowe koszty netto (koszty kwalifikowalne) odpowiadają różnicy między całkowitym kosztem własności ekologicznie czystych pojazdów, które mają zostać nabyte lub wzięte w leasing z wykorzystaniem pomocy państwa, a całkowitym kosztem własności ponoszonym w scenariuszu alternatywnym.
153. Koszty, które nie są bezpośrednio związane z osiągnięciem wyższego poziomu ochrony środowiska, nie będą kwalifikowały się do objęcia wsparciem.
154. W przypadku doposażenia pojazdów umożliwiające zakwalifikowanie ich jako ekologicznie czystych pojazdów, zgodnie z pkt 146, koszty kwalifikowalne odpowiadają całkowitym kosztom doposażenia przy założeniu, że w scenariuszu alternatywnym ekonomiczny okres użytkowania pojazdów przy braku doposażenia pozostaje taki sam.
155. Pomoc należy przyznać po zakończeniu procedury przetargowej zgodnej z zasadami konkurencji, przeprowadzonej zgodnie z kryteriami określonymi w pkt 48 i 49.
156. Jeżeli w kontekście procedury przetargowej zgodnej z zasadami konkurencji uwzględnia się kryteria inne niż kwota pomocy, o którą ubiega się wnioskodawca,

zastosowanie ma pkt 49. Kryteria kwalifikacji mogą na przykład odnosić się do oczekiwanych korzyści dla środowiska pod względem redukcji emisji ekwiwalentu CO₂ lub emisji innych zanieczyszczeń, którą to redukcję emisji przyniesie inwestycja w okresie eksploatacji. W takich przypadkach, w celu ułatwienia stwierdzenia korzyści dla środowiska, państwo członkowskie może zażądać, aby wnioskodawcy w stosownych przypadkach wskazywali w ofertach spodziewany poziom ograniczenia emisji wynikający z inwestycji, w zestawieniu z poziomem emisji porównywalnego pojazdu spełniającego normy unijne. Kryteria środowiskowe stosowane w procedurze przetargowej zgodnej z zasadami konkurencji mogą również obejmować aspekty związane z cyklem życia produktu, takie jak wpływ na środowisko gospodarowania produktem pod koniec przydatności do użycia.

157. Konstrukcja procedury przetargowej zgodnej z zasadami konkurencji musi zapewniać wystarczające zachęty, aby wnioskodawcy składali oferty na projekty dotyczące nabywania bezemisyjnych środków transportu – o ile są one dostępne w ramach danego rodzaju transportu – które są przeważnie droższe niż produkty alternatywne mniej przyjazne dla środowiska. Musi ona między innymi gwarantować, że w wyniku stosowania kryteriów kwalifikacji takie projekty nie będą znajdowały się w niekorzystnej sytuacji w porównaniu z innymi ekologicznie czystymi pojazdami, które nie kwalifikują się jako bezemisyjne. Na przykład kryteria środowiskowe mogą mieć charakter premii umożliwiających przyznanie większej liczby punktów projektom przynoszącym większe korzyści dla środowiska, niż to wynika z wymogów kwalifikowalności lub głównego celu programu.
158. Na zasadzie odstępstwa od pkt 155, 156 i 157, jeżeli spodziewana liczba oferentów nie jest wystarczająca, aby zapewnić efektywną konkurencję lub uniknąć przetargów strategicznych, lub też jeżeli nie można zorganizować procedury przetargowej zgodnej z zasadami konkurencji, opisanej w pkt 48 i 49, pomoc może być przyznana bez przeprowadzenia procedury przetargowej zgodnej z zasadami konkurencji. W takich przypadkach podstawowa intensywność pomocy nie może przekraczać 40 % kosztów kwalifikowalnych. Intensywność pomocy można podnieść o 10 punktów procentowych w przypadku bezemisyjnych środków transportu oraz o 10 punktów procentowych w przypadku średnich przedsiębiorstw lub o 20 punktów procentowych w przypadku małych przedsiębiorstw.
159. W wyjątkowych okolicznościach, w zależności od szczególnych cech środka, państwo członkowskie może również wykazać, w oparciu o analizę luk w finansowaniu, jak określono w pkt 47, 50 i 51, że wymagana jest wyższa kwota pomocy. W takim przypadku państwo członkowskie musi prowadzić monitorowanie *ex post* w celu weryfikacji założeń dotyczących poziomu wymaganej pomocy oraz ustanowić mechanizm wycofania, jak określono w pkt 53. Kwota pomocy nie może przekraczać luki w finansowaniu, jak określono w pkt 50 i 51.

4.3.1.5 Unikanie nadmiernego negatywnego wpływu na konkurencję i handel oraz bilansowanie

160. Oprócz wymagań przedstawionych w sekcji 3.2.2 zastosowanie mają wymagania określone w pkt 161–166.

161. Komisja uważa, że niektóre środki pomocy mają negatywny wpływ na konkurencję i wymianę handlową, którego prawdopodobnie nie da się zrównoważyć. W szczególności środki, które stanowią zachętę do nowych inwestycji w środki transportu na gaz ziemny (w tym CNG i LNG), mogą prowadzić do redukcji emisji gazów cieplarnianych i innych zanieczyszczeń w perspektywie krótkoterminowej, ale w dłuższej perspektywie zwiększać negatywne ekologiczne efekty zewnętrzne w porównaniu z alternatywnymi inwestycjami. Ponadto pomoc na nabycie ekologicznie czystych pojazdów może powodować nadmiernie zakłócenie konkurencji, jeżeli prowadzi do przeniesienia inwestycji na bardziej ekologiczne rozwiązania alternatywne, które są już dostępne na rynku, lub jeżeli blokuje niektóre technologie, utrudniając rozwój rynku na szerszą skalę pod kątem bardziej ekologicznych rozwiązań i ich stosowania. W związku z tym Komisja uważa, że w tych przypadkach mało prawdopodobne jest, aby negatywne dla konkurencji skutki pomocy na nabycie lub leasing ekologicznie czystych pojazdów na gaz ziemny, takich jak pojazdy zasilane CNG i LPG, zostały zrównoważone.
162. Pomoc przeznaczoną na zakup lub leasing pojazdów zasilanych CNG i LNG można uznać za niepowodującą długoterminowych efektów blokady technologicznej i niepowodującą przenoszenia inwestycji na bardziej ekologiczne technologie, jeżeli w momencie zgłoszenia Komisji przez państwo członkowskie planów wdrożenia środka pomocy lub po jego wdrożeniu państwo członkowskie wykaze, że bardziej ekologiczne rozwiązania alternatywne nie są łatwo dostępne na rynku i nie należy się spodziewać, aby były one dostępne w perspektywie krótkoterminowej.⁷¹ Pomoc tę można również uznać za niepowodującą efektów blokady technologicznej lub przenoszenia inwestycji na bardziej ekologiczne technologie, w przypadku gdy państwo członkowskie zobowiązuje się do zapewnienia, aby w takich pojazdach stosowano mieszanki biogazu lub odnawialnych gazowych paliw transportowych pochodzenia innego niż biologiczne (minimum 20 %).
163. Alternatywy dla pojazdów zużywających najbardziej zanieczyszczające paliwa kopalne (takie jak olej napędowy czy gaz płynny (LPG)) są już dostępne na rynku do użytkowania w sektorach transportu drogowego, śródlądowego, morskiego i przybrzeżnego transportu wodnego oraz transportu kolejowego. W związku z tym uznaje się, że pomoc na zakup lub leasing takich pojazdów, nawet gdy są one nowej generacji i w stosownych przypadkach przewyższają normy unijne, nie przynosi takich samych pozytywnych skutków co pomoc przeznaczona na zakup lub leasing czystych ekologicznie pojazdów o niższej bezpośredniej emisji CO₂ (z rury wydechowej). Po pierwsze, marginalną poprawę w zakresie redukcji bezpośredniej emisji CO₂ i innych zanieczyszczeń równoważy dalsza emisja dwutlenku węgla związana z wykorzystywaniem paliw kopalnych. Po drugie, przyznawanie pomocy na nabywanie tego rodzaju pojazdów pociąga za sobą istotne ryzyko efektu blokady technologicznej w stosunku do technologii opartych na paliwach kopalnych i przenoszenia inwestycji na bardziej ekologiczne rozwiązania alternatywne dostępne na rynku poprzez zmniejszenie popytu na pojazdy zasilane niekopalnym paliwem alternatywnym. Takie działanie zniechęcałoby również do dalszego rozwijania rynku czystych,

⁷¹ W celu dokonania takiej oceny Komisja przeważnie weźmie pod uwagę okres czterech lat od zgłoszenia lub wdrożenia środka pomocy. Ocena Komisji oparta będzie na niezależnych badaniach rynku przekazanych przez państwo członkowskie lub na innych odpowiednich dowodach.

wytrzymujących próbę czasu technologii nieopartych na paliwach kopalnych. W związku z tym Komisja uważa, że mało prawdopodobne jest, aby negatywny wpływ na konkurencję pomocy przeznaczonej na pojazdy zużywające najbardziej zanieczyszczające paliwa kopalne, takie jak olej napędowy lub LPG, został zrównoważony.

164. Przy dokonywaniu oceny zakłócenia konkurencji spowodowanego pomocą na nabywanie ekologicznie czystych pojazdów Komisja rozważy, czy wprowadzenie do użytku nowych środków transportu spowodowałoby powstanie lub zwiększenie istniejących niedoskonałości rynku, takich jak nadwyżki zdolności w danym sektorze.
165. Jeżeli chodzi o transport kolejowy, mając na uwadze zapotrzebowanie na dodatkową zdolność przewozową w związku z docelowym zwiększeniem wykorzystania tego rodzaju transportu, państwa członkowskie muszą zapewnić, aby pomoc nie skutkowała przedwczesnym złomowaniem bezemisyjnego taboru kolejowego. W tym celu bezemisyjny tabor kolejowy, który w wyniku pomocy nie jest już wykorzystywany, należy zaoferować na rynku przez okres co najmniej trzech miesięcy w drodze odpowiednio nagłośnionego, otwartego, przejrzystego, niedyskryminacyjnego i bezwarunkowego procesu sprzedaży po cenie rynkowej.
166. Jeżeli chodzi o transport lotniczy, państwo członkowskie musi zapewnić, aby pomoc udzielana przedsiębiorstwu już działającemu w danym sektorze dotyczyła zastąpienia statku powietrznego mniej przyjaznego dla środowiska ekologicznie czystym statkiem powietrznym należącym do porównywalnej klasy statków powietrznych, a także aby taka pomoc nie skutkowała powiększeniem floty beneficjenta.

4.3.2 *Pomoc na rozwój infrastruktury służącej do ładowania lub tankowania paliwa*

4.3.2.1 Uzasadnienie pomocy

167. Aby umożliwić powszechne wykorzystywanie ekologicznie czystych pojazdów oraz przejście na mobilność bezemisyjną, niezbędna jest kompleksowa sieć infrastruktury służącej do ładowania lub tankowania paliwa. Szczególnie znaczącą barierą dla upowszechniania się na rynku ekologicznie czystych pojazdów jest faktycznie ograniczona dostępność infrastruktury służącej do ich ładowania lub tankowania. Infrastruktura służąca do ładowania i tankowania pojazdów nie jest rozmieszczona równomiernie wśród państw członkowskich. Jednocześnie dopóki udział eksploatowanych ekologicznie czystych pojazdów pozostaje ograniczony, sam rynek może nie zapewnić powstania niezbędnej infrastruktury służącej do ładowania i tankowania paliwa.
168. W dyrektywie Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/94/UE⁷² ustanowiono wspólne ramy dla środków dotyczących rozwoju infrastruktury paliw alternatywnych w odniesieniu do transportu w Unii oraz zawarto przepisy dotyczące rozwoju takiej infrastruktury mające zastosowanie do państw członkowskich. Ponadto także i inne polityki promujące upowszechnianie ekologicznie czystych pojazdów mogą już

⁷² Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/94/UE z dnia 22 października 2014 r. w sprawie rozwoju infrastruktury paliw alternatywnych (Dz.U. L 307 z 28.10.2014, s. 1)

zapewniać sygnały na rzecz inwestycji w rozwój infrastruktury służącej do ładowania i tankowania pojazdów. Te polityki same w sobie mogą jednak okazać się niewystarczające, aby w pełni rozwiązać kwestię zidentyfikowanych niedoskonałości rynku. Państwa członkowskie mogą zatem przyznawać pomoc odnoszącą się do tych rezydualnych niedoskonałości rynku oraz wspierającą rozwój infrastruktury służącej do ładowania lub tankowania paliwa.

4.3.2.2 Zakres stosowania i wspierane działania

169. Pomoc może być przyznawana na budowę i instalację lub modernizację infrastruktury służącej do ładowania lub tankowania paliwa.
170. Projekty mogą również obejmować instalacje do inteligentnych procesów ładowania oraz do produkcji energii elektrycznej lub wodoru na miejscu ze źródeł odnawialnych, bezpośrednio połączone z infrastrukturą służącą do ładowania lub tankowania paliwa, a także instalacje magazynowania na miejscu energii elektrycznej i wodoru, które mają być dostarczane jako paliwa transportowe.

4.3.2.3 Zminimalizowanie zakłóceń konkurencji i wymiany handlowej

4.3.2.3.1 Konieczność pomocy

171. Państwo członkowskie musi zweryfikować konieczność udzielania pomocy zachęcającej do rozwoju infrastruktury tej samej kategorii służącej do ładowania lub tankowania paliwa⁷³ za pomocą otwartych konsultacji publicznych *ex ante* lub niezależnego badania rynku. Państwo członkowskie musi zweryfikować w szczególności, czy w perspektywie krótkoterminowej nie jest prawdopodobne rozwinięcie podobnej infrastruktury na warunkach komercyjnych⁷⁴.
172. W ramach oceny konieczności pomocy na rzecz rozwoju infrastruktury służącej do ładowania i tankowania paliwa dla bezemisyjnych i ekologicznie czystych pojazdów, dostępnej dla osób trzecich, w tym ogólnodostępnej infrastruktury służącej do ładowania lub tankowania paliwa, może być brana pod uwagę penetracja rynku przez ekologicznie czyste pojazdy, które korzystałyby z tej infrastruktury.

4.3.2.3.2 Adekwatność

173. Oprócz wymagań przedstawionych w sekcji 3.2.1.2 zastosowanie mają wymagania określone w pkt 174 i 175.
174. Weryfikacja adekwatności wśród alternatywnych instrumentów polityki powinna uwzględniać potencjał nowych interwencji regulacyjnych w zakresie pobudzania przejścia na ekologicznie czystą mobilność oraz ich oczekiwany wpływ w porównaniu z wpływem proponowanego środka. Państwo członkowskie powinno w szczególności,

⁷³ Na przykład w przypadku infrastruktury służącej do ładowania o normalnej lub dużej mocy.

⁷⁴ W celu przeprowadzenia takiej oceny Komisja przeważnie weźmie pod uwagę, czy można oczekiwać, że w okresie trzech lat nastąpi wprowadzenie na warunkach handlowych infrastruktury służącej do ładowania lub tankowania paliwa. Ocena Komisji oparta będzie na wynikach konsultacji publicznych *ex ante*, o których mowa w pkt 171, na niezależnych badaniach rynku przekazanych przez państwa członkowskie lub na wszelkich innych adekwatnych dowodach.

w stosownych przypadkach, rozważyć wpływ systemu handlu emisjami oraz obowiązki, takie jak ustanowione dyrektywą 2014/94/UE.

175. Jeśli chodzi o weryfikację adekwatności wśród poszczególnych instrumentów pomocy, pomoc na rozwój infrastruktury służącej do ładowania lub tankowania paliwa może być przyznawana w dowolnej formie, w tym w formie dotacji, pożyczek lub gwarancji. Państwo członkowskie musi uzasadnić wybór instrumentu pomocy i wyjaśnić, dlaczego stwarzające mniej zakłóceń instrumenty pomocy nie przyniosłyby równie skutecznych rezultatów.

4.3.2.3.3 Proporcjonalność

176. Pomoc nie może przekraczać kosztu koniecznego do ułatwiania rozwoju danego rodzaju działalności gospodarczej w sposób zwiększający poziom ochrony środowiska. Pomoc uznaje się za proporcjonalną, gdy spełnione są warunki określone w pkt 177–182.
177. Koszty kwalifikowalne to koszty inwestycji w zakresie budowy i instalacji lub modernizacji infrastruktury służącej do ładowania lub tankowania paliwa. Mogą one obejmować m.in. koszty:
- a) samej infrastruktury służącej do ładowania lub tankowania paliwa;
 - b) instalacji lub modernizacji elementów elektrycznych lub innego rodzaju elementów, takich jak elementy niezbędne dla zapewnienia gotowości infrastruktury służącej do ładowania do obsługi inteligentnych sieci, w tym transformatorów elektroenergetycznych koniecznych dla włączania infrastruktury służącej do ładowania i tankowania paliwa do sieci lub do lokalnej jednostki wytwarzania lub magazynowania energii elektrycznej lub wodoru;
 - c) powiązanego wyposażenia technicznego;
 - d) powiązanych budowli;
 - e) powiązanych przystosowań gruntów lub dróg;
 - f) uzyskiwania odpowiednich zezwoleń.
178. Jeżeli projekt obejmuje wytwarzanie energii elektrycznej ze źródeł odnawialnych lub wodoru odnawialnego na miejscu lub magazynowanie na miejscu energii elektrycznej ze źródeł odnawialnych lub wodoru odnawialnego, koszty kwalifikowalne mogą obejmować koszt inwestycji w jednostki wytwórcze energii elektrycznej ze źródeł odnawialnych lub wodoru odnawialnego na miejscu lub inwestycji w instalacje magazynowania energii elektrycznej ze źródeł odnawialnych lub wodoru odnawialnego na miejscu.
179. Pomoc należy przyznać po zakończeniu procedury przetargowej zgodnej z zasadami konkurencji, przeprowadzonej zgodnie z kryteriami określonymi w pkt 48 i 49. Konstrukcja procedury przetargowej zgodnej z zasadami konkurencji musi zapewniać wystarczające zachęty, aby wnioskodawcy składali oferty na projekty dotyczące infrastruktury służącej do ładowania lub tankowania paliwa, dostarczającej wyłącznie

energię elektryczną ze źródeł odnawialnych lub wodór odnawialny. Stosowanie kryteriów przyznawania pomocy nie może prowadzić do tego, by projekty dotyczące infrastruktury służącej do ładowania lub tankowania paliwa, dostarczającej wyłącznie energię elektryczną ze źródeł odnawialnych lub wodór odnawialny, znalazły się w niekorzystnej sytuacji w porównaniu z projektami dotyczącymi infrastruktury służącej do ładowania lub tankowania paliwa, dostarczającej również energię elektryczną lub wodór z paliw kopalnych.

180. Na zasadzie odstępstwa od pkt 179 pomoc może być przyznawana w oparciu o metody inne niż procedura przetargowa zgodna z zasadami konkurencji w następujących przypadkach:

- a) gdy spodziewana liczba oferentów nie jest wystarczająca dla zapewnienia efektywnej konkurencji lub uniknięcia przetargów strategicznych; lub
- b) gdy niemożliwe jest zorganizowanie procedury przetargowej zgodnej z zasadami konkurencji opisanej w pkt 48 i 49.

181. W przypadkach wymienionych w pkt 180 kwota pomocy może zostać ustalona na podstawie analizy luk w finansowaniu, jak określono w pkt 47, 50 i 51. Państwo członkowskie musi prowadzić monitorowanie *ex post* w celu weryfikacji założeń dotyczących poziomu wymaganej pomocy oraz ustanowić mechanizm wycofania, jak określono w pkt 53.

182. Alternatywnie do pkt 181 podstawowa intensywność pomocy nie może przekraczać 30 % kosztów kwalifikowalnych lub 40 % kosztów kwalifikowalnych, w przypadku gdy infrastruktura służąca do ładowania lub tankowania paliwa dostarcza wyłącznie odpowiednio energię elektryczną ze źródeł odnawialnych lub wodór ze źródeł odnawialnych. Tę intensywność pomocy można zwiększyć o 10 punktów procentowych w przypadku średnich przedsiębiorstw lub o 20 punktów procentowych w przypadku małych przedsiębiorstw. Intensywność pomocy można zwiększyć o 15 punktów procentowych w przypadku inwestycji mających miejsce na obszarach objętych pomocą, spełniających warunki art. 107 ust. 3 lit. a) Traktatu lub o 5 punktów procentowych w przypadku inwestycji mających miejsce na obszarach objętych pomocą, spełniających warunki art. 107 ust. 3 lit. c) Traktatu.

4.3.2.4 Unikanie nadmiernego negatywnego wpływu na konkurencję i handel oraz bilansowanie

183. Oprócz wymagań przedstawionych w sekcji 3.2.2 zastosowanie mają wymagania określone w pkt 184–189.

184. Pomoc na rozwój lub modernizację infrastruktury służącej do tankowania paliwa może powodować nadmiernie zakłócenie konkurencji, jeżeli prowadzi do przeniesienia inwestycji na bardziej ekologiczne rozwiązania alternatywne, które są już dostępne na rynku, lub jeżeli blokuje niektóre technologie, utrudniając rozwój rynku na szerszą skalę pod kątem bardziej ekologicznych rozwiązań i ich stosowania. W związku z tym Komisja uważa, że w tych przypadkach jest mało prawdopodobne, aby negatywne dla konkurencji skutki pomocy na rozwój lub modernizację infrastruktury służącej do

tankowania paliwa, dostarczającej paliwa oparte na gazie ziemnym, takie jak CNG i LNG, zostały zrównoważone.

185. Pomoc na rozwój lub modernizację infrastruktury służącej do tankowania CNG i LNG można uznać za niepowodującą długoterminowych efektów blokady technologicznej i niepowodującą przenoszenia inwestycji na bardziej ekologiczne technologie, jeżeli w momencie zgłoszenia Komisji przez państwo członkowskie planów wdrożenia środka pomocy lub po jego wdrożeniu państwo członkowskie wykaże, że bardziej ekologiczne rozwiązania alternatywne nie są łatwo dostępne na rynku i nie należy się spodziewać, aby były one dostępne w perspektywie krótkoterminowej⁷⁵. Pomoc na rozwój lub modernizację infrastruktury służącej do tankowania CNG i LNG można również uznać za niepowodującą długoterminowych efektów blokady technologicznej, w przypadku gdy państwo członkowskie zobowiązuje się do zapewnienia, aby CNG i LNG mieszano z biogazem lub odnawialnymi gazowymi paliwami transportowymi pochodzenia innego niż biologiczne (minimum 20 %).
186. Alternatywy dla paliw kopalnych są już dostępne na rynku do użytkowania w sektorach transportu drogowego, śródlądowego, morskiego i przybrzeżnego transportu wodnego oraz transportu kolejowego. W związku z tym uznaje się, że pomoc na rozwój lub modernizację infrastruktury służącej do tankowania, dostarczającej paliwa kopalne, takie jak wodór z paliw kopalnych, nie przynosi takich samych pozytywnych skutków jak pomoc na rozwój infrastruktury służącej do tankowania paliwa, dostarczającej paliwa niekopalne. Po pierwsze, poprawę w zakresie redukcji emisji CO₂ osiągniętą w sektorze transportu prawdopodobnie równoważy dalsza emisja dwutlenku węgla związana z produkcją i wykorzystywaniem paliw kopalnych. Po drugie, w przypadku braku zobowiązania ze strony państwa członkowskiego, że infrastruktura służąca do tankowania paliwa będzie dostarczała wodór odnawialny lub co najmniej niskoemisyjny, przyznanie pomocy na rozwój infrastruktury służącej do tankowania wodoru może wiązać się z ryzykiem powstania efektu blokady technologicznej w stosunku do produkcji wodoru z paliw kopalnych, a tym samym przenoszenia inwestycji na bardziej ekologiczne rozwiązania alternatywne poprzez zmniejszenie popytu na procesy produkcyjne nieoparte na paliwach kopalnych. Takie działanie zniechęcałoby również do dalszego rozwoju rynku ekologicznie czystych, wytrzymujących próbę czasu technologii nieopartych na paliwach kopalnych, przyczyniających się do mobilności bezemisyjnej, oraz produkcji paliw niekopalnych i energii ze źródeł niekopalnych. W związku z tym Komisja uważa, że zasadniczo mało prawdopodobne jest, aby negatywne dla konkurencji skutki pomocy na rozwój lub modernizację infrastruktury służącej do tankowania paliwa, dostarczającej paliwa kopalne, takie jak wodór z paliw kopalnych, zostały zrównoważone.
187. Wobec braku odpowiednich zabezpieczeń pomoc może prowadzić do tworzenia lub wzmocnienia władzy rynkowej, co może się wiązać z niedopuszczaniem lub ograniczaniem efektywnej konkurencji na rynkach powstających lub rozwijających się. Państwo członkowskie musi zatem zapewnić, aby konstrukcja środka pomocy uwzględniała odpowiednie zabezpieczenia przeciwdziałające temu ryzyku.

⁷⁵ W celu dokonania takiej oceny Komisja przeważnie weźmie pod uwagę okres czterech lat od zgłoszenia lub wdrożenia środka pomocy. Ocena Komisji oparta będzie na niezależnych badaniach rynku przekazanych przez państwo członkowskie lub na innych odpowiednich dowodach.

Zabezpieczenia takie mogą obejmować na przykład ustalenie maksymalnego odsetka budżetu przeznaczonego na dany środek, który może być przyznany na jedno przedsiębiorstwo.

188. Przyznawanie wszelkich koncesji lub powierzanie w inny sposób osobie trzeciej eksploatacji infrastruktury służącej do ładowania lub tankowania paliwa musi odbywać się zgodnie z zasadami konkurencji, przejrzystości i niedyskryminacji z należyтым uwzględnieniem, w stosownych przypadkach, unijnych przepisów dotyczących zamówień publicznych.
189. Jeżeli pomoc przyznawana jest na rozwój lub modernizację infrastruktury służącej do ładowania lub tankowania paliwa dostępnej dla osób trzecich, w tym ogólnodostępnej infrastruktury służącej do ładowania lub tankowania paliwa, ta ostatnia musi być dostępna dla ogółu i zapewniać użytkownikom niedyskryminacyjny dostęp, w tym, w stosownych przypadkach, w odniesieniu do taryf, metod uwierzytelniania i płatności oraz pozostałych warunków użytkowania. Ponadto państwo członkowskie powinno zapewnić, aby opłaty pobierane od użytkowników będących osobami trzecimi za korzystanie z infrastruktury służącej do ładowania lub tankowania paliwa odpowiadały cenie rynkowej.

4.4 Pomoc na efektywną gospodarkę zasobami i wspieranie przejścia na gospodarkę o obiegu zamkniętym

4.4.1 Uzasadnienie pomocy

190. Plan działania UE dotyczący gospodarki o obiegu zamkniętym⁷⁶ stanowi zorientowany na przyszłość program mający na celu przyspieszenie przejścia Unii na gospodarkę o obiegu zamkniętym w ramach zmiany transformacyjnej propagowanej w komunikacie dotyczącym Zielonego Ładu. Plan działania UE dotyczący gospodarki o obiegu zamkniętym propaguje procesy gospodarki o obiegu zamkniętym, zachęca do zrównoważonej konsumpcji i produkcji oraz ma na celu zapewnienie zapobiegania powstawaniu odpadów oraz możliwie jak najdłuższego czasu utrzymywania zasobów w gospodarce Unii. Cele te stanowią również warunek wstępny do osiągnięcia unijnego celu neutralności klimatycznej do 2050 r., a także czystszej i bardziej zrównoważonej gospodarki.
191. W kontekście przeglądu wytycznych dotyczących pomocy państwa w obszarze ochrony środowiska i energii w planie działania UE dotyczącym gospodarki o obiegu zamkniętym w sposób szczególny podkreślono potrzebę odzwierciedlenia celów związanych z gospodarką o obiegu zamkniętym. W tym względzie wsparcie finansowe w formie pomocy państwa w połączeniu z szerokimi, jasnymi i spójnymi przepisami może odegrać kluczową rolę we wspieraniu obiegu zamkniętego w procesach produkcji w ramach szerszej transformacji przemysłu Unii w kierunku neutralności klimatycznej i konkurencyjności w perspektywie długoterminowej. Może także mieć ogromne znaczenie, jeżeli chodzi o pomoc w utworzeniu dobrze funkcjonującego unijnego rynku

⁷⁶ Komunikat Komisji – Nowy plan działania UE dotyczący gospodarki o obiegu zamkniętym na rzecz czystszej i bardziej konkurencyjnej Europy, COM/2020/98 final

surowców wtórnych, co ograniczy presję na zasoby naturalne i przyczyni się do zrównoważonego wzrostu i tworzenia miejsc pracy.

4.4.2 Zakres oraz wspierana działalność

192. Pomoc w ramach tej sekcji można przyznawać na:

- a) inwestycje poprawiające efektywną gospodarkę zasobami dzięki co najmniej jednemu z poniższych elementów:
 - (i) ograniczeniu ilości zasobów netto zużywanych do produkcji tej samej ilości produktu⁷⁷;
 - (ii) zastąpieniu pierwotnych surowców lub substratów surowcami wtórnymi lub substratami (ponownie użytymi lub pochodzącymi z recyklingu);
- b) inwestycje na potrzeby ograniczenia, zapobiegania powstawaniu, przygotowania do ponownego użycia, przygotowania do recyklingu i recyklingu odpadów⁷⁸ generowanych przez beneficjenta lub inwestycje na potrzeby przygotowania do ponownego użycia, przygotowania do recyklingu i recyklingu odpadów generowanych przez osoby trzecie, które zostałyby w innym przypadku unieszkodliwione lub przetworzone zgodnie ze sposobem przetwarzania, który znajduje się niżej w hierarchii postępowania z odpadami⁷⁹, lub w mniej zasobooszczędny sposób⁸⁰, lub prowadziłby do niższej jakości recyklingu;
- c) inwestycje na potrzeby przygotowania do ponownego użycia, przygotowania do recyklingu i recyklingu innych produktów, materiałów lub substancji⁸¹ generowanych przez beneficjenta lub przez osoby trzecie, które zostałyby w innym przypadku niewykorzystane, unieszkodliwione lub odzyskane w mniej zasobooszczędny sposób⁸², lub prowadziłyby do niższej jakości recyklingu;

⁷⁷ Zużyte zasoby mogą obejmować wszystkie wykorzystane zasoby materialne z wyjątkiem energii. Stopień ograniczenia można ustalić w drodze pomiaru lub oszacowania zużycia przed zastosowaniem środka pomocy i po jego zastosowaniu przy uwzględnieniu wszelkich korekt dotyczących warunków zewnętrznych, które mogą mieć wpływ na zużycie zasobów.

⁷⁸ Zob. definicje ponownego użycia, przygotowania do ponownego użycia, recyklingu i odpadów zawarte w pkt 18 ppkt 54), 57), 66) i 79).

⁷⁹ Hierarchia postępowania z odpadami obejmuje: a) zapobieganie, b) przygotowanie do ponownego użycia, c) recykling, d) inne metody odzysku, np. odzysk energii, oraz e) unieszkodliwianie. Zob. art. 4 ust. 1 dyrektywy 2008/98/WE.

⁸⁰ Uwzględniając inwestycje poprawiające efektywną gospodarkę zasobami opisane w pkt 192 lit. a) ppkt (i) i (ii).

⁸¹ Inne produkty, materiały lub substancje mogą obejmować produkty uboczne (o których mowa w art. 5 dyrektywy 2008/98/WE), pozostałości z produkcji rolnej i leśnictwa, ścieki, wody opadowe i wody ze spływu powierzchniowego, minerały, substancje biogenne, gazy reszkowe pochodzące z procesów produkcji, nadmiarowe produkty, części i materiały itp. Nadmiarowe produkty, części i materiały to produkty, części lub materiały, które są już niepotrzebne lub nieprzydatne dla ich posiadacza, lecz nadają się do ponownego użycia.

⁸² Zob. przypis 95.

- d) inwestycje na potrzeby selektywnej zbiórki⁸³ i sortowania odpadów lub innych produktów, materiałów lub substancji w celu przygotowania do ponownego użycia lub recyklingu.
193. Na określonych warunkach pomoc na pokrycie kosztów operacyjnych może zostać przyznana na selektywną zbiórkę i sortowanie odpadów w odniesieniu do określonych strumieni odpadów lub rodzajów odpadów (zob. pkt 216).
194. Pomoc związana z odzyskiem ciepła odpadowego z procesów produkcji lub pomoc związana z CCU będzie oceniana zgodnie z warunkami mającymi zastosowanie do pomocy na redukcję emisji gazów cieplarnianych, określonymi w sekcji 4.1.
195. Niniejsza sekcja nie ma zastosowania do środków, o których mowa w pkt 192 lit. a)–d), które są wspierane za pośrednictwem rekompensat z tytułu usług świadczonych w ogólnym interesie gospodarczym.

4.4.3 *Efekt zachęty*

196. Oprócz wymagań przedstawionych w sekcji 3.1.2 zastosowanie mają wymagania określone w pkt 197–201.
197. Państwo członkowskie musi przedstawić wiarygodny scenariusz alternatywny. Co do zasady scenariusz alternatywny odpowiada inwestycji o takim samym potencjale, okresie eksploatacji oraz, w stosownych przypadkach, innych istotnych parametrach technicznych jak inwestycja przyjazna środowisku.
198. Scenariusz alternatywny może również polegać na utrzymaniu istniejących instalacji lub sprzętu w eksploatacji przez okres odpowiadający okresowi eksploatacji inwestycji przyjaznej dla środowiska. W takim przypadku należy uwzględnić zdyskontowane koszty konserwacji, napraw i modernizacji poniesione w tym okresie.
199. W niektórych przypadkach scenariusz alternatywny może polegać na późniejszej wymianie instalacji lub sprzętu, w którym to przypadku należy uwzględnić ich zdyskontowaną wartość i zrównoważyć różnicę w odpowiednim ekonomicznym okresie użytkowania instalacji lub sprzętu.
200. W przypadku sprzętu będącego przedmiotem umów leasingowych zdyskontowaną wartość leasingu sprzętu przyjaznego dla środowiska należy porównać ze zdyskontowaną wartością leasingu sprzętu mniej przyjaznego dla środowiska, który byłby używany w przypadku braku pomocy.
201. W nielicznych przypadkach inwestycje przyjazne dla środowiska mogą obejmować instalacje lub sprzęt stanowiące dodatek do już istniejącej inwestycji. W takim przypadku na koszty kwalifikowalne powinny składać się całkowite koszty inwestycji.

⁸³ Zob. definicję „selektywnej zbiórki” w art. 3 ust. 11 dyrektywy 2008/98/WE.

4.4.4 Zminimalizowanie zakłóceń konkurencji i wymiany handlowej

4.4.4.1 Konieczność pomocy

202. Oprócz wymagań przedstawionych w sekcji 3.2.1.1 zastosowanie mają wymagania określone w pkt 203–205.
203. Pomoc można uznać za konieczną jedynie w sytuacji, gdy odpady lub inne substancje lub materiały, które zostałyby w innym przypadku unieszkodliwione, zostałyby przetworzone zgodnie ze sposobem przetwarzania, który jest usytuowany niżej w hierarchii postępowania z odpadami, lub w mniej zasobooszczędny sposób, lub nie zostałyby w innym przypadku wykorzystane.
204. Inwestycja objęta pomocą nie może odpowiadać opłacalnej ekonomicznie praktyce. W związku z tym proces lub procesy, w ramach których odpady lub inne produkty, materiały lub substancje przygotowuje się do ponownego użycia lub recyklingu bądź poddaje recyklingowi, nie mogą odpowiadać opłacalnej ekonomicznie praktyce lub ustalonej praktyce handlowej. W stosownych przypadkach należy to zweryfikować z perspektywy praktyk powszechnie stosowanych w całej Unii i w różnych technologiach⁸⁴.
205. W przypadku pomocy na selektywną zbiórkę i sortowanie odpadów lub innych produktów, materiałów lub substancji państwo członkowskie musi wykazać, że taka selektywna zbiórka i sortowanie są w danym państwie członkowskim słabo rozwinięte. Jeżeli przyznawana jest pomoc na pokrycie kosztów operacyjnych, państwo członkowskie musi wykazać, że taka pomoc jest wymagana w okresie przejściowym w celu ułatwienia przejścia na gospodarkę o obiegu zamkniętym, w tym m.in. przygotowania do ponownego użycia, przygotowania do recyklingu lub recyklingu. Państwo członkowskie musi wziąć pod uwagę wszelkie zobowiązania wynikające z systemu rozszerzonej odpowiedzialności producenta.

4.4.4.2 Adekwatność

206. Oprócz wymagań przedstawionych w sekcji 3.2.1.2 zastosowanie mają wymagania określone w pkt 207.
207. Zgodnie z zasadą „zanieczyszczający płaci”⁸⁵ przedsiębiorstwa wytwarzające odpady nie powinny być zwalniane z kosztów ich przetwarzania. Pomoc nie powinna zatem zwalniać przedsiębiorstw wytwarzających odpady z jakichkolwiek kosztów lub obowiązków związanych z przetwarzaniem odpadów, za które ponoszą odpowiedzialność na podstawie prawa unijnego lub krajowego, w tym na podstawie systemów rozszerzonej odpowiedzialności producenta. Ponadto pomoc nie powinna zwalniać przedsiębiorstw z kosztów, które należy uznać za zwykłe koszty ponoszone przez przedsiębiorstwo.

⁸⁴ Z technologicznego punktu widzenia należało by na przykład sprawdzić, czy planowana inwestycja doprowadzi do wyższego stopnia zdolności do recyklingu lub do wyższej jakości materiału poddanego recyklingowi w porównaniu z normalną praktyką.

⁸⁵ Zob. definicja w pkt 18 ppkt 53).

4.4.4.3 Proporcjonalność

208. Koszty kwalifikowalne obejmują dodatkowe koszty inwestycji uwzględniające różnicę między kosztami inwestycji lub działania objętego pomocą i kosztami inwestycji, które poniesiono by w scenariuszu alternatywnym, tj. w przypadku jednego z poniższych:
- a) porównywalnej inwestycji opisanej w pkt 197, która prawdopodobnie mogłaby zostać zrealizowana bez pomocy i która nie osiąga tego samego poziomu efektywnej gospodarki zasobami;
 - b) przetwarzania odpadów zgodnie ze sposobem przetwarzania, który znajduje się niżej w hierarchii postępowania z odpadami, lub w mniej zasobooszczędnym sposób;
 - c) tradycyjnego procesu produkcji odnoszącego się do pierwotnego surowca lub produktu, jeżeli produkt ponownie użyty lub poddany recyklingowi (wtórny) jest zastępowalny pod względem technicznym i ekonomicznym przez surowiec pierwotny lub produkt podstawowy; lub
 - d) dowolnego innego scenariusza alternatywnego opartego na należyście uzasadnionych założeniach.
209. W przypadku gdy produkt, substancja lub materiał stanowiłyby odpady, o ile nie zostałyby ponownie użyte, i nie istnieje prawny wymóg, aby dany produkt, daną substancję lub dany materiał unieszkodliwiono lub przetworzono w inny sposób, koszty kwalifikowalne mogą odpowiadać inwestycjom niezbędnym do odzyskania danego produktu, danej substancji lub danego materiału.
210. Podstawowa intensywność pomocy nie może przekraczać 40 % kosztów kwalifikowalnych.
211. Intensywność pomocy można zwiększyć o 10 punktów procentowych w przypadku średnich przedsiębiorstw lub o 20 punktów procentowych w przypadku małych przedsiębiorstw.
212. Intensywność pomocy można zwiększyć o 15 punktów procentowych w przypadku inwestycji mających miejsce na obszarach objętych pomocą, spełniających warunki art. 107 ust. 3 lit. a) Traktatu lub o 5 punktów procentowych w przypadku inwestycji mających miejsce na obszarach objętych pomocą, spełniających warunki art. 107 ust. 3 lit. c) Traktatu.
213. W przypadku działań w zakresie ekoinnowacji intensywność pomocy można zwiększyć o 10 punktów procentowych pod warunkiem łącznego spełnienia następujących warunków:

- a) działania w zakresie ekoinnowacji muszą mieć element nowości lub istotnego udoskonalenia w stosunku do stanu techniki w danym sektorze w Unii⁸⁶;
 - b) oczekiwane korzyści dla środowiska muszą być znacznie większe niż poprawa wynikająca z ogólnego rozwoju stanu techniki w porównywalnych obszarach działalności⁸⁷;
 - c) innowacyjny charakter tego działania związany jest z określonym stopniem ryzyka pod względem technologicznym, rynkowym lub finansowym, wyższym niż ryzyko powszechnie wiążanego z porównywalnymi działaniami nieinnowacyjnymi⁸⁸.
214. Na zasadzie odstępstwa od pkt 210–213 państwo członkowskie może również wykazać w oparciu o analizę luk w finansowaniu, jak określono w pkt 47, 50 i 51, że wymagana jest wyższa intensywność pomocy. W takim przypadku państwo członkowskie musi prowadzić monitorowanie *ex post* w celu weryfikacji założeń dotyczących poziomu wymaganej pomocy oraz ustanowić mechanizm wycofania, jak określono w pkt 53. Kwota pomocy nie może przekraczać luki w finansowaniu, jak określono w pkt 50 i 51.
215. Jeżeli pomoc zostaje przyznana po zakończeniu procedury przetargowej zgodnej z zasadami konkurencji, przeprowadzonej zgodnie z kryteriami określonymi w pkt 48 i 49, kwotę pomocy uznaje się za proporcjonalną.
216. Pomoc może także obejmować koszty operacyjne, jeżeli ma związek z selektywną zbiórką oraz sortowaniem odpadów lub innych produktów, materiałów lub substancji w zakresie konkretnych strumieni lub rodzajów odpadów w celu przygotowania do ponownego użycia lub recyklingu, w którym to przypadku muszą być spełnione następujące warunki:
- a) pomoc należy przyznać po zakończeniu procedury przetargowej zgodnej z zasadami konkurencji, przeprowadzonej zgodnie z kryteriami określonymi w pkt 48 i 49, która musi być otwarta na niedyskryminacyjnych zasadach dla wszystkich operatorów świadczących usługi selektywnego zbierania i sortowania odpadów;

⁸⁶ Państwa członkowskie mogą wykazać walor nowości przykładowo na podstawie szczegółowego opisu danej innowacji i warunków rynkowych jej wprowadzenia lub rozpropagowania, porównując ją z najnowszymi procesami lub technikami organizacji zasadniczo stosowanymi przez inne przedsiębiorstwa tego samego sektora.

⁸⁷ Jeżeli jest możliwość posłużenia się parametrami ilościowymi do porównania działań w zakresie ekoinnowacji z działaniami standardowymi, nieinnowacyjnymi, określenie „znacznie większe” oznacza, że minimalne ulepszenie oczekiwane od działań ekoinnowacyjnych w zakresie ograniczenia zagrożeń dla środowiska lub zanieczyszczeń bądź też poprawy pod względem efektywności energetycznej lub efektywności wykorzystania zasobów powinno być co najmniej dwukrotnie większe niż minimalne ulepszenie oczekiwane od ogólnego rozwoju porównywalnych działań nieinnowacyjnych. W przypadku gdy proponowane podejście nie będzie w danym wypadku właściwe lub też nie będzie możliwe porównanie ilościowe, wniosek o przyznanie pomocy państwa powinien zawierać szczegółowy opis metody przyjętej do oceny tego kryterium, zapewniając standard porównywalny ze standardem oferowanym przez proponowaną metodę.

⁸⁸ Państwo członkowskie może wykazać takie ryzyko przykładowo w odniesieniu do: kosztów projektu w stosunku do obrotów przedsiębiorstwa, czasu niezbędnego do opracowania projektu, oczekiwanych zysków z działania w zakresie ekoinnowacji w stosunku do kosztów projektu oraz prawdopodobieństwa niepowodzenia projektu.

- b) w przypadku dużej niepewności co do przyszłych zmian kosztów operacyjnych w trakcie trwania środka procedura przetargowa może obejmować zasady, które ograniczają rekompensatę w pewnych dokładnie określonych okolicznościach, pod warunkiem że te zasady i okoliczności określono *ex ante* w przejrzysty sposób;
- c) wszelką pomoc inwestycyjną przyznaną na potrzeby instalacji wykorzystywanej do selektywnej zbiórki i sortowania odpadów w odniesieniu do określonych strumieni odpadów lub rodzajów odpadów należy odjąć od pomocy operacyjnej przyznanej na potrzeby tej samej instalacji, gdy obie formy pomocy służą pokryciu tych samych kosztów kwalifikowalnych;
- d) pomoc można przyznać na okres maksymalnie pięciu lat.

4.4.5 *Unikanie nadmiernego negatywnego wpływu na konkurencję i handel*

- 217. Oprócz wymagań przedstawionych w sekcji 3.2.2 zastosowanie mają wymagania określone w pkt 218–221.
- 218. Pomoc nie może zachęcać do wytwarzania odpadów.
- 219. Pomoc nie może tylko zwiększać popytu na odpady lub inne materiały i zasoby, które mają być ponownie użyte, poddane recyklingowi lub odzyskane, nie zwiększając jednocześnie zbiórki tych materiałów.
- 220. Oceniając wpływ pomocy na rynek, Komisja weźmie pod uwagę potencjalny wpływ pomocy na funkcjonowanie rynków zarówno surowców pierwotnych, jak i wtórnych związanych z danymi produktami.
- 221. W szczególności oceniając wpływ na rynek pomocy na pokrycie kosztów operacyjnych związanych z selektywną zbiórką i sortowaniem odpadów lub innych produktów, materiałów lub substancji w zakresie konkretnych strumieni lub rodzajów odpadów w kontekście przygotowania do ponownego użycia lub recyklingu, Komisja uwzględni możliwe interakcje z systemami rozszerzonej odpowiedzialności producenta w danym państwie członkowskim.

4.5 **Pomoc na zapobieganie zanieczyszczeniom innym niż powodowane przez gazy cieplarniane lub ich ograniczanie**

4.5.1 *Uzasadnienie pomocy*

- 222. Dążenie do osiągnięcia zerowego poziomu emisji zanieczyszczeń w ramach komunikatu dotyczącego Zielonego Ładu na rzecz nietoksycznego środowiska powinno zagwarantować zredukowanie do 2050 r. zanieczyszczenia do poziomu, który nie jest już szkodliwy dla ludzi i ekosystemów naturalnych oraz mieści się w granicach zanieczyszczenia, z którym planeta może sobie poradzić, tworząc w ten sposób nietoksyczne środowisko zgodnie z Agendą na rzecz zrównoważonego rozwoju 2030⁸⁹

⁸⁹ Zob. <https://sustainabledevelopment.un.org/content/documents/21252030> Agenda for Sustainable Development web.pdf

i długoterminowymi celami 8. unijnego programu działań w zakresie środowiska⁹⁰. Unia określiła szczegółowe cele w zakresie ograniczania poziomu zanieczyszczeń, takie jak czystsze powietrze⁹¹ i zerowe zanieczyszczenie jednolitych części wód⁹², mniejszy hałas, ograniczenie zanieczyszczenia tworzywami sztucznymi i mikrodrobinami plastiku oraz odpadami⁹³, a także wyznaczyła cele dotyczące nadmiaru składników odżywczych i nawozów, niebezpiecznych pestycydów i substancji powodujących oporność na środki przeciwdrobnoustrojowe⁹⁴.

223. Wsparcie finansowe w formie pomocy państwa może w znacznym stopniu przyczynić się do osiągnięcia celu środowiskowego, jakim jest ograniczenie form zanieczyszczeń innych niż emisja gazów cieplarnianych.

4.5.2 Zakres stosowania i wspierane działania

224. Pomoc na zapobieganie zanieczyszczeniu innemu niż emisja gazów cieplarnianych lub na jego ograniczanie można przyznać w przypadku inwestycji umożliwiających przedsiębiorstwom zastosowanie norm surowszych niż normy unijne w zakresie ochrony środowiska, podniesienie poziomu ochrony środowiska w przypadku braku norm unijnych lub spełnienie norm unijnych, które jeszcze nie obowiązują.
225. Jeżeli pomoc przyznaje się w postaci przydziałów emisji gazów cieplarnianych⁹⁵, środki pomocy należy opracować w taki sposób, aby umożliwić osiągnięcie celów środowiskowych surowszych niż te, które mają być osiągnięte na podstawie norm unijnych obowiązkowych dla odnośnych przedsiębiorstw.

⁹⁰ Wniosek – Decyzja Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie ogólnego unijnego programu działań w zakresie środowiska do 2030 r., COM/2020/652 final.

⁹¹ Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów – Program „Czyste powietrze dla Europy”, COM/2013/0918 final. W kwestii ozonu przyziemnego, cząstek stałych, tlenków azotu, niebezpiecznych metali ciężkich i szeregu innych zanieczyszczeń zob. także dyrektywa 2004/107/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 15 grudnia 2004 r. w sprawie arsenu, kadmu, rtęci, niklu i wielopierścieniowych węglowodorów aromatycznych w otaczającym powietrzu (Dz.U. L 23 z 26.1.2005, s. 3) i dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/50/WE z dnia 21 maja 2008 r. w sprawie jakości powietrza i czystsze powietrze dla Europy (Dz.U. L 152 z 11.6.2008, s. 1). Zob. również dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/2284 z dnia 14 grudnia 2016 r. w sprawie redukcji krajowych emisji niektórych rodzajów zanieczyszczeń atmosferycznych, zmiany dyrektywy 2003/35/WE oraz uchylenia dyrektywy 2001/81/WE (Dz.U. L 344 z 17.12.2016, s. 1), jeżeli chodzi o najważniejsze transgraniczne zanieczyszczenia powietrza: dwutlenków siarki, tlenków azotu, amoniaku, niemetanowych lotnych związków organicznych i cząstek stałych.

⁹² Dyrektywa 2000/60/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 października 2000 r. ustanawiająca ramy wspólnotowego działania w dziedzinie polityki wodnej (Dz.U. L 327 z 22.12.2000, s. 1) stanowi, że poza wyjątkami, wszystkie części wód powierzchniowych i podziemnych mają być w dobrym stanie chemicznym.

⁹³ Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów, Droga do zdrowej planety dla wszystkich – Plan działania UE na rzecz eliminacji zanieczyszczeń wody, powietrza i gleby, COM(2021) 400 final.

⁹⁴ Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów, Strategia „od pola do stołu” na rzecz sprawiedliwego, zdrowego i przyjaznego dla środowiska systemu żywnościowego, COM/2020/381 final.

⁹⁵ Przydziały emisji gazów cieplarnianych mogą wiązać się z pomocą państwa, zwłaszcza kiedy państwa członkowskie przyznają uprawnienia i zezwolenia poniżej ich wartości rynkowej.

226. Pomoc powinna być przeznaczana przede wszystkim na zapobieganie zanieczyszczeniu bezpośrednio związanemu z działalnością beneficjenta lub na ograniczanie tego zanieczyszczenia.
227. Pomoc nie może polegać jedynie na przenoszeniu zanieczyszczenia z jednego sektora do drugiego lub z jednego elementu środowiska na inny (np. z powietrza do wody). W przypadku gdy celem pomocy jest ograniczanie zanieczyszczenia, pomoc musi prowadzić do ogólnego zmniejszenia zanieczyszczenia.
228. Niniejsza sekcja nie ma zastosowania do środków pomocy, które są objęte zakresem sekcji 4.1. W przypadku gdy środek przyczynia się zarówno do redukcji emisji gazów cieplarnianych, jak i do zapobiegania zanieczyszczeniu innemu niż emisje gazów cieplarnianych lub jego ograniczania, zgodność środka będzie podlegała ocenie na podstawie sekcji 4.1 albo niniejszej sekcji, w zależności od tego, który z tych dwóch celów ma większe znaczenie.

4.5.3 *Efekt zachęty*

229. Oprócz wymagań przedstawionych w sekcji 3.1.2 zastosowanie mają wymagania określone w pkt 230 i 231.
230. Pomoc na inwestycje pozwalające beneficjentowi zastosowanie norm surowszych niż normy unijne wnosi wkład w osiągnięcie celu w zakresie ochrony środowiska lub energetyki. Aby nie zniechęcać państw członkowskich do wprowadzania obowiązkowych norm krajowych, które byłyby bardziej rygorystyczne niż odpowiadające im normy unijne, środki pomocy mogą mieć efekt zachęty niezależnie od tego, czy istnieją obowiązkowe normy krajowe, które są bardziej rygorystyczne niż norma unijna. Dotyczy to np. środków poprawiających jakość wody i powietrza w stopniu wykraczającym poza wymogi obowiązkowych norm unijnych. Taki pozytywny wkład występuje również w przypadku obowiązywania norm krajowych przyjętych w sytuacji braku norm unijnych.
231. Pomoc na dostosowanie się do norm unijnych przyjętych, lecz jeszcze niewprowadzonych w życie będzie uważana za mającą efekt zachęty, jeśli inwestycja zostanie zrealizowana i sfinalizowana co najmniej 18 miesięcy przed wejściem norm unijnych w życie.

4.5.4 *Zminimalizowanie zakłóceń konkurencji i wymiany handlowej*

4.5.4.1 *Konieczność pomocy*

232. Oprócz wymagań przedstawionych w sekcji 3.2.1.1 zastosowanie mają wymagania określone w pkt 233.
233. W przypadku pomocy w postaci przydziałów emisji gazów cieplarnianych⁹⁶ państwo członkowskie musi wykazać, że spełnione są łącznie następujące warunki:

⁹⁶ Przydziały emisji gazów cieplarnianych mogą wiązać się z pomocą państwa, zwłaszcza kiedy państwa członkowskie przyznają uprawnienia i zezwolenia poniżej ich wartości rynkowej.

- a) sprzedaż wszystkich uprawnień na aukcji prowadzi do znacznego wzrostu kosztów produkcji dla każdego sektora lub każdej kategorii beneficjentów indywidualnych;
- b) znacznego wzrostu kosztów produkcji nie można przerzucić na klientów bez istotnego ograniczenia sprzedaży⁹⁷.
- c) indywidualne przedsiębiorstwa w sektorze nie mają możliwości ograniczania poziomu emisji, aby cena certyfikatów była możliwa do zaakceptowania. Niemożliwe do ograniczenia zużycie można wykazać, przedstawiając poziomy emisji oparte na technice gwarantującej najlepszy wynik w Europejskim Obszarze Gospodarczym i wykorzystując ją jako punkt odniesienia. Każde przedsiębiorstwo, które osiągnie poziom punktu odniesienia, może w pełni wykorzystać uprawnienia odpowiadające wzrostowi kosztów produkcji, który wynika z systemu przydziału emisji gazów cieplarnianych z wykorzystaniem techniki gwarantującej najlepszy wynik i którego nie można przerzucić na klientów. Każde przedsiębiorstwo, którego wyniki w zakresie ochrony środowiska są słabsze, korzysta z mniejszych uprawnień, proporcjonalnych do tych wyników.

4.5.4.2 Proporcjonalność

- 234. Koszty kwalifikowalne to dodatkowe koszty inwestycji bezpośrednio związane z osiągnięciem wyższego poziomu ochrony środowiska.
- 235. Dodatkowe koszty inwestycji uwzględniają różnicę między kosztami inwestycji objętej pomocą i kosztami inwestycji, które poniesiono by w scenariuszu alternatywnym, jak opisano w pkt 197–201. Jeżeli projekt polega na wcześniejszym dostosowaniu do norm unijnych, które jeszcze nie obowiązują, scenariusz alternatywny powinien być zasadniczo taki, jak opisano w pkt 199.
- 236. Podstawowa intensywność pomocy nie może przekraczać 40 % kosztów kwalifikowalnych.
- 237. Intensywność pomocy można zwiększyć o 10 punktów procentowych w przypadku średnich przedsiębiorstw lub o 20 punktów procentowych w przypadku małych przedsiębiorstw.
- 238. Intensywność pomocy można zwiększyć o 15 punktów procentowych w przypadku inwestycji mających miejsce na obszarach objętych pomocą, spełniających warunki art. 107 ust. 3 lit. a) Traktatu lub o 5 punktów procentowych w przypadku inwestycji mających miejsce na obszarach objętych pomocą, spełniających warunki art. 107 ust. 3 lit. c) Traktatu.
- 239. W przypadku działań w zakresie ekoinnowacji intensywność pomocy można zwiększyć o 10 punktów procentowych, o ile spełnione są warunki określone w pkt 213.

⁹⁷ Analizę można przeprowadzić na podstawie oszacowań m.in. elastyczności cen produktów danego sektora, jak również szacunków dotyczących utraconej sprzedaży i jej wpływu na rentowność beneficjenta.

240. Na zasadzie odstępstwa od pkt 236–239 państwo członkowskie może również wykazać, w oparciu o analizę luk w finansowaniu, jak określono w pkt 47, 50 i 51, że wymagana jest wyższa kwota pomocy. W takim przypadku państwo członkowskie musi prowadzić monitorowanie *ex post* w celu weryfikacji założeń dotyczących poziomu wymaganej pomocy oraz ustanowić mechanizm wycofania, jak określono w pkt 53. Kwota pomocy nie może przekraczać luki w finansowaniu, jak określono w pkt 50 i 51.
241. Jeżeli pomoc przyznaje się po zakończeniu procedury przetargowej zgodnej z zasadami konkurencji, przeprowadzonej zgodnie z kryteriami określonymi w pkt 48 i 49, kwotę pomocy uznaje się za proporcjonalną.
242. W przypadku pomocy w postaci przydziałów emisji gazów cieplarnianych Komisja zweryfikuje również, czy:
- a) przydział uprawnień odbywa się w sposób przejrzysty, w oparciu o obiektywne kryteria i źródła danych o najwyższej dostępnej jakości;
 - b) całkowita ilość uprawnień lub zezwoleń przyznana każdemu przedsiębiorstwu poniżej ich wartości rynkowej nie przekracza jego przewidywanych potrzeb oszacowanych dla sytuacji nieistnienia systemu handlu uprawnieniami.

4.5.5 Unikanie nadmiernego negatywnego wpływu na konkurencję i handel

243. Oprócz wymagań przedstawionych w sekcji 3.2.2 zastosowanie mają wymagania określone w pkt 244.
244. W przypadku pomocy w postaci przydziałów emisji gazów cieplarnianych Komisja zweryfikuje również, czy:
- a) beneficjenci są wybierani w oparciu o obiektywne i przejrzyste kryteria, a pomoc jest przyznawana zasadniczo w ten sam sposób wszystkim konkurentom w tym samym sektorze, jeśli są w podobnej sytuacji faktycznej;
 - b) metoda przydziału uprawnień nie faworyzuje określonych przedsiębiorstw⁹⁸ lub określonych sektorów, chyba że jest to uzasadnione logiką ekologiczną samego systemu lub takie zasady są niezbędne dla zachowania spójności z innymi koncepcjami polityki w dziedzinie ochrony środowiska;
 - c) nowe podmioty nie otrzymują przydziałów lub uprawnień na korzystniejszych warunkach niż istniejące przedsiębiorstwa działające na tych samych rynkach;
 - d) w przypadku gdy przyznaje się większe ilości uprawnień istniejącym instalacjom w porównaniu z nowymi podmiotami, nie powoduje to nadmiernych barier dla wejścia na rynek.

⁹⁸ Na przykład nowych podmiotów lub przeciwnie – istniejących przedsiębiorstw lub instalacji.

4.6 Pomoc na remediację zanieczyszczonych terenów, odnowę siedlisk przyrodniczych i ekosystemów oraz na rozwiązania w zakresie bioróżnorodności i rozwiązania oparte na zasobach przyrody

4.6.1 Uzasadnienie pomocy

245. Celem unijnej strategii na rzecz bioróżnorodności 2030⁹⁹ jest ochrona przyrody, odwrócenie degradacji ekosystemów i skierowanie unijnej różnorodności biologicznej na ścieżkę odbudowy do 2030 r. Jako zasadnicza część komunikatu dotyczącego Zielonego Ładu strategia ta służy wyznaczeniu ambitnych celów i zobowiązań na 2030 r. z myślą o osiągnięciu zdrowych i odpornych ekosystemów.
246. Wsparcie finansowe w postaci pomocy państwa może w znacznym stopniu przyczynić się do osiągnięcia celu środowiskowego, jakim jest ochrona i przywrócenie różnorodności biologicznej i ekosystemów, na kilka sposobów, w tym dzięki zachętom do naprawy szkód na zanieczyszczonych terenach, odnowy zdegradowanych siedlisk przyrodniczych i ekosystemów lub wdrażania inwestycji mających na celu ochronę ekosystemów.
247. Celem strategii UE w zakresie przystosowania się do zmiany klimatu¹⁰⁰ jest pobudzenie inwestycji w rozwiązania oparte na zasobach przyrody służących przystosowaniu się do zmiany klimatu¹⁰¹ z uwzględnieniem tego, że ich wdrażanie na dużą skalę prowadziłoby do zwiększenia odporności na zmianę klimatu i przyczyniłoby się do osiągnięcia szeregu celów Europejskiego Zielonego Ładu.

4.6.2 Zakres stosowania i wspierane działania

248. Niniejsza sekcja obejmuje zasady zgodności dotyczące środków pomocy na remediację zanieczyszczonych terenów, odnowę siedlisk przyrodniczych i ekosystemów oraz ochronę i przywrócenie różnorodności biologicznej, a także na rozwiązania oparte na zasobach przyrody służące przystosowaniu się do zmiany klimatu.
249. Niniejsza sekcja nie ma zastosowania do:
- a) remediacji po zamknięciu elektrowni oraz zakończeniu działalności wydobywczej objętych sekcją 4.12;
 - b) środków ukierunkowanych na remediację zanieczyszczonych terenów, odnowę siedlisk przyrodniczych i ekosystemów, ochronę bądź przywrócenie różnorodności biologicznej oraz rozwiązania oparte na zasobach przyrody służące przystosowaniu się do zmiany klimatu, wspieranych za pomocą rekompensat za usługi świadczone w ogólnym interesie gospodarczym;

⁹⁹ Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów „Unijna strategia na rzecz bioróżnorodności 2030 Przywracanie przyrody do naszego życia”, COM/2020/380 final.

¹⁰⁰ Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów, Budując Europę odporną na zmianę klimatu – nowa Strategia w zakresie przystosowania się do zmiany klimatu, COM/2021/82 final.

¹⁰¹ <https://www.eea.europa.eu/publications/nature-based-solutions-in-europe/>

- c) pomocy mającej na celu naprawienie szkód spowodowanych przez klęski żywiołowe oraz przez trzęsienia ziemi, lawiny, osuwiska, powodzie, tornada, huragany, erupcje wulkaniczne i pożary naturalne¹⁰².

250. Pomoc w ramach niniejszej sekcji można przyznawać na następujące działania:

- a) remediacja szkód w środowisku, w tym pogorszenia jakości gleby lub wód powierzchniowych lub gruntowych;
- b) odnowa siedlisk przyrodniczych i ekosystemów będących w stanie zdegradowanym;
- c) inwestycje przyczyniające się do ochrony lub przywrócenia różnorodności biologicznej lub ekosystemów, jeżeli inwestycje te przyczyniają się do osiągnięcia dobrego stanu ekosystemów lub do ochrony ekosystemów, które już są w dobrym stanie;
- d) inwestycje w rozwiązania oparte na zasobach przyrody służące przystosowaniu się do zmiany klimatu.

4.6.3 *Efekt zachęty*

251. Oprócz wymagań przedstawionych w sekcji 3.1.2 zastosowanie mają wymagania określone w pkt 252–255.

252. Pomoc na remediację zanieczyszczonych terenów i na odnowę siedlisk przyrodniczych oraz ekosystemów, a także na ochronę i przywrócenie różnorodności biologicznej oraz rozwiązania oparte na zasobach przyrody służące przystosowaniu się do zmiany klimatu można uznać za mającą efekt zachęty tylko wówczas, gdy zanieczyszczający nie został zidentyfikowany lub nie może zostać pociągnięty do odpowiedzialności prawnej za finansowanie prac koniecznych do zapobieżenia degradacji i zanieczyszczeniu środowiska oraz przywrócenie go do stanu sprzed degradacji lub zanieczyszczenia zgodnie z zasadą „zanieczyszczający płaci”. Zanieczyszczający jest podmiotem, który w świetle prawa mającego zastosowanie w każdym państwie członkowskim ponosi odpowiedzialność, bez uszczerbku dla dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2004/35/UE oraz ¹⁰³innych istotnych zasad unijnych¹⁰⁴.

253. Bez uszczerbku dla zasady „zanieczyszczający płaci” pomoc dla podmiotu odpowiedzialnego zgodnie z mającymi zastosowanie przepisami unijnymi lub krajowymi może mieć efekt zachęty, jeżeli pokrywa ona dodatkowe koszty niezbędne do podniesienia zakresu lub poziomu ambicji projektu dotyczącego dekontaminacji lub odnowy ponad zobowiązania prawne wynikające z mających zastosowanie przepisów unijnych lub krajowych. Państwo członkowskie musi wykazać, że podjęto wszystkie

¹⁰² Pomoc na zrekompensowanie takich szkód jest objęta art. 50 rozporządzenia (UE) nr 651/2014.

¹⁰⁴ Zob. zawiadomienie Komisji – Wytoczne zawierające wspólne rozumienie pojęcia „szkody wyrządzonej środowisku naturalnemu” zdefiniowanej w art. 2 dyrektywy 2004/35/WE Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie odpowiedzialności za środowisko w odniesieniu do zapobiegania i zaradzania szkodom wyrządzonym środowisku naturalnemu 2021/C 118/01 (Dz.U. C 118 z 7.4.2021, s. 1).

uzasadnione działania w celu zidentyfikowania podmiotu ponoszącego odpowiedzialność. W przypadku gdy na podstawie odpowiednich przepisów nie można zidentyfikować osoby odpowiedzialnej ani zobowiązać jej do poniesienia kosztów, pomoc państwa na całość prac związanych z dekontaminacją lub odnową można uznać za mającą efekt zachęty. W przypadku zidentyfikowania osoby, która doprowadziła do skażenia lub innej szkody wyrządzonej środowisku naturalnemu, państwo członkowskie musi wykazać, że podjęto wszystkie kroki prawne, w tym czynności prawne, w celu zobowiązania zanieczyszczającego do poniesienia kosztów. Komisja może uznać, że przedsiębiorstwa nie można zmusić do poniesienia kosztów przywrócenia środowiska do stanu sprzed zanieczyszczenia, do którego doprowadziło, jeżeli przestało już ono istnieć pod względem prawnym, a żadnego innego przedsiębiorstwa nie można uznać za jego następcę prawnego¹⁰⁵, a także w przypadku gdy nie ma żadnego lub wystarczającego zabezpieczenia finansowego na pokrycie kosztów remediacji.

254. Pomoc państwa nie ma efektu zachęty, jeżeli przyznaje się ją na wdrożenie środków kompensujących w rozumieniu art. 6 ust. 4 dyrektywy Rady 92/43/EWG¹⁰⁶. Można jednak uznać, że pomoc przeznaczona na pokrycie dodatkowych kosztów niezbędnych do podniesienia zakresu lub poziomu ambicji tych środków ponad zobowiązania prawne wynikające z art. 6 ust. 4 tej dyrektywy ma efekt zachęty.
255. Ponadto pomoc na remediację zanieczyszczonych terenów oraz odnowę siedlisk przyrodniczych i ekosystemów uważa się za mającą efekt zachęty, gdy koszty remediacji lub odnowy przekraczają wzrost wartości gruntów.

4.6.4 Proporcjonalność

256. Kosztami kwalifikowalnymi są:
- a) koszty poniesione na naprawę szkód wyrządzonych środowisku naturalnemu w zakresie pogorszenia jakości gleby lub wód powierzchniowych lub gruntowych;
 - b) koszty poniesione na prace związane z odnową;
 - c) koszty poniesione na prace podjęte w celu ochrony lub przywrócenia różnorodności biologicznej;
 - d) koszty poniesione na prace związane z wdrażaniem rozwiązań opartych na zasobach przyrody, służących przystosowaniu się do zmiany klimatu.
257. Wszystkie wydatki poniesione w celu remediacji lub odnowy terenu bądź ochrony lub przywrócenia różnorodności biologicznej lub wdrożenia rozwiązań opartych na zasobach przyrody można uznać za koszty kwalifikowalne w zakresie remediacji

¹⁰⁵ Zob. decyzja Komisji C(2012) 558 final z dnia 17 października 2012 r. w sprawie SA.33496 (2011/N) – Austria – Einzelfall, Altlast, DECON Umwelttechnik GmbH, motywy 65–69 (Dz.U. C 14 z 17.1.2013, s. 1).

¹⁰⁶ Dyrektywa Rady 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory (Dz.U. L 206 z 22.7.1992, s. 7).

i odnowy zanieczyszczonych terenów bądź ochrony lub przywrócenia różnorodności biologicznej.

258. Pomoc może obejmować 100 % kosztów kwalifikowalnych pomniejszonych o wzrost wartości gruntów. Oceny wzrostu wartości gruntów wynikającego z remediacji lub odnowy musi dokonać niezależny wykwalifikowany ekspert.

4.7 Pomoc w postaci obniżek podatków lub opłat parafiskalnych

4.7.1 Pomoc w postaci obniżek podatków na ochronę środowiska lub opłat parafiskalnych

4.7.1.1 Uzasadnienie pomocy

259. Podatki na ochronę środowiska lub opłaty parafiskalne nakłada się w celu zwiększenia kosztów zachowań szkodliwych dla środowiska, zniechęcając tym samym do takich zachowań i zwiększając poziom ochrony środowiska. W zasadzie podatki na ochronę środowiska i opłaty parafiskalne powinny odzwierciedlać ogólne koszty dla społeczeństwa, a zatem wysokość podatku lub opłaty parafiskalnej płacona od jednostki emisji, innych zanieczyszczeń lub zużytych zasobów powinna być taka sama dla wszystkich przedsiębiorstw odpowiadających za zachowanie szkodliwe dla środowiska. Obniżki podatków na ochronę środowiska lub opłat parafiskalnych mogą mieć co prawda niekorzystny wpływ na osiągnięcie tego celu, podejście takie może być jednak konieczne, gdyż w przeciwnym razie beneficjenci znaleźliby się w niekorzystnej sytuacji konkurencyjnej, stawiającej pod znakiem zapytania samo wprowadzenie podatku na ochronę środowiska lub opłaty parafiskalnej.

4.7.1.2 Zakres oraz wspierana działalność

260. Korzystniejsze traktowanie niektórych przedsiębiorstw może ułatwić ogólny wysoki poziom podatków na ochronę środowiska lub opłat parafiskalnych. W ten sposób obniżki podatków na ochronę środowiska lub opłat parafiskalnych mogą przynajmniej pośrednio wносить wkład w podniesienie poziomu ochrony środowiska. Nie należy jednak podważać ogólnego celu podatków na ochronę środowiska lub opłat parafiskalnych, którym jest ograniczanie zachowań szkodliwych dla środowiska.
261. Komisja uzna, że obniżki podatków lub opłat nie podważają tego ogólnego celu i przyczyniają się przynajmniej pośrednio do podniesienia poziomu ochrony środowiska, jeśli państwo członkowskie wykaże, że spełnione są oba poniższe warunki:
- a) obniżki są precyzyjnie ukierunkowane na przedsiębiorstwa najbardziej dotknięte wyższym podatkiem;
 - b) ogólnie stosowana stawka podatku jest wyższa niż stawka, którą stosowano by w przypadku braku obniżki.
262. W tym celu Komisja oceni informacje przekazane przez państwa członkowskie. Informacje te powinny dotyczyć sektorów lub kategorii beneficjentów objętych obniżką i zawierać opis sytuacji głównych beneficjentów w każdym sektorze oraz wyjaśnienie tego, jak opodatkowanie może przyczynić się do ochrony środowiska. Sektory kwalifikujące się do obniżek należy odpowiednio opisać i przekazać listę największych

beneficjentów dla każdego sektora (uwzględniając w szczególności obroty, udział w rynku i wysokość podstawy opodatkowania).

4.7.1.3 Zminimalizowanie zakłóceń konkurencji i wymiany handlowej

4.7.1.3.1 Konieczność

263. Oprócz wymagań przedstawionych w sekcji 3.2.1.1 zastosowanie mają wymagania określone w pkt 264.
264. Komisja uzna pomoc za konieczną, jeśli spełnione są łącznie następujące warunki:
- a) beneficjenci są wybierani w oparciu o obiektywne i przejrzyste kryteria, a pomoc jest przyznawana zasadniczo w ten sam sposób wszystkim konkurentom w tym samym sektorze, jeśli są w podobnej sytuacji faktycznej;
 - b) podatek na ochronę środowiska lub opłata parafiskalna bez obniżki prowadzi do znacznego wzrostu kosztów produkcji obliczanego jako odsetek wartości dodanej brutto dla każdego sektora lub każdej kategorii indywidualnych beneficjentów;
 - c) znacznego wzrostu kosztów produkcji nie można przenieść na konsumentów bez znacznego ograniczenia sprzedaży.

4.7.1.3.2 Adekwatność

265. Oprócz wymagań przedstawionych w sekcji 3.2.1.2 zastosowanie mają wymagania określone w pkt 267–266.
266. Komisja będzie zatwierdzać programy pomocy na okres nie dłuższy niż 10 lat, a po upływie tego okresu państwo członkowskie może ponownie zgłosić środek, jeśli dokona ponownej oceny jego adekwatności.
267. Państwa członkowskie mogą przyznawać pomoc w postaci obniżki stawki podatku lub opłaty lub w formie rocznej rekompensaty w ustalonej kwocie (zwrot podatku lub opłaty) lub połączenia obydwu tych form pomocy. Zaletą podejścia polegającego na zwrocie podatku jest to, że przedsiębiorstwa pozostają pod wpływem sygnału cenowego, wysyłanego przez podatek lub opłatę na rzecz ochrony środowiska. W przypadku zastosowania zwrotu podatku kwotę zwrotu należy obliczać na podstawie danych historycznych, tj. poziomu produkcji oraz zużycia lub zanieczyszczeń odnotowanych dla danego przedsiębiorstwa w określonym roku bazowym.

4.7.1.3.3 Proporcjonalność

268. Sekcja 3.2.1.3. nie dotyczy pomocy w postaci obniżek podatków na ochronę środowiska lub opłat parafiskalnych.
269. Komisja uzna pomoc za proporcjonalną w przypadku spełnienia co najmniej jednego z poniższych warunków:
- a) beneficjenci pomocy płacą co najmniej 20 % krajowego podatku na ochronę środowiska lub opłaty parafiskalnej;

- b) obniżka podatku lub opłaty nie przekracza 100 % krajowego podatku na ochronę środowiska lub opłaty parafiskalnej i jest uzależniona od zawarcia umów pomiędzy danym państwem członkowskim a beneficjentami lub związkami beneficjentów, na podstawie których to umów beneficjenci lub związki beneficjentów zobowiązują się do osiągnięcia celów w zakresie ochrony środowiska, których wpływ jest taki sam, jak w przypadku gdyby beneficjenci lub związki beneficjentów płacili co najmniej 20 % podatku krajowego lub opłaty. Takie umowy lub zobowiązania mogą odnosić się między innymi do zmniejszenia zużycia energii, zmniejszenia emisji i innych zanieczyszczeń lub innych działań na rzecz ochrony środowiska.

270. Takie umowy muszą spełniać łącznie następujące warunki:

- a) treść umów jest negocjowana przez państwo członkowskie oraz określa cele i harmonogram ich osiągnięcia;
- b) państwo członkowskie zapewnia niezależne i regularne monitorowanie zobowiązań wynikających z umów;
- c) umowy podlegają okresowym przeglądom w świetle rozwoju technologicznego i innego i przewidziano w nich kary stosowane w przypadku niewywiązania się z zobowiązań.

4.7.2 Pomoc na ochronę środowiska w postaci obniżek podatków lub opłat parafiskalnych

4.7.2.1 Uzasadnienie pomocy

271. Państwa członkowskie mogą rozważyć możliwość podwyższenia poziomu ochrony środowiska poprzez obniżenie podatków lub opłat parafiskalnych. Jeżeli takie obniżki mają na celu zachęcenie beneficjentów do realizacji projektów lub działań skutkujących mniejszym zanieczyszczeniem lub zużyciem mniejszej ilości zasobów, Komisja oceni te środki w świetle wymogów określonych w sekcji 4.7.2.

4.7.2.2 Zakres oraz wspierana działalność

272. Niniejszą sekcję poświęcono pomocy na projekty i działania przyjazne dla środowiska, które wchodzą w zakres sekcji 4.2–4.6 i które przyjmują formę obniżek podatków lub opłat parafiskalnych.

273. Jeżeli obniżenie podatku lub opłaty prowadzi przede wszystkim do osiągnięcia celu dotyczącego obniżenia emisyjności, zastosowanie ma sekcja 4.1, a nie sekcja 4.7.2.

4.7.2.3 Efekt zachęty

274. Oprócz wymagań przedstawionych w sekcji 3.1.2 zastosowanie mają wymagania określone w pkt 275 i 276.

275. W odniesieniu do każdego kwalifikującego się projektu lub projektu referencyjnego dla danej kategorii beneficjentów państwo członkowskie musi przedstawić określenie ilościowe, jak określono w sekcji 3.2.1.3 (pkt 50), lub równoważne dane do oceny przez Komisję, dotyczące porównania rentowności projektu referencyjnego lub

działalności referencyjnej przy obniżce podatku lub opłaty parafiskalnej z rentownością w przypadku braku tej obniżki oraz wykazujące, że obniżka stanowi zachętę do realizacji projektu lub działalności przyjaznych dla środowiska.

276. Uznaje się, że pomoc dla projektów rozpoczętych przed złożeniem wniosku o przyznanie pomocy ma efekt zachęty, jeżeli spełnione są łącznie następujące warunki:
- a) środek ustanawia prawo do uzyskania pomocy zgodnie z obiektywnymi i niedyskryminacyjnymi kryteriami i bez dalszej ingerencji ze strony państwa członkowskiego;
 - b) środek został przyjęty i jest w mocy, zanim nastąpiło rozpoczęcie projektu lub działalności objętych pomocą, z wyjątkiem kolejnych programów pomocy fiskalnej, w przypadku gdy działalność była już objęta poprzednimi programami w formie korzyści podatkowych lub parafiskalnych.

4.7.2.4 Proporcjonalność

277. Sekcja 3.2.1.3 nie dotyczy pomocy na ochronę środowiska w postaci obniżek podatków lub opłat parafiskalnych.
278. Pomoc nie może przekraczać normalnej stawki lub kwoty podatku lub opłaty, które miałyby w przeciwnym razie zastosowanie.
279. Jeżeli obniżenie podatku lub opłaty parafiskalnej jest związane z kosztami inwestycji, pomoc zostanie uznana za proporcjonalną, pod warunkiem że nie przekracza intensywności pomocy i maksymalnych kwot pomocy przewidzianych w sekcjach 4.2–4.6. Wymóg ten nie ma zastosowania do obniżek podatków lub opłat parafiskalnych w przypadkach, w których w sekcjach tych wymaga się przeprowadzenia procedury przetargowej zgodnej z zasadami konkurencji.
280. W przypadku gdy obniżenie podatków lub opłat parafiskalnych powoduje zmniejszenie stałych kosztów operacyjnych, kwota pomocy nie może przekraczać różnicy między kosztami operacyjnymi rozwiązania przyjaznego dla środowiska a kosztami operacyjnymi mniej przyjaznego dla środowiska scenariusza alternatywnego. Należy również uwzględnić potencjalne oszczędności kosztów lub dodatkowe przychody wynikające z działania bardziej przyjaznego dla środowiska. W przypadku braku działania alternatywnego lub inwestycji alternatywnej pomoc nie może przekraczać różnicy między kosztami operacyjnymi a przychodami, w tym rozsądnego zysku w danym okresie, a państwo członkowskie musi ustanowić mechanizm wycofania, aby zapewnić odzyskanie nadpłaty.

4.7.2.5 Unikanie nadmiernego negatywnego wpływu na konkurencję i handel

281. Oprócz wymagań przedstawionych w sekcji 3.2.2 zastosowanie mają wymagania określone w pkt 282–283.
282. Pomoc państwa musi być przyznawana zasadniczo w ten sam sposób wszystkim kwalifikującym się przedsiębiorstwom działającym w tym samym sektorze działalności gospodarczej, które są w takiej samej lub podobnej sytuacji faktycznej w odniesieniu do celów środka pomocy.

283. Jeżeli obniżenie podatku lub opłaty parafiskalnej dotyczy projektów wchodzących w zakres sekcji 4.3.1, zastosowanie mają pkt 161–166, a jeżeli projektów wchodzących w zakres sekcji 4.3.2, zastosowanie mają pkt 184–189.

4.8 Pomoc na rzecz bezpieczeństwa dostaw energii elektrycznej

4.8.1 Uzasadnienie pomocy

284. W wyniku niedoskonałości rynku i luk w przepisach sygnały cenowe mogą nie zapewniać skutecznych zachęt inwestycyjnych, co może prowadzić na przykład do posiadania nieodpowiedniej kombinacji źródeł energii elektrycznej, nieodpowiednich zdolności, elastyczności lub lokalizacji. Ponadto znacząca transformacja sektora energii elektrycznej spowodowana zmianami technologicznymi i wyzwaniem klimatycznymi stwarza nowe wyzwania w zakresie zapewnienia bezpieczeństwa dostaw energii elektrycznej. Chociaż coraz bardziej zintegrowany rynek energii elektrycznej będzie zazwyczaj umożliwiał wymianę energii elektrycznej w całej UE, niwelując w ten sposób problemy z bezpieczeństwem dostaw na poziomie krajowym, mogą wystąpić sytuacje, w których nawet na rynkach połączonych niemożliwe będzie zagwarantowanie nieustannego bezpieczeństwa dostaw w niektórych państwach członkowskich lub regionach. W związku z tym państwa członkowskie mogą rozważyć możliwość wprowadzenia środków mających na celu zapewnienie określonych poziomów bezpieczeństwa dostaw energii elektrycznej.

4.8.2 Zakres oraz wspierana działalność

285. Niniejszą sekcję poświęcono zasadom zgodności dotyczącym środków pomocy mających na celu zwiększenie bezpieczeństwa dostaw energii elektrycznej. Obejmują one stosowanie mechanizmów zdolności wytwórczych i systemów przerywalności w celu rozwiązania problemów związanych z długo- i krótkoterminowym bezpieczeństwem dostaw, wynikających z niedoskonałości rynku uniemożliwiających przeprowadzanie wystarczających inwestycji w zdolność wytwórczą energii elektrycznej, magazynowanie lub reakcję popytu, a także rezerwy sieciowe, służące rozwiązaniu problemu niewydolności sieci przesyłowej i sieci dystrybucji energii elektrycznej.
286. Środki takie mogą również zostać opracowane z myślą o realizacji celów w zakresie ochrony środowiska, na przykład poprzez wyłączenie zdolności wytwórczych powodujących większe zanieczyszczenie lub środki służące faworyzowaniu w procesie selekcji zdolności wytwórczych bardziej korzystnych dla środowiska.

4.8.3 Pomoc musi ułatwiać rozwój działalności gospodarczej

4.8.3.1 Ułatwianie rozwoju niektórych rodzajów działalności gospodarczej

287. W swoich zgłoszeniach państwa członkowskie powinny określić rodzaje działalności gospodarczej, które będą rozwijane w wyniku udzielenia pomocy. Pomoc na zwiększenie bezpieczeństwa dostaw energii elektrycznej bezpośrednio ułatwia rozwój działalności gospodarczej związanej z wytwarzaniem energii elektrycznej, magazynowaniem i reakcją popytu, w tym nowe inwestycje oraz skuteczną modernizację i konserwację istniejących aktywów. Pomoc ta może również pośrednio

wspierać szeroki zakres działalności gospodarczej, która zależy od dostaw energii elektrycznej, w tym elektryfikację sektora ciepłowniczego i transportowego.

4.8.3.2 Efekt zachęty

288. W drodze wyjątku od pkt 25, 26 i 27, ze względu na ogólny charakter niedoskonałości rynku prowadzących do potencjalnej potrzeby wprowadzenia zachęt na rzecz dodatkowego zabezpieczenia dostaw energii elektrycznej, państwa członkowskie w celu ogólnego wykazania efektu zachęty proponowanego środka mogą oprzeć się na dowodach przedstawionych na podstawie sekcji 4.8.4.1. Ocena wymagana do wykazania, przeanalizowania i ilościowego określenia konieczności zastosowania środka na rzecz bezpieczeństwa dostaw umożliwia porównanie sytuacji w zakresie bezpieczeństwa dostaw przy zastosowaniu danego środka z sytuacją alternatywną bez zastosowania środka.
289. Zastosowanie mają zasady dotyczące efektu zachęty określone w pkt 28, 29, 30 i 31.

4.8.4 *Zminimalizowanie zakłóceń konkurencji i wymiany handlowej*

4.8.4.1 Konieczność

290. Sekcja 3.2.1.1 nie ma zastosowania do środków na rzecz bezpieczeństwa dostaw energii elektrycznej.
291. Należy odpowiednio przeanalizować i określić ilościowo charakter i przyczyny problemu dotyczącego bezpieczeństwa dostaw energii elektrycznej, a w związku z tym charakter i przyczyny potrzeby pomocy państwa na rzecz zapewnienia bezpieczeństwa dostaw energii elektrycznej, w tym również określić, kiedy i gdzie można się spodziewać wystąpienia tego problemu w odniesieniu do normy niezawodności określonej w art. 25 rozporządzenia (UE) 2019/943. Należy opisać jednostkę miary zastosowaną do określenia ilościowego oraz przedstawić metodę obliczenia, z odniesieniem do wszelkich stosownych wymogów prawodawstwa sektorowego.
292. W stosownych przypadkach identyfikacja problemu dotyczącego bezpieczeństwa dostaw energii elektrycznej powinna być spójna z najnowszą dostępną analizą przeprowadzaną przez ENTSO-E w odniesieniu do energii elektrycznej zgodnie z przepisami dotyczącymi wewnętrznego rynku energii, a w szczególności:
- a) w przypadku środków ukierunkowanych na wystarczalność zasobów – z oceną wystarczalności zasobów na poziomie europejskim, o której mowa w art. 23 rozporządzenia (UE) 2019/943;
 - b) w przypadku środków ukierunkowanych na strukturalne ograniczenie przesyłowe – ze sprawozdaniami dotyczącymi strukturalnych ograniczeń przesyłowych i innych istotnych ograniczeń fizycznych między obszarami rynkowymi oraz w obrębie tych obszarów, o których mowa w art. 14 ust. 2 rozporządzenia (UE) 2019/943.
293. W celu wykazania konieczności wprowadzenia środków na rzecz bezpieczeństwa dostaw państwa członkowskie mogą również opierać się na ocenach wystarczalności

zasobów na poziomie krajowym, w zakresie dozwolonym na mocy art. 24 rozporządzenia (UE) 2019/943.

294. Środki związane z ryzykiem wystąpienia w krótkim terminie kryzysów elektroenergetycznych należy określić w krajowym planie gotowości na wypadek zagrożeń przewidzianym w art. 11 rozporządzenia (UE) 2019/941¹⁰⁷.
295. Państwa członkowskie pragnące wprowadzić kilka środków ukierunkowanych na bezpieczeństwo dostaw energii elektrycznej muszą wyraźnie wyjaśnić, w jaki sposób środki te oddziałują na siebie nawzajem w celu spełnienia normy niezawodności (ale bez przekraczania tej normy).
296. Należy zidentyfikować luki w przepisach lub niedoskonałości rynku, które w razie braku interwencji uniemożliwią osiągnięcie wystarczającego poziomu bezpieczeństwa dostaw energii elektrycznej (oraz ochrony środowiska, jeżeli jest to istotne).
297. Należy również wskazać istniejące środki, które już są ukierunkowane na zidentyfikowane niedoskonałości rynku.
298. Państwa członkowskie muszą jasno wskazać powody, dla których nie można spodziewać się, by rynek zapewnił bezpieczeństwo dostaw energii elektrycznej w razie braku pomocy państwa, przy uwzględnieniu aktualnej i prognozowanej sytuacji rynkowej i technologicznej.
299. W swojej ocenie Komisja uwzględni następujące elementy, które powinno przedstawić państwo członkowskie:
 - a) ocena oddziaływania energii elektrycznej o zmiennej charakterystyce produkcji, w tym z sąsiednich systemów;
 - b) ocena oddziaływania zaangażowania po stronie popytu, w tym opis środków promujących zarządzanie popytem;
 - c) ocena faktycznego lub potencjalnego istnienia połączeń wzajemnych oraz dużych elementów infrastruktury sieci przesyłowej, w tym opis projektów wdrażanych i planowanych;
 - d) ocena każdego innego elementu mogącego spowodować lub pogłębić problem z bezpieczeństwem dostaw energii elektrycznej, takiego jak pułapy cen hurtowych lub inna luka w przepisach i niedoskonałość rynku. Jeżeli jest to wymagane na mocy rozporządzenia (UE) 2019/943, zanim pomoc zostanie przyznana, należy uzyskać opinię Komisji na temat planu wdrażania, o którym mowa w art. 20 ust. 3 tego rozporządzenia. Plan wdrażania i opinia zostaną uwzględnione w ocenie konieczności.

¹⁰⁷ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/941 z dnia 5 czerwca 2019 r. w sprawie gotowości na wypadek zagrożeń w sektorze energii elektrycznej (*Dz.U. L 158 z 14.6.2019, s. 1*).

4.8.4.2 Adekwatność

300. Sekcja 3.2.1.2 nie ma zastosowania do środków na rzecz bezpieczeństwa dostaw energii elektrycznej.
301. Państwa członkowskie powinny przede wszystkim rozważyć alternatywne sposoby zapewniania bezpieczeństwa dostaw energii elektrycznej, a w szczególności nadanie rynkowi energii elektrycznej bardziej efektywnej struktury, która złagodzi niedoskonałości rynku zagrażające bezpieczeństwu dostaw energii elektrycznej. Może to na przykład obejmować poprawę funkcjonowania rozliczania niezbilansowania energii elektrycznej, lepszą integrację wytwarzania z niestabilnych odnawialnych źródeł energii, zachęty na rzecz reakcji popytu i magazynowania oraz ich integrację, umożliwienie skutecznych sygnałów cenowych, usunięcie barier w handlu transgranicznym oraz ulepszenie infrastruktury, w tym połączeń wzajemnych. Pomoc może zostać uznana za adekwatną w odniesieniu do środków na rzecz bezpieczeństwa dostaw, jeżeli pomimo odpowiednich ulepszeń struktury rynku i inwestycji w aktywa sieciowe, niezależnie od tego, czy zostały one już zrealizowane czy są planowane, nadal istnieją obawy dotyczące bezpieczeństwa dostaw.

4.8.4.3 Kwalifikowalność

302. Środek pomocy powinien być dostępny dla wszystkich beneficjentów lub projektów posiadających możliwości techniczne do skutecznego przyczynienia się do zapewnienia bezpieczeństwa dostaw. Obejmuje to wytwarzanie, magazynowanie i reakcję popytu, jak również łączenie małych jednostek tych form zdolności w większe bloki.
303. Ograniczenia dotyczące udziału w środkach dotyczących bezpieczeństwa dostaw służące zagwarantowaniu, że środki te nie osłabiają ochrony środowiska, uznaje się za właściwe (zob. pkt 325 i 326).
304. Państwa członkowskie zachęca się do wprowadzenia do swoich środków dotyczących bezpieczeństwa dostaw dodatkowych kryteriów lub cech w celu wspierania szerszego wykorzystywania bardziej ekologicznych technologii (lub ograniczania udziału technologii zanieczyszczających środowisko) niezbędnych do realizacji unijnych celów w zakresie ochrony środowiska. Takie dodatkowe kryteria lub cechy muszą być obiektywne, przejrzyste i niedyskryminacyjne w odniesieniu do jasno określonych celów w zakresie ochrony środowiska oraz nie mogą prowadzić do nadmiernej rekompensaty dla beneficjentów.
305. Jeżeli jest to technicznie wykonalne, środki dotyczące bezpieczeństwa dostaw energii elektrycznej muszą być otwarte dla bezpośredniego transgranicznego udziału dostawców zdolności wytwórczych znajdujących się w innym państwie członkowskim. Państwa członkowskie muszą zapewnić, aby zagraniczne zdolności wytwórcze, które są w stanie zapewnić równorzędne parametry techniczne w porównaniu z krajowymi zdolnościami wytwórczymi, miały możliwość udziału w tym samym procesie konkurencyjnym co krajowe zdolności wytwórcze. Państwa członkowskie mogą wymagać, aby zagraniczna zdolność wytwórcza znajdowała się w państwie członkowskim, którego sieć posiada bezpośrednie połączenie z państwem członkowskim stosującym środek. Należy również zachować zgodność z odpowiednimi przepisami określonymi w art. 26 rozporządzenia (UE) 2019/943.

4.8.4.4 Konsultacje publiczne

306. Przed zgłoszeniem pomocy, o ile nie zachodzą należycie uzasadnione wyjątkowe okoliczności, państwa członkowskie muszą przeprowadzić konsultacje publiczne w sprawie środków, które należy zgłosić na podstawie niniejszej sekcji. Obowiązek przeprowadzenia konsultacji nie ma zastosowania w odniesieniu do zmian już zatwierdzonych środków, które to zmiany nie powodują zmiany ich zakresu ani kwalifikowalności, oraz przypadków, o których mowa w pkt 307. Aby ustalić, czy dany środek jest uzasadniony, mając na uwadze kryteria określone w niniejszych wytycznych, konieczne jest przeprowadzenie następujących konsultacji publicznych:

- a) w przypadku środków, w odniesieniu do których szacunkowa średnia roczna kwota pomocy, która ma zostać przyznana, wynosi ≥ 100 mln EUR rocznie, konsultacji publicznych trwających co najmniej 8 tygodni, obejmujących:
 - (i) kwalifikowalność;
 - (ii) proponowane zastosowanie i zakres procedur przetargowych zgodnych z zasadami konkurencji oraz wszelkie proponowane wyjątki;
 - (iii) główne parametry procesu przydziału pomocy¹⁰⁸, w tym umożliwienie konkurencji między różnymi rodzajami beneficjentów¹⁰⁹;
 - (iv) jeżeli nie stosuje się procedury przetargowej zgodnej z zasadami konkurencji, założenia i dane wykorzystane do określenia ilościowego użytego do wykazania proporcjonalności pomocy, w tym koszty, przychody, założenia operacyjne i okres eksploatacji oraz WACC; oraz
 - (v) w przypadku gdy można wspierać nowe inwestycje w wytwarzanie energii z wykorzystaniem gazu ziemnego, proponowane zabezpieczenia zapewniające zgodność z unijnymi celami klimatycznymi;
- b) w przypadku środków, w odniesieniu do których szacunkowa średnia roczna kwota przyznanej pomocy wynosi < 100 mln EUR rocznie, konsultacji publicznych trwających co najmniej 4 tygodnie, obejmujących:
 - (i) kwalifikowalność;
 - (ii) proponowane zastosowanie i zakres procedur przetargowych zgodnych z zasadami konkurencji oraz wszelkie proponowane wyjątki; oraz
 - (iii) w przypadku gdy można wspierać nowe inwestycje w wytwarzanie energii z wykorzystaniem gazu ziemnego, proponowane zabezpieczenia zapewniające zgodność z unijnymi celami klimatycznymi.

¹⁰⁸ Na przykład czas pomiędzy procedurą zgodną z zasadami konkurencji a okresem dostawy, zasady składania ofert, zasady ustalania cen.

¹⁰⁹ Na przykład, jeśli istnieją różne okresy obowiązywania umów, różne metodologie obliczania ilości kwalifikującej się mocy/produkcji pochodzącej z różnych technologii, różnych metodologii obliczania lub wypłacania dotacji.

307. Konsultacje publiczne nie są wymagane w przypadku środków objętych zakresem pkt 306 lit. b), jeżeli stosowane są procedury przetargowe zgodne z zasadami konkurencji, a środek nie służy wsparciu inwestycji w produkcję energii opartej na paliwach kopalnych.
308. Kwestionariusze konsultacyjne muszą być publikowane na publicznie dostępnej stronie internetowej. Państwa członkowskie muszą opublikować odpowiedź na konsultacje, w której podsumują otrzymane odpowiedzi i ustosunkują się do nich. Powinna ona obejmować wyjaśnienie, w jaki sposób zminimalizowano ewentualne skutki dla konkurencji poprzez określenie zakresu/kwalifikowalności proponowanego środka. W ramach zgłoszenia środków pomocy na podstawie niniejszej sekcji państwa członkowskie muszą podać link do swoich odpowiedzi uzyskanych w wyniku konsultacji.
309. W wyjątkowych i należycie uzasadnionych przypadkach Komisja może rozważyć alternatywne metody konsultacji, pod warunkiem że poglądy zainteresowanych stron zostaną uwzględnione w (dalszym) wdrażaniu pomocy. W takich przypadkach może okazać się konieczne połączenie konsultacji z działaniami naprawczymi w celu zminimalizowania ewentualnego zakłócającego wpływu tego środka.

4.8.4.5 Proporcjonalność

310. Oprócz zasad omówionych w pkt 48, 49 i 50 zastosowanie mają zasady określone w pkt 311, 312, 313 i 314.
311. Czas od momentu przyznania pomocy do upływu terminu, w którym projekty muszą zostać zrealizowane, powinien umożliwić efektywną konkurencję między poszczególnymi kwalifikującymi się projektami.
312. Wyjątki od wymogu przydzielania pomocy i określania poziomu pomocy w drodze procedury przetargowej zgodnej z zasadami konkurencji mogą być uzasadnione tylko wtedy, gdy przedstawiono dowody, w tym dowody zgromadzone podczas konsultacji publicznych, wskazujące, że potencjalne zainteresowanie taką procedurą przetargową prawdopodobnie będzie niewystarczające do zapewnienia konkurencji.
313. W przypadku przyznawania pomocy indywidualnej bez procedury przetargowej zgodnej z zasadami konkurencji państwa członkowskie muszą uzasadnić proponowane poziomy pomocy w oparciu o indywidualne biznesplany dla konkretnego projektu, który ma być objęty pomocą, w tym wszystkie elementy wymienione w pkt 50 i 51.
314. Państwa członkowskie mogą również korzystać z konkurencyjnych świadectw/systemów zobowiązań dostawców, pod warunkiem że:
- a) popyt w systemie ustalono poniżej poziomu potencjalnej podaży; oraz
 - b) cenę wykupu/kary mającą zastosowanie do konsumenta/dostawcy, który nie zakupił wymaganej liczby certyfikatów (tj. cena, która stanowi maksimum, jakie mogłoby zostać zapłacone za wsparcie), ustalono w oparciu o wartość niedostarczonej energii.

4.8.5 *Unikanie nadmiernego negatywnego wpływu na konkurencję i handel oraz bilansowanie*

315. Sekcja 3.2.2 nie ma zastosowania do środków na rzecz bezpieczeństwa dostaw energii elektrycznej.
316. Środki dotyczące bezpieczeństwa dostaw energii mają często na celu stworzenie skutecznych zachęt na rzecz zapewnienia ogólnego poziomu inwestycji w całym systemie wystarczającego do osiągnięcia docelowej normy niezawodności, a zatem nie zawsze są powiązane z konkretnymi, możliwymi do zidentyfikowania inwestycjami poszczególnych beneficjentów.
317. Pomoc musi mieć na celu utrzymanie skutecznego funkcjonowania rynków oraz zachowanie skutecznej zachęty do działania i sygnałów cenowych.
318. Nie wolno stosować zachęt do produkcji energii, która wyparłaby mniej zanieczyszczające formy energii.
319. Wymogi określone w pkt 317 i 318 będą na ogół spełnione, jeżeli środek przewiduje płaćenie za zdolność wytwórczą (EUR za megawat (MW)), a nie za produkcję energii elektrycznej (EUR/MWh). W przypadku płatności za każdą MWh należy szczególnie uważać, aby uniknąć niekorzystnych skutków rynkowych i nie wypierać mniej zanieczyszczających źródeł wytwarzania.
320. Środki dotyczące bezpieczeństwa dostaw muszą spełniać wszelkie odpowiednie warunki dotyczące projektowania określone w art. 22 rozporządzenia (UE) 2019/943¹¹⁰.
321. Jeśli chodzi o rezerwy strategiczne i wszelkie inne środki, w przypadku których zdolność wytwórcza jest utrzymywana poza rynkiem, aby zagwarantować, że kształtowanie cen rynkowych nie ulegnie zakłóceniu, stosuje się łącznie następujące dodatkowe wymogi:
- a) zasoby w ramach środka zostają rozdysponowane tylko wówczas, gdy operatorzy systemów przesyłowych prawdopodobnie wyczerpią swoje środki bilansujące, aby osiągnąć równowagę między popytem a podażą¹¹¹;
 - b) w okresach rozliczania niezbilansowania, w przypadku gdy zasoby w ramach środka zostały rozdysponowane, niezbilansowanie na rynku jest rozliczane co najmniej na poziomie wartości niedostarczonej energii¹¹² lub wartości wyższej

¹¹⁰ W odniesieniu do środków uwzględnionych w planie gotowości na wypadek zagrożeń, o którym mowa w rozporządzeniu (UE) 2019/941, zob. również art. 16 ust. 1 tego rozporządzenia.

¹¹¹ Wymóg ten pozostaje bez uszczerbku dla uruchamiania zasobów przed rzeczywistym rozdysponowaniem w celu uwzględnienia ograniczeń rampowania oraz spełnienia wymogów eksploatacyjnych zasobów. Produkcja będąca wynikiem uruchomienia zasobów rezerwy strategicznej nie może być przypisana do grup bilansujących na rynkach hurtowych i nie może zmieniać ich niezbilansowania.

¹¹² Jak określono zgodnie z art. 11 rozporządzenia (UE) 2019/943.

niż techniczny limit cenowy na rynku dnia bieżącego¹¹³, w zależności od tego, która z tych wartości jest wyższa;

- c) produkcję będącą wynikiem dysponowania środkiem przypisuje się podmiotom odpowiedzialnym za bilansowanie za pośrednictwem mechanizmu rozliczania niezbilansowania;
 - d) zasoby w ramach środka są poza rynkiem co najmniej przez okres obowiązywania umowy.
322. W przypadku mechanizmów zdolności wytwórczych państwa członkowskie muszą zapewnić, aby obowiązki w zakresie zdolności wytwórczych mogły być przekazywane między kwalifikującymi się dostawcami zdolności wytwórczych.
323. Środki dotyczące bezpieczeństwa dostaw energii elektrycznej nie powinny:
- a) powodować nieuzasadnionych zakłóceń na rynku ani ograniczać obrotu międzystrefowego;
 - b) ograniczać zachęt do inwestowania w przepustowość połączeń wzajemnych – na przykład poprzez zmniejszenie przychodów z ograniczeń przesyłowych w istniejących lub nowych połączeniach wzajemnych;
 - c) zagrażać łączeniu rynków, w tym rynków dnia bieżącego i rynków bilansujących;
 - d) podważać decyzji inwestycyjnych dotyczących zdolności wytwórczych podjętych przed wprowadzeniem środka.
324. Aby uniknąć osłabiania zachęt dotyczących reakcji popytu i zwiększania niedoskonałości rynku, które stwarzają potrzebę stosowania środków dotyczących bezpieczeństwa dostaw, oraz aby skala interwencji dotyczącej bezpieczeństwa dostaw była możliwie jak najmniejsza, koszty środka dotyczącego bezpieczeństwa dostaw powinni ponosić uczestnicy rynku, którzy przyczyniają się do powstania potrzeby stosowania środka. Można to na przykład osiągnąć dzięki przeniesieniu kosztów środka dotyczącego bezpieczeństwa dostaw na odbiorców energii elektrycznej w okresach największego odbioru.
325. Komisja uważa, że niektóre środki pomocy mają negatywny wpływ na konkurencję i wymianę handlową, którego prawdopodobnie nie da się zrównoważyć. W szczególności niektóre środki pomocy mogą pogłębić niedoskonałości rynku, powodując jego niewydolność ze szkodą dla konsumentów i dobrobytu społecznego. Na przykład środki – w tym rezerwy sieciowe i systemy przerywalności – które naruszają limity emisji mające zastosowanie do mechanizmów zdolności wytwórczych określonych w art. 22 rozporządzenia (UE) 2019/943 i które mogą zachęcać do nowych inwestycji w energetykę opartą na najbardziej zanieczyszczających paliwach kopalnych, takich jak węgiel kamienny, olej napędowy, węgiel brunatny, ropa naftowa, torf i olej łupkowy, mogą nasilać negatywne ekologiczne efekty zewnętrzne na rynku.

¹¹³ W rozumieniu art. 10 ust. 1 rozporządzenia (UE) 2019/943.

326. Środki, które zachęcają do nowych inwestycji w produkcję energii opartą na gazie ziemnym mogą zwiększyć bezpieczeństwo dostaw energii elektrycznej, ale w dłuższej perspektywie prowadzić do nasilenia negatywnych ekologicznych efektów zewnętrznych na rynku w porównaniu z alternatywnymi inwestycjami w technologie bezemisyjne. Aby umożliwić Komisji sprawdzenie za pomocą testu bilansującego, czy negatywny wpływ takich środków może zostać zrównoważony przez wpływ pozytywny, państwa członkowskie powinny wyjaśnić, w jaki sposób zapewnią, aby taka inwestycja przyczyniła się do osiągnięcia unijnego celu klimatycznego na 2030 r. i celu neutralności klimatycznej do 2050 r. W szczególności państwa członkowskie powinny wyjaśnić, w jaki sposób możliwe będzie uniknięcie efektu blokady technologicznej w przypadku produkcji energii w oparciu o gaz. Na przykład może to obejmować wiążące zobowiązania beneficjenta do wdrożenia technologii obniżania emisyjności, takich jak CCS/CCU, zastąpienia gazu ziemnego gazem odnawialnym lub niskoemisyjnym, lub zamknięcia zakładu w terminie zgodnym z unijnymi celami klimatycznymi.
327. W przypadku środków pomocy indywidualnej lub programów pomocy, z których korzysta jedynie szczególnie ograniczona liczba beneficjentów lub beneficjent zasiedziały, państwa członkowskie powinny dodatkowo wykazać, że proponowany środek pomocy nie doprowadzi do zwiększenia władzy rynkowej.

4.9 Pomoc na infrastrukturę energetyczną

4.9.1 Uzasadnienie pomocy

328. Realizacja unijnych celów klimatycznych będzie wymagała znacznych inwestycji i modernizacji infrastruktury energetycznej. Nowoczesna infrastruktura energetyczna ma podstawowe znaczenie dla stworzenia zintegrowanego rynku energii zgodnego z celami klimatycznymi, przy jednoczesnym zapewnieniu bezpieczeństwa dostaw w Unii. Odpowiednia infrastruktura energetyczna stanowi podstawę efektywnego rynku energii. Usprawnianie infrastruktury energetycznej zwiększa stabilność systemu, wystarczalność zasobów, integrację różnych źródeł energii i dostawy energii w słabo rozwiniętych sieciach.
329. W przypadkach, gdy potrzebnej infrastruktury nie są w stanie zapewnić uczestnicy rynku, pomoc państwa może być niezbędna do przezwyciężenia niedoskonałości rynku i zagwarantowania zaspokojenia znacznych potrzeb Unii w zakresie infrastruktury. Jedną niedoskonałość rynku mogąca występować w dziedzinie infrastruktury energetycznej jest związana z problemami koordynacji. Rozbieżne interesy inwestorów, niepewność dotycząca wyników współpracy i efekty sieciowe mogą uniemożliwić rozwój projektu lub jego skuteczne zaplanowanie. Jednocześnie infrastruktura energetyczna generuje istotne pozytywne efekty zewnętrzne, gdyż koszty i korzyści związane z infrastrukturą mogą występować w sposób asymetryczny u różnych uczestników rynku i w różnych państwach członkowskich. Komisja uznaje zatem, że pomoc na infrastrukturę energetyczną może być korzystna dla rynku wewnętrznego, ponieważ może się przyczynić do zaradzenia tym niedoskonałościom rynku. Dotyczy to w szczególności projektów infrastrukturalnych o oddziaływaniu transgranicznym, takich jak projekty będące przedmiotem wspólnego zainteresowania, zgodnie z definicją zawartą w art. 4 rozporządzenia (WE) nr 347/2013.

4.9.2 Zakres

330. Niniejsza sekcja ma zastosowanie do wsparcia na budowę lub modernizację infrastruktury energetycznej, zgodnie z definicją zawartą w sekcji 2.4 pkt 18 ppkt 35). O ile projektu nie wyłączono spod kontroli pomocy państwa (zob. pkt 331), Komisja oceni go w sposób opisany w niniejszej sekcji.
331. Inwestycje w infrastrukturę energetyczną, które są realizowane w ramach legalnego monopolu, nie podlegają zasadom pomocy państwa. W sektorze energetycznym ma to szczególne znaczenie dla tych państw członkowskich, w których budowa i eksploatacja niektórych rodzajów infrastruktury jest prawnie zastrzeżona wyłącznie dla operatorów systemu przesyłowego lub operatorów systemu dystrybucyjnego.
332. Komisja uważa, że legalny monopol, który wyklucza zakłócenia konkurencji, istnieje, gdy spełnione są łącznie następujące warunki:
- a) budowa i eksploatacja infrastruktury wchodzi w zakres legalnego monopolu utworzonego zgodnie z prawem Unii; dzieje się tak w przypadku, gdy operator systemu przesyłowego/operator systemu dystrybucyjnego jest zgodnie z prawem jedynym podmiotem uprawnionym do realizacji określonego rodzaju inwestycji i żaden inny podmiot nie może eksploatować sieci alternatywnej¹¹⁴;
 - b) legalny monopol nie tylko wyklucza konkurencję na rynku, ale także w odniesieniu do rynku, ponieważ wyklucza jakąkolwiek ewentualną konkurencję i uzyskuje status wyłącznego operatora danej infrastruktury;
 - c) usługa nie stanowi konkurencji dla innych usług;
 - d) jeżeli operator infrastruktury energetycznej prowadzi działalność na innym rynku (geograficznym lub produktowym), który jest otwarty na konkurencję, wyklucza się subsydiowanie skrośne; wymaga to prowadzenia oddzielnych ksiąg rachunkowych, odpowiedniej alokacji kosztów i przychodów oraz zapewnienia, aby finansowanie publiczne przyznane na usługi objęte legalnym monopolem nie mogły wspierać innych rodzajów działalności. Według wszelkiego prawdopodobieństwa wymóg ten będzie spełniony w przypadku infrastruktury elektroenergetycznej i gazowej, ponieważ w art. 31 odpowiednio zarówno dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/72/WE, jak i dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/73/WE wymaga się od zintegrowanych pionowo podmiotów prowadzenia oddzielnych ksiąg rachunkowych dla każdego rodzaju działalności.

¹¹⁴ Legalny monopol istnieje w sytuacjach, w których dana usługa jest zarezerwowana przez prawo lub środki regulacyjne dla wyłącznego usługodawcy na określonym obszarze geograficznym (również w obrębie jednego państwa członkowskiego), z wyraźnym zakazem świadczenia takiej usługi przez inne podmioty gospodarcze (nawet w celu zaspokojenia ewentualnego popytu rezydualnego ze strony określonych grup klientów). Sam fakt, że świadczenie usługi publicznej powierzono określonemu przedsiębiorstwu, nie oznacza jednak, iż takie przedsiębiorstwo ma legalny monopol.

333. Podobnie Komisja uważa, że pomoc państwa nie występuje w przypadku inwestycji, w których infrastruktura energetyczna jest zarządzana w ramach „monopolu naturalnego”, którego istnienie stwierdza się, gdy spełnione są łącznie następujące warunki:
- a) infrastruktura nie napotyka bezpośredniej konkurencji, co ma miejsce w sytuacji, w której infrastruktury energetycznej nie da się powielić opłacalnymi metodami, a zatem nie są w nią zaangażowani żadeni inni operatorzy poza operatorem systemu przesyłowego/operatorem systemu dystrybucyjnego;
 - b) alternatywne finansowanie infrastruktury sieciowej, oprócz finansowania sieci, jest w danym sektorze i państwie członkowskim nieznaczące;
 - c) infrastruktury nie zaprojektowano pod kątem zapewnienia selektywnej korzyści określonego przedsiębiorstwu lub sektorowi, tylko służy ona ogółowi społeczeństwa, co zwykle ma miejsce w przypadku infrastruktury gazowej i elektroenergetycznej.
334. Państwa członkowskie muszą również zapewnić, aby finansowanie przeznaczone na budowę infrastruktury sieci energetycznej nie mogło być wykorzystywane do subsydiowania skrośnego lub pośredniego subsydiowania innych rodzajów działalności gospodarczej, w tym obsługi infrastruktury. W odniesieniu do infrastruktury elektroenergetycznej i gazowej, zob. pkt 332 lit. d).

4.9.3 *Zminimalizowanie zakłóceń konkurencji i wymiany handlowej*

4.9.3.1 Konieczność i adekwatność

335. Sekcje 3.2.1.1 i 3.2.1.2 nie mają zastosowania do wsparcia na rzecz infrastruktury energetycznej.
336. Infrastruktura energetyczna jest zazwyczaj finansowana z taryf dla użytkowników. W przypadku wielu kategorii infrastruktury taryfy te podlegają regulacji w celu zapewnienia niezbędnego poziomu inwestycji przy jednoczesnym zachowaniu praw użytkowników.
337. Pomoc państwa przyznaje się w celu przezwyciężenia niedoskonałości rynku, których nie można usunąć za pomocą obowiązkowych taryf dla użytkowników. W związku z tym, aby wykazać potrzebę pomocy państwa, stosuje się następujące zasady:
- a) Komisja uważa, że w przypadku projektów będących przedmiotem wspólnego zainteresowania zdefiniowanych w art. 4 rozporządzenia (WE) nr 347/2013, które w pełni podlegają przepisom dotyczącym wewnętrznego rynku energii, finansowanie za pomocą taryf może nie być wystarczające do skorygowania niedoskonałości rynku związanych z problemami z koordynacją, w związku z czym może zostać przyznana pomoc państwa;
 - b) w przypadku projektów będących przedmiotem wspólnego zainteresowania częściowo lub całkowicie wyłączonych z przepisów dotyczących wewnętrznego rynku energii oraz w przypadku innych kategorii infrastruktury Komisja będzie oceniać potrzebę pomocy państwa w trybie indywidualnym. W ocenie tej Komisja

uwzględni następujące czynniki: (i) zakres, w jakim niedoskonałość rynku prowadzi do niewystarczającej dostępności niezbędnej infrastruktury; (ii) zakres, w jakim dana infrastruktura jest dostępna stronom trzecim oraz podlega uregulowaniom dotyczącym taryf oraz (iii) zakres, w jakim projekt przyczynia się do zapewnienia bezpieczeństwa dostaw energii w Unii.

4.9.3.2 Proporcjonalność pomocy

338. Proporcjonalność będzie oceniana na podstawie zasady dotyczącej luki w finansowaniu zgodnie z pkt 47, 50 i 51. Jak wyjaśniono w pkt 51, w przypadku pomocy na infrastrukturę zakłada się, że scenariusz alternatywny to sytuacja, w której projekt nie byłby realizowany. Wprowadzenie mechanizmów wycofania jest konieczne w przypadkach, w których istnieje znaczne ryzyko nieoczekiwanych zysków, np. jeżeli pomoc jest bliska maksymalnej dozwolonej wartości, przy jednoczesnym zachowaniu zachęt dla beneficjentów do minimalizowania kosztów i rozwijania działalności w sposób bardziej efektywny w miarę upływu czasu.

4.9.4 *Unikanie nadmiernego negatywnego wpływu na konkurencję i handel oraz bilansowanie*

339. Sekcja 3.2.2 i nie ma zastosowania do infrastruktury energetycznej. Podczas analizy wpływu pomocy państwa udzielanej na rzecz infrastruktury energetycznej na konkurencję Komisja przyjmie następujące podejście:

- a) w świetle wymogów obowiązujących na podstawie przepisów dotyczących wewnętrznego rynku energii, mających na celu wzmocnienie konkurencji, Komisja zasadniczo uzna, że pomoc na infrastrukturę energetyczną podlegająca wszystkim uregulowaniom rynku wewnętrznego nie wywiera nadmiernie zakłócającego wpływu;
- b) w przypadku projektów infrastrukturalnych częściowo lub całkowicie wyłączonych ze stosowania przepisów dotyczących wewnętrznego rynku energii Komisja będzie indywidualnie oceniać potencjalne zakłócenia konkurencji, biorąc pod uwagę w szczególności zakres dostępu stron trzecich do infrastruktury objętej pomocą, dostęp do infrastruktury alternatywnej, wypieranie inwestycji sektora prywatnego i pozycję konkurencyjną beneficjenta lub beneficjentów. W odniesieniu do infrastruktury całkowicie wyłączonej ze stosowania przepisów dotyczących wewnętrznego rynku energii negatywny zakłócający wpływ na konkurencję uznaje się za szczególnie poważny;
- c) oprócz podejścia przedstawionego powyżej Komisja uważa, że w przypadku inwestycji w infrastrukturę dotyczącą gazu ziemnego pozytywne skutki dla konkurencji wyraźnie przeważają nad negatywnymi, jeżeli powstała infrastruktura nadaje się do zastosowań związanych z wodorem oraz odnawialnymi gazami lub paliwami pochodzenia niebiologicznego. W przeciwnym wypadku, aby zrównoważyć negatywne skutki dla konkurencji, dane państwo członkowskie musi wykazać: (i) dlaczego nie jest możliwe zaprojektowanie projektu w taki sposób, aby nadawał się do zastosowań związanych z wodorem oraz odnawialnymi gazami lub paliwami pochodzenia niebiologicznego; (ii) dlaczego projekt nie powoduje efektu blokady technologicznej w odniesieniu do wykorzystywania gazu ziemnego

oraz (iii) sposób, w jaki inwestycja przyczynia się do osiągnięcia celu klimatycznego UE na 2030 r. i celu polegającego na osiągnięciu neutralności klimatycznej do 2050 r.

4.10 Pomoc na systemy ciepłownicze lub chłodnicze

4.10.1 Uzasadnienie pomocy

340. Budowa lub modernizacja systemów ciepłowniczych i chłodniczych może być korzystna dla ochrony środowiska dzięki zwiększeniu efektywności energetycznej i zrównoważonego charakteru wspieranego systemu. Jednak ekologiczne efekty zewnętrzne związane z eksploatacją systemów ciepłowniczych i chłodniczych mogą prowadzić do nieefektywnego ograniczenia inwestycji w budowę i modernizację systemów ciepłowniczych i chłodniczych. Pomoc państwa może przyczynić się do usunięcia tej niedoskonałości rynku dzięki uruchomieniu dodatkowych, efektywnych inwestycji.

4.10.2 Zakres oraz wspierana działalność

341. Niniejsza sekcja ma zastosowanie do wsparcia budowy lub modernizacji efektywnych energetycznie systemów ciepłowniczych i chłodniczych. Wspierane inwestycje mogą dotyczyć zakładów produkcji i magazynowania energii cieplnej bądź chłodniczej lub sieci dystrybucyjnej lub obu tych elementów.

342. Takie środki pomocy obejmują zazwyczaj budowę lub modernizację jednostki wytwórczej w celu wykorzystania energii odnawialnej, ciepła odpadowego lub wysokosprawnej kogeneracji, w tym rozwiązań w zakresie magazynowania energii cieplnej, lub modernizację sieci dystrybucyjnej w celu ograniczenia strat i zwiększenia wydajności, między innymi dzięki rozwiązaniom inteligentnym i cyfrowym.

343. Jeżeli państwo członkowskie inwestuje w modernizację systemu ciepłowniczego i chłodniczego, nie spełniając przy tym normy efektywności energetycznej, musi zobowiązać się do rozpoczęcia prac służących spełnieniu tej normy w ciągu trzech lat od przeprowadzenia prac modernizacyjnych.

4.10.3 Konieczność i adekwatność

344. Sekcje 3.2.1.1 i 3.2.1.2 nie mają zastosowania do pomocy na systemy ciepłownicze lub chłodnicze. Komisja uważa, że pomoc państwa może przyczynić się do usunięcia niedoskonałości rynku dzięki uruchomieniu inwestycji niezbędnych do stworzenia efektywnych energetycznie systemów ciepłowniczych i chłodniczych. Ponadto pomoc państwa na efektywne energetycznie systemy ciepłownicze i chłodnicze wykorzystujące jako paliwo odpady, w tym ciepło odpadowe, może przyczyniać się do zwiększenia ochrony środowiska, pod warunkiem że zasada hierarchii postępowania z odpadami nie jest obchodzona¹¹⁵.

¹¹⁵ Hierarchia postępowania z odpadami obejmuje: a) zapobieganie, b) przygotowanie do ponownego użycia, c) recykling, d) inne metody odzysku, np. odzysk energii, oraz e) unieszkodliwianie. Zob. art. 4 ust. 1 dyrektywy 2008/98/WE.

4.10.4 *Proporcjonalność środka pomocy*

345. Proporcjonalność będzie oceniana na podstawie zasady dotyczącej luki w finansowaniu zgodnie z pkt 47, 50 i 51.
346. Jak określono w pkt 51, w przypadku pomocy na budowę i modernizację sieci dystrybucyjnych zakłada się, że scenariusz alternatywny to sytuacja, w której projekt nie byłby realizowany.

4.10.5 *Unikanie nadmiernego negatywnego wpływu na konkurencję i handel oraz bilansowanie*

347. Sekcja 3.2.2 nie ma zastosowania do pomocy na systemy ciepłownicze lub chłodnicze. Komisja uważa, że modernizacja lub budowa systemów ciepłowniczych i chłodniczych wykorzystujących najbardziej zanieczyszczające paliwa kopalne, takie jak węgiel kamienny, węgiel brunatny, ropa naftowa i olej napędowy, mają negatywne skutki dla konkurencji i wymiany handlowej, których prawdopodobnie nie da się zrównoważyć, chyba że spełnione są łącznie następujące warunki:
- a) wsparcie jest ograniczone do modernizacji sieci dystrybucyjnej;
 - b) sieć dystrybucyjna nadaje się lub zostaje przystosowana do transportu energii cieplnej lub chłodniczej wytwarzanej z odnawialnych źródeł energii;
 - c) inwestycja nie prowadzi do wzrostu produkcji energii z najbardziej zanieczyszczających paliw kopalnych (np. w wyniku przyłączenia dodatkowych klientów);
 - d) określono jasny harmonogram zawierający wiążące zobowiązania do odejścia od tych najbardziej zanieczyszczających paliw kopalnych, zgodny z celem klimatycznym UE na 2030 r. i celem polegającym na osiągnięciu neutralności klimatycznej do 2050 r.
348. Jeżeli chodzi o budowę lub modernizację instalacji ciepłowniczych, środki, które zachęcają do nowych inwestycji w energetykę opartą na gazie ziemnym mogą prowadzić do obniżenia emisji gazów cieplarnianych w krótkiej perspektywie, ale w dłuższej perspektywie do nasilenia negatywnych ekologicznych efektów zewnętrznych w porównaniu z alternatywnymi inwestycjami. Aby takie inwestycje w gaz ziemny mogły być postrzegane jako mające pozytywne skutki dla środowiska, państwa członkowskie muszą wyjaśnić, w jaki sposób zapewnią, aby taka inwestycja przyczyniła się do osiągnięcia celu klimatycznego UE na 2030 r. i celu polegającego na osiągnięciu neutralności klimatycznej do 2050 r., a w szczególności sposób uniknięcia efektu blokady technologicznej w przypadku produkcji energii w oparciu o gaz lub urządzeń opalanych gazem. Może to na przykład obejmować wiążące zobowiązania ze strony beneficjenta do wdrożenia CCS/CCU, zastąpienia gazu ziemnego gazem odnawialnym lub niskoemisyjnym lub zamknięcia zakładu w terminie zgodnym z unijnymi celami klimatycznymi.
349. Podczas analizy wpływu pomocy państwa udzielanej na rzecz systemów ciepłowniczych i chłodniczych na konkurencję i bilansowania go względem wspieranej działalności gospodarczej Komisja przeprowadzi indywidualną ocenę poszczególnych

przypadków, bilansując korzyści w zakresie efektywności energetycznej i zrównoważoności wynikające z projektu z negatywnymi skutkami dla konkurencji, a w szczególności z ewentualnym negatywnym wpływem na alternatywne technologie lub dostawców usług ciepłowniczych i chłodniczych i operatorów sieci.

4.11 Pomoc w postaci ulg w opłatach za energię elektryczną dla odbiorców energochłonnych

4.11.1 Uzasadnienie pomocy

350. Przeprowadzenie transformacji gospodarki unijnej zgodnie z komunikatem w sprawie Zielonego Ładu jest częściowo finansowane z opłat za zużycie energii elektrycznej. Urzeczywistnienie Zielonego Ładu wymaga od państw członkowskich realizacji ambitnej polityki obniżenia emisyjności w celu znacznego ograniczenia emisji gazów cieplarnianych w Unii do 2030 r. i osiągnięcia neutralności klimatycznej do 2050 r. W tym kontekście państwa członkowskie prawdopodobnie będą nadal finansowały taką politykę za pośrednictwem opłat, a zatem opłaty te mogą wzrosnąć.
351. W przypadku niektórych sektorów gospodarki, które są szczególnie zaangażowane w handel międzynarodowy i które w znacznym stopniu uzależnione są od energii elektrycznej przy tworzeniu swojej wartości ekonomicznej, obowiązek uiszczania pełnej kwoty takich opłat może stanowić znaczne dodatkowe obciążenie. Obciążenie to może zwiększyć ryzyko przenoszenia działalności w tych sektorach poza Unię Europejską do miejsc, w których nie obowiązuje dyscyplina w zakresie ochrony środowiska lub jest ona mniej ambitna. Ponadto takie opłaty zwiększają koszt energii elektrycznej w porównaniu z kosztem emisji bezpośrednich i mogą w związku z tym zniechęcać do elektryfikacji procesów produkcji, która ma zasadnicze znaczenie dla skutecznego obniżenia emisyjności gospodarki Unii. Aby ograniczyć te zagrożenia, państwa członkowskie mogą przyznawać ulgi w takich opłatach przedsiębiorstwom prowadzącym działalność w przedmiotowych sektorach gospodarki.
352. W niniejszej sekcji określono kryteria, które Komisja będzie stosować przy ocenie rozwoju działalności gospodarczej, efektu zachęty, konieczności, adekwatności, proporcjonalności i wpływu na konkurencję takich ulg w opłatach za energię elektryczną dla niektórych odbiorców energochłonnych. Kryteria zgodności określone w rozdziale 3 mają zastosowanie wyłącznie do tych kryteriów, w odniesieniu do których nie określono szczegółowych przepisów w niniejszej sekcji.
353. Komisja wykorzystała odpowiednie środki w celu zidentyfikowania sektorów, które są szczególnie narażone na ryzyko, o którym mowa w pkt 351, i wprowadziła wymogi dotyczące proporcjonalności, biorąc pod uwagę, że ogólne finansowanie wsparcia na rzecz energii ze źródeł odnawialnych może być zagrożone, a zakłócenia konkurencji i handlu mogą być szczególnie silne, jeśli ulgi opłat będą zbyt wysokie lub zostaną przyznane zbyt wielu konsumentom energii elektrycznej.

4.11.2 Zakres: Opłaty, które mogą być objęte ulgami

354. Zgodnie z niniejszą sekcją państwa członkowskie mogą przyznać ulgi w opłatach za zużycie energii elektrycznej w celu sfinansowania celu polityki energetycznej. Obejmuje to opłaty finansujące wsparcie na rzecz odnawialnych źródeł energii lub

skojarzonej gospodarki energetycznej oraz opłaty finansujące taryfy socjalne lub ceny energii w regionach odizolowanych. Niniejsza sekcja nie dotyczy opłat, które odzwierciedlają część kosztów dostarczania energii elektrycznej do danych beneficjentów. W zakres niniejszej sekcji nie wchodzi przykładowo zwolnienia z opłat sieciowych lub z opłat finansujących mechanizmy zdolności wytwórczych. Niniejsza sekcja nie obejmuje również opłat z tytułu zużycia innych form energii, w szczególności gazu ziemnego.

355. Wpływ opłat, na które można uzyskać ulgi, na ryzyko przenoszenia działalności poza Unię zależy od łącznego skutku finansowego wszystkich przedmiotowych opłat oraz wszystkich ulg w ramach tych opłat przyznanych kwalifikującym się beneficjentom. Państwa członkowskie, które zamierzają wprowadzić środek podlegający ocenie w ramach niniejszej sekcji, muszą zatem ująć wszystkie takie ulgi w jednym programie oraz w ramach zgłoszenia poinformować Komisję o łącznym skutku wszystkich kwalifikujących się opłat i wszystkich proponowanych ulg. Jeżeli na późniejszym etapie państwo członkowskie podejmie decyzję o wprowadzeniu dodatkowych ulg w opłatach objętych niniejszą sekcją, będzie musiało zgłosić zmianę istniejącego programu.
356. Komisja uważa, że państwa członkowskie mogą przyznawać ulgi w opłatach na podstawie niniejszej sekcji tylko wtedy, gdy ogólny skumulowany poziom tych opłat (przed uwzględnieniem jakichkolwiek ulg) wynosi co najmniej [...] EUR/MWh.

4.11.3 *Zminimalizowanie zakłóceń konkurencji i wymiany handlowej*

4.11.3.1 Kwalifikowalność

357. Pomoc w ramach w niniejszej sekcji powinna ograniczać się do sektorów, które z powodu kwalifikujących się opłat znajdują się w trudnej sytuacji konkurencyjnej i są narażone na ryzyko przeniesienia działalności poza Unię. Ryzyko przeniesienia działalności zależy od elektrochłonności danego sektora oraz stopnia jego zaangażowania w handel międzynarodowy. W związku z powyższym pomoc można przyznać wyłącznie przedsiębiorstwom, które należą do sektorów o intensywności wymiany handlowej na poziomie Unii wynoszącej co najmniej 20 % oraz elektrochłonności na poziomie Unii wynoszącej co najmniej 10 %. Ponadto Komisja uważa, że podobne zagrożenia dotyczą sektorów o elektrochłonności wynoszącej co najmniej 7 % oraz intensywności wymiany handlowej wynoszącej co najmniej 80 %. Sektory spełniające te kryteria kwalifikowalności wymieniono w załączniku I.
358. Jeżeli państwo członkowskie przyznaje wsparcie jedynie podgrupie kwalifikujących się beneficjentów lub przyznaje różnym kategoriom kwalifikujących się beneficjentów różne poziomy ulg, musi wykazać, że decyzję podjęto w oparciu o obiektywne, niedyskryminacyjne i przejrzyste kryteria, a pomoc jest przyznawana zasadniczo w ten sam sposób wszystkim konkurentom w tym samym sektorze, jeśli są w podobnej sytuacji faktycznej.

4.11.3.2 Proporcjonalność środka pomocy

359. Komisja uzna pomoc za proporcjonalną, jeśli beneficjenci pokrywają co najmniej 25 % kosztów generowanych przez opłaty za energię elektryczną, które państwo członkowskie uwzględnia w swoim programie.
360. Wkład własny w wysokości 25 % kwalifikującej się opłaty za energię elektryczną może jednak przekraczać możliwości szczególnie narażonych przedsiębiorstw. W związku z tym państwo członkowskie może zamiast tego ograniczyć dodatkowe koszty wynikające z opłat za energię elektryczną do 1,5 % wartości dodanej brutto danego przedsiębiorstwa.
361. Do celów pkt 360 wartość dodana brutto przedsiębiorstwa oznacza wartość dodaną brutto w cenach czynników produkcji, która odpowiada wartości dodanej brutto w cenach rynkowych pomniejszonej o wszelkie podatki pośrednie i powiększonej o wszelkie dotacje. Wartość dodaną brutto w cenach czynników produkcji można obliczyć na podstawie obrotu powiększonego o produkcję skapitalizowaną, powiększonego o pozostałe dochody z działalności operacyjnej, powiększonego lub pomniejszonego o zmiany stanu zapasów, pomniejszonego o zakupy towarów i usług¹¹⁶, pomniejszonego o inne podatki od produktów, które są związane z obrotem, ale nie podlegają odliczeniu, pomniejszonego o cła i podatki związane z produkcją. Alternatywną metodą obliczania wartości dodanej brutto w cenach czynników produkcji jest jej obliczanie na podstawie nadwyżki operacyjnej brutto i dodanie do niej kosztów personelu. Dochody i wydatki zaklasyfikowane w księgach rachunkowych przedsiębiorstwa jako finansowe lub nadzwyczajne nie są ujmowane w wartości dodanej. Wartość dodaną w cenach czynników produkcji oblicza się jako wartość „brutto”, gdyż nie odejmuje się korekt wartości (takich jak amortyzacja)¹¹⁷.
362. Do celów pkt 361 stosuje się średnią arytmetyczną z ostatnich 3 lat, za które dostępne są dane dotyczące wartości dodanej brutto.

4.11.3.3 Forma pomocy państwa

363. Państwa członkowskie mogą przyznawać pomoc w postaci ulg w opłatach, rocznej rekompensaty w ustalonej kwocie (zwrot) lub połączenia obydwu tych form pomocy¹¹⁸. W przypadku przyznania pomocy w postaci ulgi w opłatach konieczne jest wprowadzenie mechanizmu monitorowania *ex post*, zapewniającego zwrot wszelkiej nadpłaconej pomocy przed dniem 1 lipca następnego roku. W przypadku przyznania pomocy w postaci zwrotu kwotę taką należy obliczać na podstawie odnotowanych poziomów zużycia energii elektrycznej i, w stosownych przypadkach, wartości dodanej brutto w okresie, w którym obowiązywały kwalifikujące się opłaty.

¹¹⁶ „Towary i usługi” nie obejmują kosztów personelu.

¹¹⁷ Kod 12 15 0 w ramach prawnych ustanowionych rozporządzeniem Rady (WE, Euratom) nr 58/97 z dnia 20 grudnia 1996 r. w sprawie statystyk strukturalnych dotyczących przedsiębiorstw (Dz.U. L 014 z 17.1.1997, s. 1).

¹¹⁸ Stosowanie rocznych rekompensat w ustalonej kwocie (zwrotu) ma tę zaletę, że przedsiębiorstwa korzystające z pomocy doświadczają takiego samego wzrostu krańcowych kosztów energii elektrycznej (tj. takiego samego wzrostu kosztów energii elektrycznej za każdą dodatkowo zużytą MWh), co ogranicza potencjalne zakłócenia konkurencji w sektorze.

4.11.3.4 Audyty energetyczne i systemy zarządzania

364. W przypadku pomocy przyznanej zgodnie z sekcją 4.11 państwo członkowskie musi się zobowiązać do sprawdzenia, czy beneficjent wywiązuje się z obowiązku przeprowadzenia audytu energetycznego w rozumieniu art. 8 dyrektywy 2012/27/UE. Audyt ten można przeprowadzić jako samodzielny audyt energetyczny albo w ramach certyfikowanego systemu zarządzania energią lub systemu zarządzania środowiskowego, na przykład w ramach unijnego systemu ek zarządzania i audytu (EMAS)¹¹⁹.
365. Państwo członkowskie musi również zobowiązać się do monitorowania, czy beneficjenci objęci obowiązkiem przeprowadzenia audytu energetycznego zgodnie z art. 8 ust. 4 dyrektywy 2012/27/UE wykonują jedną lub więcej z następujących czynności:
- a) wdrażają zalecenia zawarte w sprawozdaniu z audytu w zakresie, w jakim okres zwrotu odpowiednich inwestycji nie przekracza 3 lat, a koszty ich inwestycji są proporcjonalne;
 - b) ograniczają ślad węglowy swojego zużycia energii elektrycznej, tak aby co najmniej 30 % zużywanej przez nich energii elektrycznej pochodziło ze źródeł bezemisyjnych;
 - c) inwestują znaczną część kwoty pomocy – co najmniej 50 % – w projekty prowadzące do znacznej redukcji emisji gazów cieplarnianych z zakładu; w stosownych przypadkach inwestycje powinny prowadzić do redukcji znacznie poniżej odpowiedniego poziomu odniesienia stosowanego do celów bezpłatnego przydziału w ramach unijnego systemu handlu emisjami.

4.11.3.5 Przepisy przejściowe

366. Komisja uważa, że pomoc niezgłoszoną przyznaną w postaci ulg w opłatach za energię elektryczną dla odbiorców energochłonnych w okresie poprzedzającym publikację niniejszych wytycznych można uznać za zgodną z rynkiem wewnętrznym, pod następującymi warunkami:
- a) pomoc była konieczna do rozwoju działalności gospodarczej prowadzonej przez beneficjentów oraz
 - b) uniknięto nadmiernych zakłóceń konkurencji.

4.12 Pomoc na zamknięcie zakładów wykorzystujących węgiel, torf i łupki bitumiczne

367. W sekcjach 4.12.1 i 4.12.2 przedstawiono zasady zgodności mające zastosowanie do dwóch rodzajów środków, które państwa członkowskie mogą wprowadzić w celu

¹¹⁹ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 1221/2009 z dnia 25 listopada 2009 r. w sprawie dobrowolnego udziału organizacji w systemie ek zarządzania i audytu we Wspólnocie (EMAS), uchylające rozporządzenie (WE) nr 761/2001 oraz decyzje Komisji 2001/681/WE i 2006/193/WE (Dz.U. L 342 z 22.12.2009, s. 1).

wsparcia zamykania elektrowni spalających węgiel (w tym węgiel kamienny i brunatny), torf lub łupki bitumiczne, a potencjalnie również działalności górniczej związanej z tymi paliwami (zwanymi łącznie „działalnością związaną z węglem, torfem i łupkami bitumicznymi”).

368. W dwóch poniższych sekcjach określono kryteria, które Komisja będzie stosować przy ocenie efektu zachęty, konieczności, adekwatności, proporcjonalności oraz wpływu na konkurencję i handel. Kryteria zgodności określone w rozdziale 3 mają zastosowanie wyłącznie do tych kryteriów, w odniesieniu do których w poniższych dwóch sekcjach nie określono szczegółowych przepisów.

4.12.1 *Pomoc na wcześniejsze zamknięcie*

4.12.1.1 Uzasadnienie pomocy

369. Odejście od produkcji energii elektrycznej opartej na węglu, torfie i łupkach bitumicznych to jeden z najważniejszych czynników napędzających obniżanie emisyjności w unijnym sektorze energetycznym. Odejście to wynika w dużej mierze z mechanizmów rynkowych, takich jak wpływ opłat za emisję gazów cieplarnianych oraz konkurencja ze strony odnawialnych źródeł energii o niskich kosztach krańcowych.
370. Państwa członkowskie mogą jednak podjąć decyzję o przyspieszeniu tej transformacji opartej na mechanizmach rynkowych poprzez wprowadzenie od określonej daty zakazu produkcji energii elektrycznej z tych paliw. Zakaz ten może prowadzić do sytuacji, w których rentowna działalność związana z węglem, torfem i łupkami bitumicznymi musi zostać zamknięta przed upływem ekonomicznego okresu użytkowania, co może skutkować utratą zysków.

4.12.1.2 Zakres oraz wspierana działalność

371. W niniejszej sekcji określono zasady zgodności dotyczące środków wprowadzanych w celu zrekompensowania wcześniejszego zamknięcia rentownej działalności związanej z węglem, torfem i łupkami bitumicznymi.
372. Środki objęte niniejszą sekcją mogą ułatwiać rozwój niektórych rodzajów działalności gospodarczej lub obszarów. Na przykład środki takie mogą stworzyć przestrzeń dla rozwoju innych, prawdopodobnie przyjaznych dla środowiska, rodzajów działalności gospodarczej w celu zrównoważenia zmniejszenia zdolności produkcji energii elektrycznej spowodowanego wcześniejszym zamknięciem. W przypadku braku środka rozwój ten może nie nastąpić w takim samym zakresie. Ponadto przewidywalność i pewność prawa wprowadzone przez takie środki mogą przyczynić się do ułatwienia obowiązkowego zamknięcia działalności związanej z węglem, torfem i łupkami bitumicznymi.

4.12.1.3 Efekt zachęty

373. Środek musi powodować zmianę zachowania gospodarczego operatorów, którzy zamykają swoje działalności związane z węglem, torfem i łupkami bitumicznymi wcześniej, przed końcem ekonomicznego okresu użytkowania. Aby ustalić, czy tak jest w istocie, Komisja porówna wpływ środka ze scenariuszem alternatywnym

niezakładającym obowiązkowego zamknięcia i związanej z nim rekompensaty. Scenariusz alternatywny powinien być oparty na uzasadnionych założeniach zgodnie z przewidywanym rozwojem sytuacji i odzwierciedlać prognozowane przychody i koszty przedmiotowych zakładów. Zamknięcie działalności związanej z węglem, torfem i łupkami bitumicznymi powinno nastąpić nie później niż rok po przyznaniu rekompensaty, chyba że wprowadzono mechanizm korygujący w celu aktualizacji obliczeń w oparciu o najnowsze założenia. W wyjątkowych okolicznościach państwo członkowskie może uzasadnić, dlaczego konieczny jest dłuższy okres, nawet bez mechanizmu korygującego. Środek ten nie powinien prowadzić do obchodzenia przepisów mających zastosowanie do środków dotyczących bezpieczeństwa dostaw.

4.12.1.4 Konieczność i adekwatność

374. Rekompensata z tytułu takich utraconych zysków wynikających z wcześniejszego zamknięcia rentownej działalności związanej z węglem, torfem i łupkami bitumicznymi często pomaga uniknąć sporów prawnych z operatorami oraz zapewnia pewność i przewidywalność prawa. Rekompensata z tytułu utraconych zysków ustalona przez sąd krajowy zgodnie z przepisami prawa krajowego mającymi zastosowanie do wszystkich stron w podobnej sytuacji ze względu na swój charakter raczej nie będzie wchodziła w zakres kontroli pomocy państwa. Ta sama zasada nie ma zastosowania w przypadku rekompensat ustalanych przez organy państw członkowskich lub uzgadnianych z przedsiębiorstwami. W takich przypadkach Komisja nie może wykluczyć, że takie formy rekompensaty mogą wiązać się z pomocą państwa, ponieważ Komisja nie może zweryfikować, czy przyznana rekompensata jest równa rekompensacie, jaka byłaby przyznana zgodnie z prawem krajowym.

4.12.1.5 Proporcjonalność

375. Pomoc należy co do zasady przyznawać w drodze procedury przetargowej zgodnej z zasadami konkurencji na podstawie jasnych, przejrzystych i niedyskryminacyjnych kryteriów, zgodnie z sekcją 3.2.1.3¹²⁰. Wymóg ten nie dotyczy sytuacji, w której państwo członkowskie wykazuje, że jest mało prawdopodobne, aby procedura przetargowa była z przyczyn obiektywnych zgodna z zasadami konkurencji. Może to mieć miejsce na przykład, gdy liczba potencjalnych uczestników jest ograniczona, pod warunkiem że nie wynika to z dyskryminacyjnych kryteriów kwalifikowalności.
376. Jeżeli pomoc przyznaje się w drodze takiej procedury przetargowej zgodnej z zasadami konkurencji, Komisja przyjmie założenie, że pomoc jest proporcjonalna i ogranicza się do koniecznego minimum.
377. W przypadku braku procedury przetargowej zgodnej z zasadami konkurencji Komisja dokona indywidualnej oceny proporcjonalności. W tym kontekście Komisja szczegółowo przeanalizuje założenia przyjęte przez państwa członkowskie na potrzeby określenia utraconych zysków i dodatkowych kosztów wynikających z wcześniejszego zamknięcia, porównując spodziewaną rentowność w przypadku scenariusza faktycznego ze scenariuszem alternatywnym. Dodatkowe koszty nie mogą obejmować

¹²⁰ Wymóg dotyczący poziomu 25 %, określony w pkt 49 wytycznych, nie dotyczy procedury przetargowej, o której mowa w sekcji 4.12.

kosztów, które poniesiono by także w scenariuszu alternatywnym, m.in. kosztów demontażu. W przypadku gdy zamknięcie działalności związanej z węglem, torfem i łupkami bitumicznymi następuje ponad rok po przyznaniu rekompensaty, państwo członkowskie musi wprowadzić mechanizm aktualizacji obliczeń w oparciu o najnowsze założenia, chyba że jest w stanie wykazać, dlaczego zastosowanie takiego mechanizmu nie jest uzasadnione ze względu na wyjątkowe okoliczności w danej sytuacji.

4.12.1.6 Unikanie nadmiernego negatywnego wpływu na konkurencję i handel

378. Państwo członkowskie musi zidentyfikować i określić ilościowo przewidywane korzyści dla środowiska wynikające ze stosowania środka – w miarę możliwości w formie subsydium na tonę emisji ekwiwalentu CO₂, której uniknięto. Podczas dokonywania oceny korzyści wynikających ze stosowania środka, polegających na obniżeniu emisyjności Komisja weźmie również pod uwagę to, czy środek obejmuje dobrowolne anulowanie uprawnień do emisji CO₂ na szczeblu krajowym.
379. Ważne jest zapewnienie, aby środek miał strukturę, która ogranicza do minimum wszelkie zakłócenia konkurencji na rynku. Jeżeli pomoc jest przyznawana w drodze procedury przetargowej zgodnej z zasadami konkurencji, otwartej na niedyskryminacyjnych zasadach dla wszystkich operatorów obiektów, w których wykorzystuje się węgiel, torf lub łupki bitumiczne, Komisja przyjmie założenie, że zakłócający wpływ pomocy na konkurencję i handel jest ograniczony. Jeżeli nie przeprowadzono procedury przetargowej zgodnej z zasadami konkurencji, Komisja dokona oceny wpływu pomocy na konkurencję i handel na podstawie struktury środka i jego skutków dla danego rynku.

4.12.2 *Pomoc na pokrycie kosztów wyjątkowych*

4.12.2.1 Uzasadnienie pomocy

380. Zamknięcie niekonkurencyjnej działalności związanej z węglem, torfem i łupkami bitumicznymi może się wiązać ze znaczącymi kosztami społecznymi i środowiskowymi na poziomie działalności elektrowni i kopalni. Państwa członkowskie mogą zdecydować o pokryciu takich kosztów wyjątkowych w celu łagodzenia społecznych i regionalnych konsekwencji procesu zamykania działalności.

4.12.2.2 Zakres oraz wspierana działalność

381. W niniejszej sekcji określono zasady zgodności dotyczące środków wprowadzanych w celu pokrycia kosztów wyjątkowych wynikających z wcześniejszego zamknięcia niekonkurencyjnej działalności związanej z węglem, torfem i łupkami bitumicznymi.
382. Środki objęte niniejszą sekcją mogą ułatwiać przemiany społeczne, środowiskowe i dotyczące bezpieczeństwa na danym obszarze.

383. Niniejsza sekcja ma zastosowanie w zakresie, w jakim środek nie jest objęty decyzją Rady z dnia 10 grudnia 2010 r. w sprawie pomocy państwa ułatwiającej zamykanie niekonkurencyjnych kopalń węgla¹²¹.

4.12.2.3 Konieczność i adekwatność

384. Komisja uzna pomoc na pokrycie kosztów wyjątkowych za konieczną i adekwatną w stopniu, w jakim pomoc ta może się przyczynić do łagodzenia społecznego i środowiskowego wpływu zamknięcia niekonkurencyjnych działalności związanych z węglem, torfem i łupkami bitumicznymi w danym regionie i państwie członkowskim.

4.12.2.4 Efekt zachęty i proporcjonalność

385. Pomoc państwa na pokrycie kosztów wyjątkowych może zostać wykorzystana wyłącznie na pokrycie kosztów wynikających z zamknięcia niekonkurencyjnej działalności związanej z węglem, torfem i łupkami bitumicznymi.
386. Kategorie kosztów kwalifikowalnych określono w załączniku II. Koszty wynikające z braku zgodności z przepisami dotyczącymi ochrony środowiska i koszty związane z obecną produkcją nie są kwalifikowalne.
387. W szczególności w odniesieniu do pomocy na pokrycie wyjątkowych kosztów środowiskowych pomoc taką można przyznać tylko wówczas, gdy zanieczyszczający nie został zidentyfikowany lub nie może zostać pociągnięty do odpowiedzialności prawnej za pokrycie takich kosztów zgodnie z zasadą „zanieczyszczający płaci”. Zanieczyszczający jest podmiotem, który w świetle prawa mającego zastosowanie w każdym państwie członkowskim ponosi odpowiedzialność, bez uszczerbku dla dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2004/35/UE oraz ¹²²innych istotnych zasad unijnych¹²³.
388. Bez uszczerbku dla zasady „zanieczyszczający płaci” pomoc państwa można przyznać podmiotowi, który ponosi odpowiedzialność zgodnie z mającymi zastosowanie przepisami unijnymi i krajowymi, tylko na pokrycie wyjątkowych kosztów środowiskowych wykraczających poza zobowiązania prawne wynikające z mających zastosowanie przepisów unijnych i krajowych lub wcześniejszych/umownych zobowiązań.
389. W przypadku gdy na podstawie odpowiednich przepisów nie można zidentyfikować osoby odpowiedzialnej ani zobowiązać jej do poniesienia kosztów, pomoc państwa można przyznać na pokrycie wszystkich wyjątkowych kosztów środowiskowych. Państwo członkowskie musi wykazać, że podjęto wszystkie racjonalne działania w celu zidentyfikowania podmiotu ponoszącego odpowiedzialność. W przypadku

¹²¹ Decyzja Rady z dnia 10 grudnia 2010 r. w sprawie pomocy państwa ułatwiającej zamykanie niekonkurencyjnych kopalń węgla (Dz.U. L 336 z 21.12.2010, s. 24).

¹²² Zob. zawiadomienie Komisji – Wytyczne zawierające wspólne rozumienie pojęcia „szkody wyrządzonej środowisku naturalnemu” zdefiniowanej w art. 2 dyrektywy 2004/35/WE Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie odpowiedzialności za środowisko w odniesieniu do zapobiegania i zaradzania szkodom wyrządzonym środowisku naturalnemu 2021/C 118/01 (Dz.U. C 118 z 7.4.2021, s. 1).

zidentyfikowania osoby, która doprowadziła do zanieczyszczenia lub innej szkody wyrządzonej środowisku naturalnemu, państwo członkowskie musi wykazać, że podjęto wszystkie kroki prawne, w tym czynności prawne, w celu zobowiązania zanieczyszczającego do poniesienia kosztów. Komisja może uznać, że przedsiębiorstwa nie można zmusić do poniesienia kosztów przywrócenia środowiska do stanu sprzed zanieczyszczenia, do którego doprowadziło, jeżeli przestało już ono istnieć pod względem prawnym, a żadnego innego przedsiębiorstwa nie można uznać za jego następcę prawnego, a także w przypadku gdy nie ma żadnego lub wystarczającego zabezpieczenia finansowego na pokrycie kosztów remediacji.

390. Kwota pomocy musi być ograniczona do pokrycia kosztów wyjątkowych beneficjenta i nie może przekroczyć kwoty faktycznie poniesionych kosztów. Komisja będzie wymagać od państw członkowskich jasnego i oddzielnego określenia kwoty pomocy dla każdej kategorii kosztów kwalifikowalnych, jak wyszczególniono w załączniku II. W przypadku gdy państwo członkowskie pokrywa takie koszty na podstawie oszacowań poczynionych przed faktycznym poniesieniem tych kosztów przez beneficjenta, musi przeprowadzić weryfikację *ex post* poniesionych kosztów w oparciu o szczegółową dokumentację przekazaną przez beneficjenta organowi przyznającemu pomoc, w tym faktury lub poświadczenia dotyczące poniesienia kosztów wyjątkowych, a następnie dokonać odpowiedniej korekty przyznanych kwot.

4.12.2.5 Unikanie nadmiernego negatywnego wpływu na konkurencję i handel

391. Komisja uważa, że zakłócający wpływ pomocy na konkurencję i handel jest ograniczony, o ile pomoc obejmuje jedynie wyjątkowe koszty poniesione przez beneficjenta.
392. Otrzymana pomoc powinna być wykazywana w rachunku zysków i strat beneficjenta jako oddzielna pozycja przychodów w odróżnieniu od obrotów. Jeżeli beneficjent nadal prowadzi handel lub działalność po zamknięciu działalności związanej z węglem, torfem i łupkami bitumicznymi, musi prowadzić dokładne i odrębne księgi dla tych rodzajów działalności. Przyznaną pomocą należy zarządzać w sposób uniemożliwiający przekazanie jej na rzecz innych rodzajów działalności gospodarczej tego samego przedsiębiorstwa.

4.13 Pomoc na badania lub usługi doradcze w zakresie ochrony środowiska i kwestii związanych z energią

4.13.1 Zakres oraz wspierana działalność

393. Niniejsza sekcja dotyczy pomocy na badania lub usługi doradcze bezpośrednio związane z projektami lub działaniami, które są objęte niniejszymi wytycznymi. Pomoc można przyznać niezależnie od tego, czy w następstwie badania lub doradztwa dojdzie do inwestycji objętej niniejszymi wytycznymi.

4.13.2 Efekt zachęty

394. Oprócz wymagań przedstawionych w sekcji 3.1.2 zastosowanie ma wymóg określony w pkt 395.

395. Pomoc na audyty energetyczne wymagane na mocy dyrektywy 2012/27/UE stwarza efekt zachęty jedynie w zakresie, w jakim audyt energetyczny przeprowadza się dodatkowo w stosunku do obowiązkowego audytu energetycznego na podstawie tej dyrektywy. Jeżeli audyt energetyczny przeprowadza się dodatkowo, oprócz obowiązkowego audytu energetycznego wymaganego na podstawie tej dyrektywy, pomoc na przeprowadzenie dodatkowego audytu energetycznego można jednak uznać za mającą efekt zachęty.

4.13.3 Proporcjonalność

396. Koszty kwalifikowalne to koszty badań lub usług doradczych, które wiążą się z projektami lub działaniami objętymi niniejszymi wytycznymi. Jeżeli tylko część badania lub usługi doradczej dotyczy inwestycji objętych niniejszymi wytycznymi, koszty kwalifikowalne obejmują koszty tych części badania lub usługi doradczej, które dotyczą tych inwestycji.
397. Intensywność pomocy nie może przekraczać 60 % kosztów kwalifikowalnych.
398. Intensywność pomocy można zwiększyć o 20 punktów procentowych w przypadku badań lub usług doradczych realizowanych w imieniu małych przedsiębiorstw i o 10 punktów procentowych w przypadku badań lub usług doradczych realizowanych w imieniu średnich przedsiębiorstw.

5. OCENA

399. Aby zagwarantować, że zakłócenia konkurencji i handlu będą ograniczone, Komisja może także zażądać, by programy pomocy podlegające zgłoszeniu zostały poddane ocenie *ex post*. Oceny należy przeprowadzać w odniesieniu do programów, w przypadku których potencjalne zakłócenia konkurencji i wymiany handlowej są szczególnie silne, tj. programów, które mogą grozić ryzykiem poważnego ograniczenia lub zakłócenia konkurencji, jeśli ich wdrażanie nie zostanie w odpowiednim czasie poddane przeglądowi.
400. Przeprowadzenie oceny *ex post* będzie konieczne w przypadku programów pomocy o dużym budżecie, programów zawierających nowatorskie elementy lub programów, w których przewidziano istotne zmiany rynkowe, technologiczne lub regulacyjne. W każdym razie ocena *ex post* będzie wymagana w przypadku programów, w ramach których budżet na pomoc państwa lub zaksięgowane wydatki przekraczają 150 mln EUR w danym roku lub 750 mln EUR w całym okresie realizacji tych programów. Całkowity czas trwania programów obejmuje łączny okres obowiązywania danego programu i wcześniejszego programu służącego realizacji podobnego celu i koncentrującego się na tym samym obszarze geograficznym, począwszy od dnia 1 stycznia 2022 r. Biorąc pod uwagę cele oceny, a także aby nie nakładać w związku z nią niewspółmiernego obciążenia na państwa członkowskie i mniejsze projekty dotyczące pomocy, ocena *ex post* ma zastosowanie wyłącznie w odniesieniu do programów pomocy, których całkowity czas trwania przekracza trzy lata, począwszy od dnia 1 stycznia 2022 r.
401. Biorąc pod uwagę jej cele oceny, a także aby nie nakładać niewspółmiernego obciążenia na państwa członkowskie i mniejsze środki pomocy, wymóg poddawania

ocenie *ex post* programów pomocy podlegających obowiązkowi zgłoszenia będzie miał zastosowanie wyłącznie do programów pomocy odznaczających się dużymi budżetami, cechujących się nowatorskimi rozwiązaniami lub programów, w których przewidziano znaczne zmiany rynkowe, technologiczne lub regulacyjne.

402. Wymóg przeprowadzenia oceny *ex post* może zostać zniesiony w przypadku programów pomocy będących bezpośrednimi następcami programów służących realizacji zbliżonego celu i odnoszących się do tego samego obszaru geograficznego, które to programy zostały już poddane ocenie i w odniesieniu do których sporządzono już końcowe sprawozdanie oceniające zgodnie z planem oceny zatwierdzonym przez Komisję, a sprawozdanie takie nie zawierało żadnych negatywnych ustaleń. Każdy program, w przypadku którego końcowe sprawozdanie oceniające okaże się niezgodne z zatwierdzonym planem oceny, musi zostać zawieszony ze skutkiem natychmiastowym.
403. Ocena powinna służyć weryfikacji realizacji przyjętych założeń i spełnienia warunków leżących u podstaw zgodności programu, w szczególności weryfikacji konieczności zastosowania środka pomocy i jego skuteczności w świetle jego uprzednio zdefiniowanych celów ogólnych i szczegółowych, oraz zawierać wskazania co do wpływu danego programu na konkurencję i handel.
404. Państwo członkowskie musi zgłosić projekt planu oceny, który będzie stanowił integralną część przeprowadzanej przez Komisję oceny programu, w następujących przypadkach:
- a) razem z programem pomocy, jeżeli w jego budżecie pomoc państwa przekracza 150 mln EUR w dowolnym roku lub 750 mln EUR w całym okresie jego realizacji; oraz
 - b) w terminie 30 dni roboczych od dokonania istotnej zmiany skutkującej zwiększeniem budżetu programu do kwoty przekraczającej 150 mln EUR w dowolnym roku lub 750 mln EUR w całym okresie realizacji programu; oraz
 - c) w terminie 30 dni roboczych od oficjalnego zaksięgowania wydatków przekraczających 150 mln EUR w poprzednim roku.
405. Projekt planu oceny należy sporządzić zgodnie ze wspólnymi zasadami metodycznymi ustanowionymi przez Komisję¹²⁴. Plan oceny zatwierdzony przez Komisję musi zostać podany do wiadomości publicznej.
406. Ocena *ex post* musi zostać przeprowadzona na podstawie planu oceny przez eksperta, który jest niezależny od organu przyznającego pomoc. W ramach każdej oceny należy sporządzić co najmniej jedno okresowe i jedno końcowe sprawozdanie oceniające. Obydwa te sprawozdania muszą zostać podane do wiadomości publicznej.

¹²⁴ Dokument roboczy służb Komisji „Wspólne metody oceny pomocy państwa”, SWD(2014) 179 final z 28.5.2014 r.

407. W przypadku programów pomocy niepodlegających zakresowi rozporządzenia w sprawie wyłączeń grupowych wyłącznie z uwagi na duży budżet Komisja oceni ich zgodność wyłącznie na podstawie planu oceny.
408. Końcowe sprawozdanie oceniające należy przekazać Komisji w odpowiednim terminie, najpóźniej na dziewięć miesięcy przed datą wygaśnięcia programu pomocy, tak by Komisja mogła rozważyć ewentualne przedłużenie okresu jego obowiązywania. Termin ten może zostać skrócony w przypadku programów powodujących uruchomienie wymogu oceny w ciągu ostatnich dwóch lat ich wdrażania. Dokładny zakres i zasady każdej oceny zostaną określone w decyzji o zatwierdzeniu programu pomocy. W przypadku wszelkich późniejszych środków pomocy o podobnym celu należy przedstawić opis tego, w jaki sposób wzięto pod uwagę wyniki oceny.

6. SPRAWOZDANIA I MONITOROWANIE

409. Zgodnie z rozporządzeniami (UE) 2015/1589 i (WE) nr 794/2004 państwa członkowskie muszą przekazywać Komisji sprawozdania roczne.
410. Państwa członkowskie muszą prowadzić szczegółową dokumentację dotyczącą wszystkich środków pomocy. Dokumentacja taka powinna zawierać wszelkie informacje niezbędne do określenia, czy spełniono wszystkie warunki dotyczące kosztów kwalifikowalnych i maksymalnych poziomów intensywności pomocy. Należy ją przechowywać przez okres 10 lat od daty przyznania pomocy i na żądanie udostępniać Komisji.

7. STOSOWANIE

411. Komisja będzie stosować niniejsze wytyczne od dnia 1 stycznia 2022 r.
412. Niniejsze wytyczne zastępują wytyczne w sprawie pomocy państwa na ochronę środowiska i cele związane z energią w latach 2014–2020¹²⁵.
413. Komisja będzie stosować niniejsze wytyczne w celu dokonania oceny zgodności całej zgłoszonej pomocy państwa, względem której musi podjąć decyzję po dniu 1 stycznia 2022 r. Niezgodną z prawem pomoc ocenia się zgodnie z zasadami mającymi zastosowanie w dniu przyznania pomocy.
414. Na podstawie art. 108 ust. 1 Traktatu Komisja proponuje państwom członkowskim następujące stosowne środki:
- a) państwa członkowskie muszą, w stosownych przypadkach, dokonać modyfikacji w swoich istniejących programach pomocy na ochronę środowiska i cele związane z energią w celu dostosowania ich do niniejszych wytycznych najpóźniej do dnia 31 grudnia 2023 r.;
 - b) państwa członkowskie powinny wyrazić wyraźną i bezwarunkową zgodę na właściwe środki zaproponowane w pkt 414a) w ciągu dwóch miesięcy od dnia

¹²⁵ Komunikat Komisji – Wytyczne w sprawie pomocy państwa na ochronę środowiska i cele związane z energią w latach 2014-2020 (Dz.U. C 200 z 28.6.2014, s. 1).

publikacji niniejszych wytycznych w Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej. W przypadku braku odpowiedzi Komisja uzna, że dane państwo członkowskie nie wyraża zgody na zaproponowane środki.

8. PRZEGLĄD

415. Komisja może w dowolnym terminie zdecydować się na poddanie niniejszych wytycznych przeglądowi lub wprowadzić w nich zmiany, jeśli byłoby to konieczne ze względów związanych z polityką konkurencji lub w celu uwzględnienia polityk Unii oraz zobowiązań międzynarodowych lub z jakiegokolwiek innego uzasadnionego powodu.